

Σοφία

Καλλιόπη Σοφία

Σοφία

Η
ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ
 (ΜΕΘΟΔΟΣ ΜΗΤΡΙΚΗ)

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΓΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ, ΦΥΤΩΝ ΚΑΙ ΖΩΩΝ

Υποδείγματα και αντίκειμενα ασκήσεων προφορικῶν και ἑγγράφων
 διὰ τὰ πενταετῆ και ὀκταετῆ παιδία.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣΑ

ΥΠΟ

A. PELLISSIER,

καθηγητοῦ τῆς φιλοσοφίας.

μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς 5^{ης} ἐκδόσεως και μεταρρυθμι-
 σθεῖσα κατὰ τὸ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1880

B. διάταγμα

ΥΠΟ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΙΑΣΕΜΙΔΟΥ

διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΔΥΓΗΣ

(29 - Ὀδὸς Πραξιτέλους - 29)

1881.

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ὑπογραφήν μου θεωρεῖται κλο-
πιμαῖον καὶ ὁ τυποκλόπος τιμωρεῖται κατὰ τὸν ποινικὸν νόμον.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ

ΠΙΝΑΞ
ΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΤΩΝ ΕΞΑΣΚΗΣΕΩΝ
ΤΗΣ ΜΗΤΡΙΚΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ

ΤΟ ΠΑΙΔΙΟΝ ΟΦΕΙΛΕΙ ΝΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗ:

ΕΙΣ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ,—ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ,—ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΙΚΙΑΝ,—
ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ,—ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΥΣ

- α. τὰ πράγματα
 - β. τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα
 - γ. τὰς αἰσθητὰς ποιότητας τῶν πραγμάτων, τῶν φυτῶν
καὶ τῶν ζῴων
 - δ. τὰ στοιχεῖα ἢ μέρη τῶν πραγμάτων, τῶν φυτῶν καὶ
ζῴων.
 - ε. τὴν πρώτην ὕλην τῶν πραγμάτων, τῶν φυτῶν καὶ τῶν
ζῴων.
 - ς. τὰς αἰτίας καὶ τοὺς κατασκευαστὰς τῶν πραγμάτων.
 - ζ. τὰ ἐργαλεῖα καὶ ὄργανα.
 - η. τὴν χρησιμότητα τῶν πραγμάτων, τῶν φυτῶν καὶ ζῴων
 - θ. τὸν χρόνον καὶ τὴν ζωὴν καὶ
 - ι. τὰ ἀνακεφαλαιώδη πάντα.
-

Η ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

(ΜΗΤΡΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ)

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ.

Περὶ τῶν ἀσκήσεων τούτων.

Ἡ γυμναστικὴ τοῦ πνεύματος εἶνε σειρά ἀσκήσεων προωρισμένων εἰς τὸ νὰ διεγείρωσι καὶ ἀναπτύσσωσι τὸ παρατηρητικὸν καὶ σκεπτικὸν τῶν παιδίων.

Ἡ μήτηρ, ἐμπνεομένη ὑπὸ τῆς καρδίας, ἐκπαιδεύει τὸ παιδίον τῆς, ὀνομάζουσα ὅ τι βλέπει· τὴν αὐτὴν ἐργασίαν πρόκειται νὰ κάμωμεν καὶ ἡμεῖς· ἄς μιμηθῶμεν λοιπὸν τὴν φύσιν, ἄς ἀκολουθήσωμεν τὴν **μητρικὴν μέθοδον.**

Μὲ μέτρον ἀποφεύγων πᾶν ὅ τι αἰσθάνεται τὸ λεπτολόγον, πᾶν ὅ τι ἤθελε προξενήσῃ ἀποστροφὴν, ἐπεθύμουν νὰ προσφέρω εἰς τοὺς μαθητὰς 5 μέχρι 12 ἐτῶν τὸ μέσον τῆς καλλιεργείας σχεδὸν πασῶν τῶν πνευματικῶν δυνάμεων αὐτῶν. Τὸ παρατηρεῖν, τὸ ἀναλύειν, τὸ ἐξετάζειν τὰ πράγματα, τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ εἶνε ἡ βάσις τῆς γυμναστικῆς ταύτης, ἣτις περιλαμβάνει τρεῖς σειράς ἀσκήσεων.

1ον μέρος. Τὸ παιδίον πέντε μέχρι 7 ἐτῶν ἀναλύει τὰ πράγματα, τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα, μαθηθάνει νὰ παρατηρῇ, ἀναλύῃ, συνθέτῃ ἐκ νέου καὶ νὰ παριστάνῃ αὐτὰ.

2ον μέρος. Τὸ παιδίον πέντε μέχρι 10 ἐτῶν ἀσκεῖται εἰς τὸ νὰ κρίνῃ καὶ συλλογίζεται· ὀρίζει, θέτει ἀρχὰς καὶ ἐξάγει ἐξ αὐτῶν συμπεράσματα.

3ον μέρος. Τὸ παιδίον 10 μέχρι 13 ἐτῶν σκέπτεται περὶ ἑαυτοῦ καὶ περὶ τῶν πρώτων καθηκόντων του. Ὁ διδάσκαλος ἀναβιβάζει αὐτὸν ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῆς φύσεως καὶ τῆς ἠθικῆς εἰς τὰς οὐσιώδεις ἀρχὰς τῆς θρησκείας. Τότε εἶνε εἰς ἡλικίαν νὰ ἀντιληφθῇ καὶ ἀγαπήσῃ τὸν πλάστην θεὸν καὶ τὴν πρόνοιαν τοῦ κόσμου.

Τὸ νὰ περιορίζῃ τις τὴν ἐργασίαν τῶν παιδιῶν εἰς ἀσκήσεις μνή-
μης δὲν ἐκτιμᾷ δειόντως τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, διότι τὸ ἀρτιγέννητον
αὐτῶν λογικὸν εἶνε ἐπιδεκτικὸν καὶ τοῦ πλείονος καὶ τοῦ κρείσσονος.

Ἡ πεῖρα ἀποδεικνύει τοῦτο.

Πάντες οἱ γονεῖς, πάντες οἱ παιδαγωγοί, οἱ ὅποιοι ἐπιθυμοῦσι νὰ
με ἀκολουθήσωσιν εἰς ταύτην τὴν νέαν ὁδὸν, θὰ ἀνταμειφθῶσι διὰ
τὰς φροντίδας των δι' ἐπιτυχίας ἀνεκτιμήτου· ἀναπτύσσοντες τὸ λο-
γικὸν τῶν παιδιῶν θὰ ἔχωσιν ὀπλισμένον αὐτὸ διὰ δυνάμεως σχεδὸν
θείας διὰ τὴν πάλην τῆς ζωῆς.

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ.

1. σκοπὸς τῶν ἀσκήσεων τούτων.—2. περὶ τῆς μεθόδου.—3. περὶ τοῦ μικροῦ
κειμένου.—4. περὶ τῆς ἀναγνώσεως μεγαλοφώνως.—5. περὶ τῶν ἀσκή-
σεων.—6. περὶ τῶν ἀποκρίσεων.—7. περὶ τῶν ἐκθέσεων.—8. περὶ τοῦ
σχεδίου.—9. περὶ τοῦ μολυβδοκονδύλου.—10. περὶ τῶν ἀνακεφαλαιώσεων.

1. Ὁ σκοπὸς τῶν ἐργασιῶν τούτων εἶνε νὰ συνειθίσωμεν τὰ
μικρὰ παιδιά νὰ βλέπωσιν, ἀναλύωσι, συνθέτωσι καὶ σχεδιάζωσι
πάντα.

Ἀπὸ τῆς τρυφερωτάτης ἡλικίας τὰ παιδιά ἐμπνέονται ὑπὸ περι-
εργίας τοιαύτης, ὥστε αἱ ἐρωτήσεις των στενοχωροῦσι συχνότατα
τοὺς γονεῖς καὶ παιδαγωγούς. Διὰ τί νὰ μὴ ὠφεληθῶμεν ἀπὸ τὴν
περιεργίαν ταύτην διευθύνοντες αὐτήν;

Τὸ ἡμέτερον ἔργον δὲν εἶνε νὰ διδάσκωμεν τοὺς παῖδας ἢ τὴν
γλῶσσαν ἢ τὴν γραμματικὴν ἢ τὴν ἀριθμητικὴν ἢ τὴν ἠθικὴν· διότι
ταῦτα εἶνε σπουδαῖα εἰδικαῖ· ἀλλὰ παρασκευάζομεν τὸ πνεῦμα πρὸς
τοῦτο, δίδοντες εἰς αὐτὸ ἰδιότητάς τινας γενικὰς. Πανταχοῦ καὶ
πάντοτε ὁ ἄνθρωπος θὰ ἔχη ἀνάγκην νὰ παρατηρῇ, νὰ ἀναλύῃ· πρέ-
πει τὸ παιδίον εἰς ταῦτα νὰ ἐξασκῆται.

Θὰ ἤμην εὐτυχὴς νὰ ἔλθω εἰς βοήθειαν τῶν συναδέλφων μου
κατὰ τὴν προκαταρκτικὴν παιδευσιν ἀποσπῶν αὐτοὺς τέλος ἀπὸ
τὴν ἄγονον μονοτονίαν τῶν εἰκόνων, αἵ τινες περιορίζουσι τὸν ὀρίζοντα
τῆς διδασκαλίας των.

Ἡ εἰκὼν, τὴν ὁποίαν καλῶ αὐτοὺς νὰ διδάσκωσι τὰ νέα πνεύ-
ματα, τὰ ὅποια εἶνε ἐμπεπιστευμένα εἰς αὐτοὺς, εἶνε ἡ εἰκὼν τῆς
φύσεως, τῆς ὁποίας ἡ ἀνεξάντλητος γονιμότης δίδει εἰς τὴν διδα-
σκαλίαν συμφέρον ἀκαταπαύστως ἀναγεννώμενον διὰ τὸν διδάσκα-
λον, ὡς καὶ διὰ τὸν μαθητὴν.

2. Ἡ μέθοδος ἀξίζει μόνον διὰ τὸ πνεῦμα ἢ κάλλιον εἶπεν διὰ τὴν καρδίαν ἐκείνου, ὅς τις μεταχειρίζεται αὐτήν· ἡ καρδία εἶνε πολὺ περισσότερον ἐρευρητικὴ καὶ περισσότερον εὐφυῆς παρὰ τὸ πνεῦμα· ἐλευσινὴ πρόληψις εἶνε νὰ πιστεύωμεν ὅτι τρόποι καὶ κανόνες ἐπαρκοῦσιν εἰς πάντα. Ὁ καλὸς διδάσκαλος κάμνει τὸν καλὴν μέθοδον.

Ἡ σπουδαιοτάτη προσοχὴ εἶνε νὰ φειδῆται τις πάντα κόπον τοῦ πνεύματος· οἱ ἐπίπονοι ἀγῶνες ἀποθαρρύνουσι καὶ παραλύουσι τὰ παιδία. Ὁ διδάσκαλος, ὅς τις θὰ ἔχη τὸ προτέρημα νὰ διεγείρῃ τὴν περιεργίαν των, θὰ εὕρῃ αὐτὰ λίαν προσηκτικὰ καὶ ταχύτερον θὰ κουρασθῇ παρὰ αὐτὰ τὰ ἴδια.

Ὅθεν, ἀντιστρόφως πρὸς ταύτην τὴν σύστασιν, ἢ τις ἀκκαταπύστως ἐπαναλαμβάνεται, ὅτι δὲν πρέπει νὰ μεταβαίνη εἰς νέαν ἀσκήσιν, εἰ μὴ, ἀφ' οὗ ἤδη τελείως ἔχει μάθη ὁ μαθητὴς τὴν πρώτην, συνιστῶ νὰ προχωρῇ ταχέως, νὰ ἀρκῆται εἰς ὀλίγον, πρὸ πάντων διὰ τὸ σχέδιον, νὰ μὴ βραδύνη πέραν ἐκείνων, τὰ ὅποια βλέπει, ὅτι κεντοῦσι τὴν ἀποστροφὴν· ἡ ἀηδία καὶ ἡ κούρασις εἶνε κακοὶ παιδαγωγοί· ἄς προφυλαχθῶμεν νὰ μὴ καταστήσωμεν μισητὴν τὴν ἐπιστήμην καὶ τοὺς σοφοὺς. Πολὺ περισσότερον ὠφελεῖ νὰ ἐπαναλάβωμεν πλεονάκις πᾶσαν τὴν σειρὰν τῶν ἀσκήσεων τούτων.

3. Τὸ πρῶτον κείμενον ἀπευθύνεται μόνον πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ διδασκάλους. Τὸ παιδίον θὰ εὕρῃ τὸ μάθημά του καθαρῶς κεχωρισμένον μὲ μεγάλα γράμματα λίαν εὐανάγνωστα.

Οἱ γονεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι πρέπει νὰ ἐννοήσωσι τὴν σειρὰν καὶ τὴν πρόοδον τῶν ἀσκήσεων· τὸ παιδίον πρέπει μᾶλλον νὰ αἰσθάνηται αὐτὰς παρὰ νὰ κατανοῇ. Ἐν τούτοις δὲν θὰ ἦνε κακὸν νὰ δευχθῇ εἰς αὐτὸ διὰ τίνος προόδου ὁ ὀρίζων αὐτοῦ ἐκτείνεται ἐκ τῆς κλάσεως καὶ τοῦ ὄματιου μέχρι τῆς πύλεως, τῶν ἀγρῶν, τῆς γῆς, τοῦ σύμπαντος αὐτοῦ. Αὐταὶ αἱ ἐρμηνεῖαι δύνανται νὰ ἐνθαρρύνωσιν αὐτὸ καὶ νὰ τῷ ἀνοίγωσι νέας προσδοκίμους γνώσεις.

4. Ἡ μεγαλόφωνος ἀνάγνωσις εἶνε μεγίστη ἀνάγκη. Πολὺ ὀλίγοι ἠξέουρουσι νὰ ἀναγιγνώσκωσι καλῶς μεγάλη τῆ φωνῆ. Δι' ὃ πρέπει πολὺ ταχέως νὰ ἐξασκήσωμεν τὰ παιδία εἰς τὴν καλὴν προφορὰν, τὴν σαφῆ συνάρθρωσιν, τὸν ὀρθὸν καὶ καταληπτὸν τόνον.

5. Τὰς ἀσκήσεις, τῶν ὁποίων ὑποδείγματα προσφέρω, δύνανται οἱ διδάσκαλοι καὶ πρέπει νὰ μιμῶνται καὶ ποικίλλωσιν ἀορίστως. Ἦθελον ἀποτύχει τοῦ σκοποῦ μου, ἂν ἡ μνήμη μόνη τοῦ παι-

δίου ἐλαμβάνετο ὡς βάσις καὶ ἂν τοῦτο ἐμάνθανε μόνον καὶ ἐπανελάμβανεν ὡς ψιττακὸς τὰς σελίδας τοῦ βιβλίου τούτου.

6. Αἱ ἀποκρίσεις διὰ τοῦ ναὶ καὶ τοῦ ὄχι εἶνε λίαν κακαί· δὲν πρέπει ποσῶς νὰ εὐχαριστώμεθα εἰς αὐτάς· τὸ παιδίον πρέπει νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὴν ἐρώτησιν ἐντὸς τῆς ἀποκρίσεως του.

7. Αἱ ἐκθέσεις ἢ συνθέσεις, τὰς ὁποίας συνιστῶ, προκαλοῦσι φρόνιμον ἀμιλλαν, διεγείρουσι τὸν ζῆλον τῶν παιδίων· ἐξαίρετον εἶνε νὰ τας πολλαπλασιάζωμεν προσφέροντες εἰς τὰ παιδιά τὴν εὐκαιρίαν νὰ εὐρίσκωσιν ἀκόμη περισσοτέρας παρὰ νὰ ἀναμιμνήσκωνται.

8. Τὸ σχέδιον διὰ ἰχνογραφημάτων λίαν εὐκόλων παρουσιάζόντων τὸ σκιαγράφημα τῶν πραγμάτων, τῶν ζώων ἢ τῶν φυτῶν εἶνε τῶν καλλιτέρων ἀσκήσεων· ἐνδιαφέρει νὰ καταφεύγωμεν ὅσον τὸ δυνατὸν εἰς τὸ σχέδιον. Οὐδέ ποτε θὰ ἐξασκήσῃ τις τὸν ὀφθαλμὸν τόσον πολὺ, ὥστε νὰ ἐννοῇ, καὶ τὴν χεῖρα, ὥστε νὰ παράγῃ τοὺς τύπους. Τὰ ὑποδείγματα, τὰ ὁποῖα προβάλλω, εἶνε τόσον ἀπλᾶ, ὥστε οἱ γονεῖς ἢ οἱ διδάσκαλοι, οἳ τινες δὲν ἤθελον γινώσκει ὅλως δι' ὅλου νὰ σχεδιάζωσι, θὰ δυναθῶσι νὰ ἀσκηθῶσι μετὰ τῶν μαθητῶν των, καὶ οὕτω θὰ διεγείρωσιν ἀμιλλαν, ἢ τις θὰ προσθέσῃ εἰς τὴν ἐργασίαν ζωηρότατον ἐνδιαφέρον.

9. Τὸ μολυβδοκόνδυλον πρέπει νὰ προτιμᾶται τῆς πέννας δι' ὅλας τὰς ἐργασίας τῆς γραφῆς καὶ τοῦ σχεδίου· αἱ πένναι καὶ ἡ μελάνη ἐκθέτουσι τὰ παιδιά εἰς πολλὰ δυστυχήματα, τὰ ὁποῖα ἀποθαρρύνουσιν αὐτά. Ἡ μόνη προφύλαξις εἶνε νὰ ἦνε τὸ μολυβδοκόνδυλον μαλακώτατον διὰ νὰ μὴ ἐνοχλῇ τὴν χεῖρα.

10. Ἡ ἀνακεφαλαίωσις τῶν προηγουμένων ἀσκήσεων εἶνε ἐργασία ἀπαραίτητος διὰ νὰ ἐντυπώσῃ τὰς ἀναμνήσεις. Οὐδέ ποτε θὰ ἦνε ἀνάγκη νὰ ἀρχίσῃ τις μάθημα ἢ ἐρώτησιν χωρὶς νὰ ἀναμίξῃ μὲ ἐρωτήσεις τῆς ἡμέρας ἐρώτησιν προηγουμένην.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΑΣ

Ἀγαπητὰ παιδιά,

Σεῖς εἶσθε ἡ ἐλπίς τῆς Ἑλλάδος· ὅθεν εἶνε ἔργον εὐγενέστερον ἀπὸ τὸ νὰ ἐργάζησθε νὰ γένετε ἄξιοι καλλιτέρου μέλλοντος.

Ἐπεθύμουν νὰ σας μάθω νὰ σκέπτεσθε.

Τοῦτο εἶνε τὸ μέγα ζήτημα τῆς ζωῆς· πρέπει νὰ σας ἐξηγήσω αὐτὸ ἀπὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς τελευταίας ὥρας.

Τὸ νὰ σκεπτόμεθα μᾶς κάμνει νὰ γνωρίζωμεν καὶ ἀγαπῶμεν πέρα πέρα τὴν ἀλήθειαν.

Τὸ νὰ σκεπτόμεθα μᾶς ἐξασφαλίζει ἀπὸ τὰ πλέον κακὰ πάθη.

Τὸ νὰ σκεπτόμεθα μᾶς μανθάνει ὅλα τὰ καθήκοντά μας.

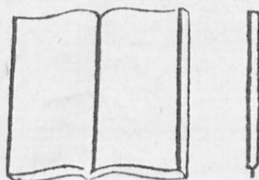
Τὸ νὰ σκεπτόμεθα μᾶς ὑψώνει μέχρι τοῦ θεοῦ.

Τὸ νὰ σκεπτόμεθα ἀνοίγει εἰς ἡμᾶς τὸν ὀρίζοντα ζωῆς ἀθανάτου.

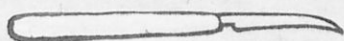
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.
ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ
ΠΡΩΤΗ ΛΣΚΗΣΙΣ.—ΑΝΑΛΥΣΙΣ.

1. Ἡ κλάσις.

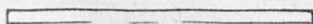
Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Ποῦα πράγματα βλέπεις εἰς τὴν κλάσιν;
 Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. Βλέπω εἰς τὴν κλάσιν πράγματα τοιαῦτα,

Βιβλίον Κονδύλιον

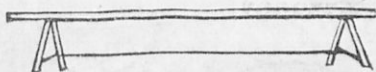
Μαχίριον

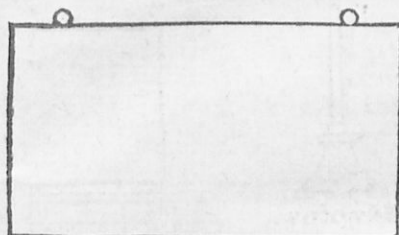
Κανόνα

Γραφεῖον

Θρανίον

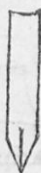
Μαζρον πίνακα

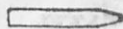
Ἄδακιον

Καλαμάριον

Πένναν Κερωλίαν

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ. Τὸ μάθημα τοῦτο πρέπει νὰ ἀναγινώσκωσιν οἱ μαθηταὶ μεγαλοφώνως, νὰ τὸ μανθάνωσιν ἀπ' ἔξω καὶ νὰ τὸ ἀπαγγέλλωσιν.
 Ἄσκησις. 1. Ὁ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ σχεδιάζει πράγμα τι ἐπὶ τοῦ μαζύρου πίνακος. Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ λέγει καὶ γράφει τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ ἐπαναλαμβάνει τὸ σχέδιον εἰς τὸ ἀδάκιον του ἢ εἰς τὸ τετράδιόν του. — 2. Ὁ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ γράφει τὸ ΟΝΟΜΑ πράγματος τινος ἐπὶ τοῦ μαζύρου πίνακος. Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ κάμνει τὸ σχέδιον αὐτοῦ εἰς τὸ ἀδάκιον ἢ εἰς τὸ τετράδιόν του.

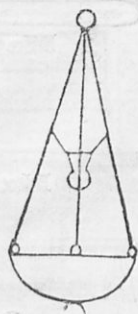
ΓΥΜΝΑΣΜΑ. Νὰ ὀνομάσῃ καὶ νὰ σχεδιάσῃ ΟΛΑ τὰ πράγματα, τὰ ὅποια βλέπομεν ἐντὸς τῆς κλάσεως.

2. Ἡ Ἐκκλησία.

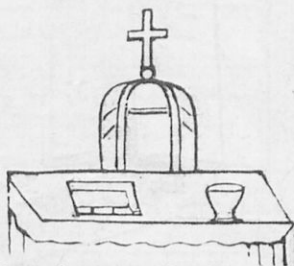
Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Ποῖα πράγματα βλέπεις εἰς τὴν ἐκκλησίαν;
Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. Βλέπω εἰς τὴν ἐκκλησίαν πράγματα τοιαῦτα.

Σταυρὸν

Πολυέλαιον

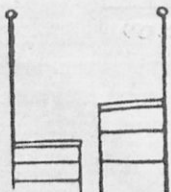
Ἄγιαν Τράπεζαν

Δισκοπότηρον

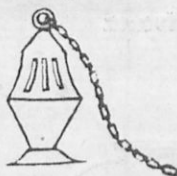
Κηρίον

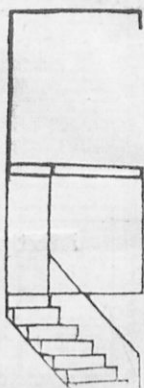
Καθίσματα

Λάμπαν

Θυμιατὸν

Ἄμβωνα

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ — Τὸ μάθημα τοῦτο πρέπει ν' ἀναγινώσκωσιν οἱ μαθηταὶ μεγαλοφώνως, νὰ το μανθάνωσιν ἐκ στήθους καὶ νὰ το ἀπαγγέλλωσιν.

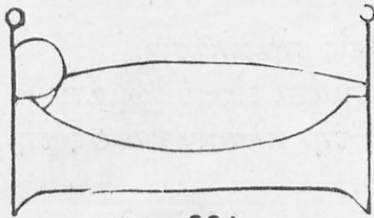
Ἄσκησις. Ὁ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ σχεδιάζει πρᾶγμα τι ἐπὶ τοῦ μαύρου πίνακος. Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ λέγει καὶ γράφει τὸ ΟΝΟΜΑ ἢ ἐπαναλαμβάνει τὸ σχέδιον αὐτοῦ εἰς τὸ ἀδάκιόν του ἢ εἰς τὸ τετράδιόν του. — 2. Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ γράφει τὸ ὄνομα πρᾶγματός τινος ἐπὶ τοῦ μέλανος πίνακος. Ο ΜΑΘΗΤΗΣ κάμνει τὸ σχέδιον αὐτοῦ εἰς τὸ ἀδάκιόν του ἢ εἰς τὸ τετράδιόν του.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ. Νὰ δομάσῃ καὶ νὰ σχεδιάσῃ ὁ μαθητὴς ὅλα τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα βλέπομεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

3. Τὸ δωμάτιον.

Ὁ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Ποῖα πράγματα βλέπεις εἰς τὸ δωμάτιον;

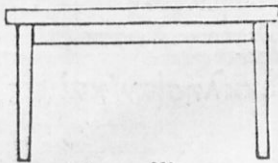
Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ. Βλέπω εἰς τὸ δωμάτιον πράγματα τοιαῦτα,

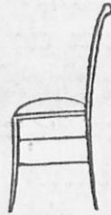
Κρεβάτι

Κομμὸν

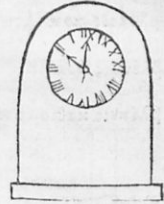
Τραπέζιον

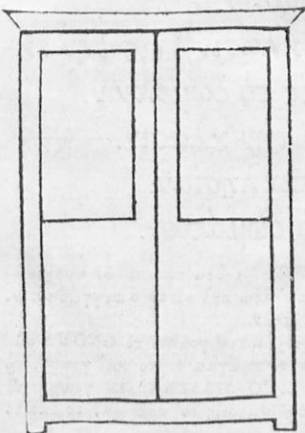
Καθέκλα

Κηρίον

Ὁρολόγιον

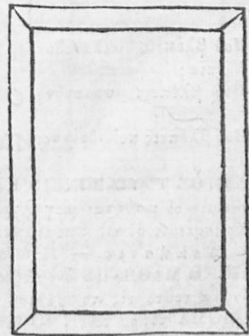
Ἐρμάριον

Ἄγγεζον

Πολυθρόναν

Ἦαλι

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ.—Αἱ ζήτησις ἀσκήσεις ὡς ἐν τῷ 2 καὶ 3

ΔΕΥΤΕΡΑ ΔΣΚΗΣΙΣ.—ΣΥΝΘΕΣΙΣ

4. Ἀνακεφαλαίωσις.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Βλέπω

Ποῦ βλέπεις τὸ τετράδιον;	τὸ τετράδιον εἰς τὴν κλάσιν.
Ποῦ βλέπεις τὰ παραπετάσματα;	τὰ παραπετάσματα εἰς τὸ δωμάτιον.
Ποῦ βλέπεις βιβλία;	τὰ βιβλία εἰς τὴν κλάσιν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.
Ποῦ βλέπεις δισκοπότηρον;	τὸ δισκοπότηρον εἰς τὴν ἐκκλησίαν.
Ποῦ βλέπεις κρεβάτι;	τὸ κρεβάτι εἰς τὸ δωμάτιον.
Ποῦ βλέπεις θρανία;	θρανία εἰς τὴν κλάσιν.
Ποῦ βλέπεις καθίσματα;	καθίσματα εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὸ δωμάτιον.
Ποῦ βλέπεις ἀβάκια;	ἀβάκια εἰς τὴν κλάσιν.
Ποῦ βλέπεις κομμὸν;	κομμὸν εἰς τὸ δωμάτιον.
Ποῦ βλέπεις πένναις;	πένναις εἰς τὴν κλάσιν.
Ποῦ βλέπεις λάμπας;	λάμπας εἰς τὴν κλάσιν, εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὸ δωμάτιον.
Ποῦ βλέπεις μελανοδοχεῖα;	μελανοδοχεῖα εἰς τὴν κλάσιν.
Ποῦ βλέπεις σταυρὸν;	σταυρὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.
Ποῦ βλέπεις πολυθρόνας;	πολυθρόνας εἰς τὸ δωμάτιον.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ. Τὸ μάθημα τοῦτο πρέπει νὰ ἀναγινώσκωσιν οἱ μαθηταὶ μεγαλοφώνως, νὰ τὸ μανθίνωσιν ἀπ' ἕξω καὶ νὰ τὸ ἀπαγγέλλωσιν. Χρησιμεύει δὲ ὡς ἀπομίμησις τῶν προηγουμένων ἀναλύσεων.

Ἄσκησις. — 1. Ὁ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ σχεδιάζει πρᾶγμα τι ἢ γράφει τὸ ΟΝΟΜΑ αὐτοῦ. Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ ὀνομάζει τὸν τόπον ὅπου εὑρίσκεται τὸ πρᾶγμα τοῦτο καὶ γράφει τὸ ὄνομα τοῦτο εἰς τὸ ἀβάκιον ἢ εἰς τὸ τετράδιόν του. — 2. Ὁ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ γράφει τὸ ΟΝΟΜΑ τόπου τινός. Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ πρέπει νὰ ὀνομάσῃ ἀμέσως ἓν πρᾶγμα, τὸ ὅποιον εὑρίσκεται εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ. Νὰ ὀνομάσῃ καὶ σχεδιάσῃ τὰ πρᾶγματα, τὰ ὅποια εὑρίσκονται συγχρόνως εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὴν κλάσιν — εἰς τὴν κλάσιν καὶ εἰς τὸ δωμάτιον κτλ.

Πρῶτος θὰ ἦεν ὁ μαθητὴς ὁ ὁποῖος θὰ ὀνομάσῃ καὶ θὰ σκιαγραφῆσῃ τὰ περισσότερα τῶν πραγμάτων.

Δ. Τὰ πράγματα τῆς οἰκίας.

Ὁ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Ποῖα πράγματα βλέπεις εἰς τὴν οἰκίαν;

Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ. Βλέπω εἰς τὴν οἰκίαν τοιαῦτα πράγματα,

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ—Τὸ μάθημα τοῦτο πρέπει νὰ ἀναγινώσκωσιν οἱ μαθηταὶ μεγαλοφώνως, νὰ το μανθάνωσιν ἐκ στήθους καὶ νὰ το ἀπαγγέλλωσιν.

Ἀσκήσεις.—Ὁ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ σχεδιάζει ΠΡΑΓΜΑ ΤΙ ἐπὶ τοῦ μαύρου πίνακος. Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ πρέπει νὰ εἶπῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ νὰ κάμῃ τὸ σχέδιον αὐτοῦ εἰς τὸ ἀβάκιόν του ἢ εἰς τὸ τετράδιόν του.—2. Ὁ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ γράφει ὄνομά τι ἐπὶ τοῦ πίνακος. Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ σχεδιάζει αὐτὸ εἰς τὸ ἀβάκιόν του ἢ τὸ τετράδιόν του.

ΓΥΜΝΑΣΜΑ. Νὰ ὀνομάσῃς καὶ νὰ σχεδιάσῃς ὅλα τὰ πράγματα, τὰ ὅποια βλέπομεν εἰς οἰκίαν. — Πρῶτος θὰ ᾔνε ὁ μαθητὴς τοῦ ὁποίου ὁ κατάλογος θὰ ᾔνε ὀλιγώτερον ἀτελής.

6. Τὸ μαγειρεῖον.

Ὁ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Ποῖα πράγματα βλέπεις εἰς τὸ μαγειρεῖον;

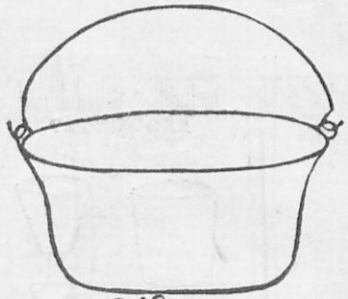
Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ. Βλέπω εἰς τὸ μαγειρεῖον πράγματα τοιαῦτα,

Χύτραν

Ἄγγειον

Λέβητα

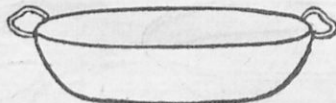
Κασσαρόλαν

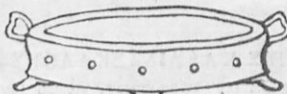
Φουφοῦ

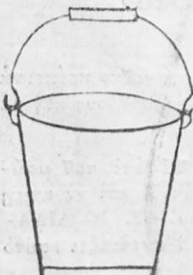
Σιδεροστάν

Νταβά

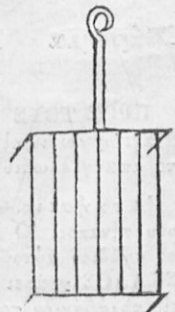
Μαγκάλιον

Κουβάν

Λεκάνην

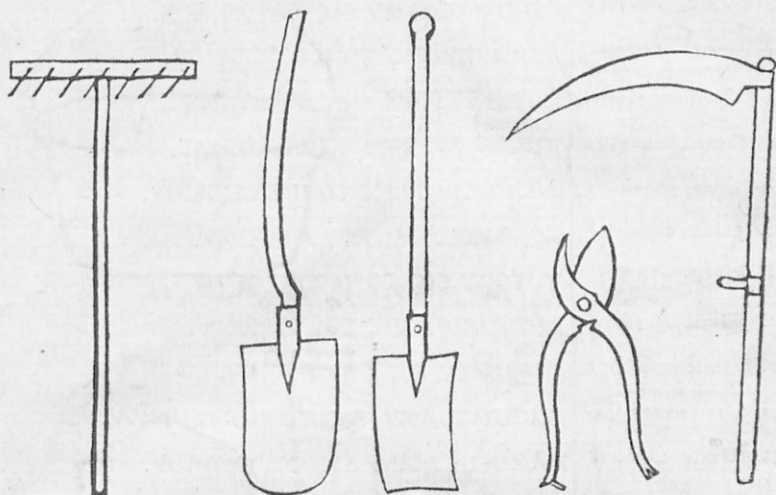

Ἐσχάραν

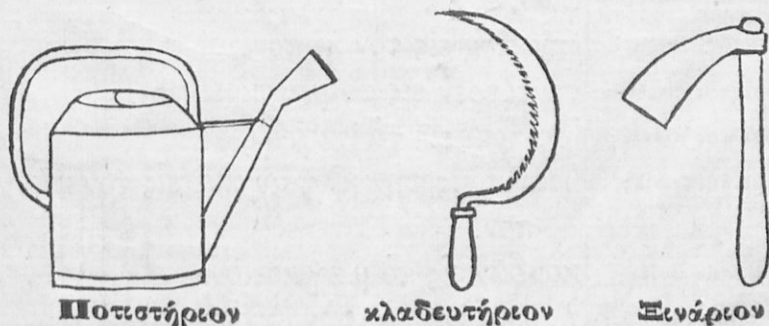
ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ. — Πάντοτε αἱ αὐταὶ ἀσκήσεις.

7. Ὁ κήπος

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Ποῖα πράγματα βλέπεις εἰς τὸν κήπον;
 Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. Βλέπω εἰς τὸν κήπον πράγματα τοιαῦτα

Τσουγγράναν Φυάριον Λισγάριον Ψαλλίδα Δρεπάνιον

Ποτιστήριον

κλαδευτήριον

Ξινάριον

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ— Πάντοτε αἱ αὐταὶ ἀσκήσεις.

8. Ἀνακεφαλαίωσις

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Βλέπω

- Ποῦ βλέπεις σάρωμα ; σάρωμα εἰς τὴν οἰκίαν.
- Ποῦ βλέπεις τσουγγρά- τσουγγράναν εἰς τὸν κῆπον.
ναν ;
- Ποῦ βλέπεις λεκάνην ; λεκάνην εἰς τὸ μαγειρεῖον.
- Ποῦ βλέπεις ποτιστήριον ; ποτιστήριον εἰς τὸν κῆπον.
- Ποῦ βλέπεις πιᾶτα ; πιᾶτα εἰς τὴν πιατοθήκην.
- Ποῦ βλέπεις μαγκάλιον ; μαγκάλιον εἰς τὸ μαγειρεῖον.
- Ποῦ βλέπεις ἀδράκτιον ; ἀδράκτιον εἰς τὴν οἰκίαν.
- Ποῦ βλέπεις χύτραν ; χύτραν εἰς τὸ μαγειρεῖον.
- Ποῦ βλέπεις λισγάριον ; λισγάριον εἰς τὸν κῆπον.
- Ποῦ βλέπεις στάμναν ; στάμναν εἰς τὴν οἰκίαν.
- Ποῦ βλέπεις κασσαρόλαν ; κασσαρόλαν εἰς τὸ μαγειρεῖον.
- Ποῦ βλέπεις κλαδευτή- κλαδευτήριον εἰς τὸν κῆπον.
ριον ;
- Ποῦ βλέπεις ἀγγεῖον διὰ ἀγγεῖον διὰ βραστὸν νερόν εἰς τὸ μα-
βραστὸν νερόν ; γειρεῖον.
- Ποῦ βλέπεις φιάλας (μπο φιάλας εἰς τὴν οἰκίαν.
τίλιας) ;
- Ποῦ βλέπεις φυάριον ; φυάριον εἰς τὸν κῆπον.
- Ποῦ βλέπεις τέντζερεν ; τέντζερεν εἰς τὸ μαγειρεῖον.
- Ποῦ βλέπεις ἴσχάραν ; ἴσχάραν εἰς τὸ μαγειρεῖον.
- Ποῦ βλέπεις θρανία ; θρανία εἰς τὴν κλάσιν καὶ εἰς τὸν κῆ-
πον.
- Ποῦ βλέπεις κουβᾶν ; κουβᾶν εἰς τὸ μαγειρεῖον.
- Ποῦ βλέπεις λαμπάδας ; λαμπάδας εἰς τὴν ἐκκλησίαν.
- Ποῦ βλέπεις λαχανικά ; λαχανικά εἰς τὸν κῆπον.
- Ποῦ βλέπεις μολυβδοκόν- μολυβδοκόνδυλα εἰς τὴν κλάσιν.
δυλα ;

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Βλέπω

Ποῦ βλέπεις πιατέλλας;	πιατέλλας εἰς τὴν πιατοθήκην.
Ποῦ βλέπεις ἄνθη;	ἄνθη εἰς τὸν κῆπον.
Ποῦ βλέπεις σταυρόν;	σταυρόν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.
Ποῦ βλέπεις ποτήρια;	ποτήρια εἰς τὴν οἰκίαν.
Ποῦ βλέπεις ἄνθρακας;	ἄνθρακας εἰς τὸ μαγειρεῖον.
Ποῦ βλέπεις σουγιάν;	σουγιάν εἰς τὴν κλάσιν.
Ποῦ βλέπεις μαχαίρια;	μαχαίρια εἰς τὸ συρτάριον τῆς τραπέζης.
Ποῦ βλέπεις καρπούς;	καρπούς εἰς τὸν κῆπον.
Ποῦ βλέπεις πειρούνια;	πειρούνια εἰς τὸ συρτάριον τῆς τρα- πέζης.
Ποῦ βλέπεις χαρτίον;	χαρτίον εἰς τὴν κλάσιν.
Ποῦ βλέπεις ζυγαριάν;	ζυγαριάν εἰς τὸ μαγειρεῖον.
Ποῦ βλέπεις σκευοθήκην;	σκευοθήκην εἰς τὸ μαγειρεῖον.
Ποῦ βλέπεις ἔρμαριον;	ἔρμαριον εἰς τὸ δωμάτιον.
Ποῦ βλέπεις θυμιατόν;	θυμιατόν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ. — Αἱ ἀσκήσεις αὗται δὲν δύνανται νὰ ἐξαντλήσωσι τὸ θέμα· εἶνε τῶ ὄντι μόνον ὑποδείγματα προτεινόμενα πρὸς ἀπομίμησιν ὑπὸ τῶν παιδαγωγῶν.

Ὁ οὐρανός, ὁ ὁρμός, ἡ τραπεζαρία, ἡ αὐλὴ ἄγροτικοῦ οἴκου, ὁ δημόσιος κῆπος, τὸ ποτάμιον, τὸ γλύκισμα τοῦ ζαχαροπλάστου κτλ. κτλ. δύνανται νὰ ἦνε τὸ ὑποκείμενον ὁμοίων ἀναλύσεων.

Ἡ ἐργασία αὕτη θὰ ἐπιδιώκηται ὡσαύτως εἰς τοὺς περιπάτους.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ. Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ Ποῦ βλέπεις εἰς τὸν οὐρανόν; Ο ΜΑΘΗΤΗΣ· πράγματα τοιαῦτα· τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, τὰ ἀστρα, τὰ σύννεφα.— Ἡ· Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Ποῦ βλέπεις πράγματα τοιαῦτα. δρόμους κατασκευαστοὺς, πεζοδρόμια, λιθόστρωτα, ὄρια, τὸ γὰλξ κτλ.; Ο ΜΑΘΗΤΗΣ· εἰς τὴν ὁδόν.

Θὰ ἦνε ἀνάγκη νὰ ἐνώσωμεν ἀνακεφαλαιώσεις, ὡς αἱ ἐξῆς· Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ· τί εἶνε κλάσις; Ο ΜΑΘΗΤΗΣ· εἶνε αἰθουσα ἢ δωμάτιον μέγαλον ὅπου βλέπω... ἢ μᾶλλον; Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ· Τί χρειάζεται εἰς μαθητῆς; Ο ΜΑΘΗΤΗΣ· χρειάζεται εἰς μαθητῆς βιβλίον, χαρτί, πένναν, μολυβοκόδουλον κτλ.

Τὸ παιδίον θά δυνηθῆ νὰ κληθῆ καὶ ἐνθαρρυνθῆ νὰ προτείνῃ τὸ ἴδιον πράγματα πρὸς ἀνάλυσιν, νὰ κάμῃ εἰς τὸν διδάσκαλον ἐρωτήσεις, νὰ προβάλλῃ προβλήματα, δυσκολίας; ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ. Ποῖον πρᾶγμα εὐρίσκειται συγχρονως εἰς τὴν κλάσιν, εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἰς τὸ δωμάτιον, εἰς τὸ περιβάλλον; Εἰς ποίους τόπους διαφόρους βλέπομεν λαμπάδας;—Εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἰς τὸ δωμάτιον, εἰς τὸ μαγειρεῖον κτλ. Ἀντάμειψον τὸν εὐρίσκοντα τὰ περισσότερα καὶ ταχύτερον.

Αὗται αἱ ἐρευναί, αὗται αἱ ἀνακαλύψεις καὶ αὗται αἱ ἀμοιβαὶ προκαλοῦσι τὴν περιεργίαν τῶν μαθητῶν καὶ διεγείρουν εἰς αὐτοὺς ἐρωτὰ εὐλογον καὶ γόνιμον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΤΑ ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΖΩΑ.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ.— Ἡ μετάβασις ἐκ τῶν πραγμάτων εἰς τὰ φυτὰ καὶ ζῶα πρέπει νὰ ἦνε παρεσκευασμένη διὰ παρατηρήσεων καὶ παραδειγμάτων λιάν ἀπλῶν, διὰ νὰ κάμωσι τὸ παιδίον νὰ ἐννοήσῃ τὴν οὐσιώδη διαφορὰν μεταξὺ τῶν πραγμάτων, τὰ ὅποια δὲν ἔχουσι τὴν ζωὴν, καὶ τῶν φυτῶν καὶ ζῴων, τὰ ὅποια ἔχουσι ζωὴν.

Ὀλίγαι ἐρωτήσεις θά βεβαιώσωσιν, ἂν ἐννοεῖ τὸ παιδίον. Παραδείγματα.— Τί εἶνε πέτρα; τί εἶνε ἀλογον (ἵππος); τί εἶνε κάρβουνα; τί εἶνε λεύκη; κτλ. Ἐπειτα ἀναστρέφομεν τὰς ἐρωτήσεις καὶ ἐρωτῶμεν.

Ὀνομάσατέ μου ἐν πρᾶγμα; Ὀνομάσατέ μου ἐν φυτόν; Ὀνομάσατέ μου ἐν ζῴων;

Ὅλοι οἱ διδακτικοὶ καὶ οἱ ἐξεταστικοὶ τρόποι, οἵτινες δεικνύονται εἰς τὸ Α΄ κεφάλαιον, πρέπει νὰ γίνωνται καὶ διὰ τὰ φυτὰ καὶ ζῶα.

Τὰ μαθήματα πρέπει νὰ ἀναγινώσκωσιν οἱ μαθηταὶ μεγαλοφώνως, νὰ τα μανθάνωσιν ἀπ' ἔξω καὶ νὰ ἀπαγγέλλωσιν.

ΑΨΚΗΣΕΙΣ. 1ον Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ σχεδιάζει ἐπὶ τοῦ μαύρου πίνακος.— Ο ΜΑΘΗΤΗΣ λέγει τὸ ὄνομα καὶ ἐπαναλαμβάνει τὸ σχέδιον καὶ τὸ ὄνομα εἰς τὸ ἀβάκιον ἢ τὸ τετράδιόν του.

2ον Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ γράφει ἐν ὄνομα εἰς τὸν μαῦρον πίνακα, — Ο ΜΑΘΗΤΗΣ ἐπαναλαμβάνει αὐτὸ μετὰ σχεδίου εἰς τὸ ἀβάκιόν του ἢ εἰς τὸ τετράδιόν του.

3ον ΓΥΜΝΑΣΜΑ. Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ προτείνει: Νὰ γράψῃτε τὸ ὄνομα τῶν φυτῶν, τὰ ὅποια βλέπομεν εἰς τὴν αὐλὴν ἐξοχικῆς οἰκίας· καὶ συνδυάζων τὸ Α΄. κεφ. καὶ τὸ Β΄. κεφ. προτείνει: ποῖα πράγματα καὶ ποῖα φυτὰ ἢ ζῶα βλέπομεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν; κτλ. Ἀντάμειψον τὸν πρῶτον.

9. Οἱ ἄγροί

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖα ἄνθη βλέπεις εἰς
τοὺς ἄγρούς;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Βλέπω εἰς τοὺς ἄγρούς ἄνθη τοιαῦτα·

τὸ ἀστρολούλουδον, τὴν παπαροῦναν, τὴν λευκάκανθαν, τὴν βιολέτταν (ἴον), τὸ ἀγιόκλημα, τὴν ἰασεμίον τοὺς μαργαρίτας κτλ.

Ποῖα φυτὰ χρήσιμα βλέ-
πεις εἰς τοὺς ἄγρούς;

Βλέπω εἰς τοὺς ἄγρούς φυτὰ χρήσιμα τοιαῦτα· τὸν σῖτον, τὴν σίκαλιν, τὸ κριθάριον, τὴν βρόμην, τὸν ἀραβόσιτον, τὸ καλαμβόκιον, τὸ λινάριον.

10. Ὁ κήπος καὶ τὰ δάση.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖα ἄνθη βλέπεις εἰς
τὸν κήπον;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Βλέπω εἰς τὸν κήπον ἄνθη τοιαῦτα: τὸ τριαντάφυλλον, τὸ γαρύφαλλον, τὸ ἴον, τὸ λείριον, τὸν ὑάκινθον, τὴν δάλειαν, τὸν νάρκισσον, τὸν κρίνον, τὸ γεράνιον.

Ποῖα λαχανικὰ βλέπεις
εἰς τὸν λαχανόκηπον;

Βλέπω εἰς τὸν λαχανόκηπον λαχανικὰ τοιαῦτα,

τὸ λάχανον, τὸ δαυκίον, τὰ πισέλια, τὸ γογγύλι, τὰ φασόλια, τὸ κρομμύδι, τὸ πρᾶσον, τὰ γεώμηλα, τὸ μαρούλιον, τὸν μαηδανὸν ἢ μακεδονήσι, τὸ ραπάνιον.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖα δένδρα βλέπεις εἰς
τὸν κῆπον ;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Βλέπω εἰς τὸν κῆπον δένδρα ὀπω-
ροφόρα τοιαῦτα :

τὴν μηλέαν, τὴν ἀπιδέαν, τὴν ροδα-
κινέαν, τὴν βερικκοκιάν, τὴν ναμα-
σκηγιάν, τὴν κερασιάν, τὴν ἀμυγδα-
λέαν, τὴν συκέαν.

Ποῖα δένδρα βλέπεις εἰς
τὰ δάση ;

Βλέπω εἰς τὰ δάση δένδρα τοιαῦτα.
τὴν δρῦν, τὴν ἐλάτην, τὴν ἰτέαν, τὴν
πεύκην, τὴν σημύδαν, τὴν πτελέαν,
τὴν λεύκην, τὴν μελίαν.

II. Ὀπωρικὰ καὶ τροφαὶ

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖα εἶνε τὰ γνωστότερα
ὀπωρικά ;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Τὰ γνωστότερα ὀπωρικά εἶνε :
τὰ μῆλα, τὰ ροδάκινα, τὰ ἀπίδια, τὰ
καρύδια, τὰ φουντούκια (λεπτοκά-
ρυα), τὰ κάστανα, τὰ κεράσια, τὰ δα-
μάσκηνα, τὰ σταφύλια, αἱ φράουλαι,
τὰ βερύκοκκα, τὰ σῦκα, τὰ μέσμηλα
τὰ κυδώνια, τὰ πορτοκάλια, τὰ μοῦρα,
τὰ κορόμηλα.

Ποῖται εἶνε αἱ κυριώτεραι
τροφαί ;

Αἱ κυριώτεραι τροφαὶ εἶνε :
τὸ ψωμίον, τὸ κρέας, τὸ κρασίον (ὁ
οἶνος), τὸ νερόν, τὸ γάλα, τὸ βού-
τυρον, τὰ αὐγά, τὸ ἴψαρι, τὰ λαχα-
νικά.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Πόσα εἶδη κρέατος γνωρίζεις;

Πόσα εἶδη κρασίου (οἴνου) ἤξεύρεις;

Πόσα εἶδη ψωμίου ἤξεύρεις;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Γνωρίζω τὸ βόειον κρέας, τὸ μοσχάριον, τὸ προβάτειον καὶ τὸ χοιρινόν.

Γνωρίζω τὸ λευκὸν κρασίον (τὸν λευκὸν οἶνον) καὶ τὸ μαῦρον (τὸν μέλανα).

ἤξεύρω τὸ λευκὸν ψωμίον, τὸ μελαφὸν καὶ τὸ μαῦρον ψωμίον.

12. Ἀνακεφαλαίωσις.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Τί εἶνε τὸ γάλα;

Τί εἶνε τὰ ἀπίδια;

Τί εἶνε φασόλια;

Τί εἶνε τὸ ψωμί;

Τί εἶνε τὸ τριαντάφυλλον;

Τί εἶνε τὰ μῆλα;

Τί εἶνε ἡ παπαροῦνα;

Τί εἶνε ἡ δρυς;

Τί εἶνε τὰ πισέλια;

Τί εἶνε τὸ κρέας;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

τὸ γάλα εἶνε τροφή.

τὰ ἀπίδια εἶνε καρπὸς τοῦ κήπου.

τὰ φασόλια εἶνε προϊόντα τοῦ λαχανοκήπου.

τὸ ψωμί εἶνε τροφή.

τὸ τριαντάφυλλον εἶνε ἄνθος τοῦ κήπου.

τὰ μῆλα εἶνε καρπὸς τοῦ περιβολίου

ἡ παπαροῦνα εἶνε ἄνθος τῶν ἀγρῶν.

ἡ δρυς εἶνε δένδρον τοῦ δάσους.

τὰ πισέλια εἶνε προϊόντα τοῦ λαχανοκήπου.

τὸ κρέας εἶνε τροφή.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Τί εἶνε ὁ νάρκισσος ;

Τί εἶνε ἡ ἀμυγδαλέα ;

Τί εἶνε τὸ σταφύλιον ;

Τί εἶνε τὸ σιτάριον ;

Τί εἶνε τὰ βερύκοκκα ;

Τί εἶνε ἡ ξινήθρα ;

Τί εἶνε τὸ τυρίον ;

Τί εἶνε ἡ δάλεια ;

Τί εἶνε τὸ γογγύλιον ;

Τί εἶνε τὰ κεράσια ;

Τί εἶνε τὸ μαρούλιον ;

Τί εἶνε τὰ αὐγά ;

Τί εἶνε τὰ ροδάκινα ;

Τί εἶνε ὁ ὑάκινθος ;

Τί εἶνε τὸ κριθάριον ;

Τί εἶνε ἡ φράουλα ;

Τί εἶνε ἡ πεύκη ;

Τί εἶνε τὸ λάχανον ;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ὁ νάρκισσος εἶνε ἄνθος τοῦ κήπου.

Ἡ ἀμυγδαλέα εἶνε δένδρον ὀπωροφόρον.

Τὸ σταφύλιον εἶνε καρπὸς τοῦ ἀμπελῶνος.

Τὸ σιτάριον εἶνε φυτὸν χρήσιμον.

Τὰ βερύκοκκα εἶνε καρπὸς τοῦ κήπου.

Ἡ ξινήθρα εἶνε προϊόν τοῦ λαχανοκήπου.

Τὸ τυρίον εἶνε τροφή.

Ἡ δάλεια εἶνε ἄνθος τοῦ κήπου.

Τὸ γογγύλιον εἶνε λάχανον τοῦ κήπου.

Τὰ κεράσια εἶνε καρπὸς τοῦ κήπου.

Τὸ μαρούλιον εἶνε σαλάτα τοῦ λαχανοκήπου.

Τὰ αὐγά εἶνε τροφή.

Τὰ ροδάκινα εἶνε προϊόντα τοῦ κήπου.

Ὁ ὑάκινθος εἶνε ἄνθος τοῦ κήπου.

Τὸ κριθάριον εἶνε φυτὸν χρήσιμον.

Ἡ φράουλα εἶνε καρπὸς τοῦ κήπου.

Ἡ πεύκη εἶνε δένδρον τοῦ δάσους.

Τὸ λάχανον εἶνε φυτὸν χρήσιμον.

13. Ἡ ἔπαυλις καὶ ἡ αὐλή.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖα ζῶα βλέπετε εἰς
τὴν ἔπαυλιν καὶ εἰς
τὴν αὐλήν;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Βλέπω εἰς τὴν ἔπαυλιν τὰ κατοικίδια ζῶα, τὰ ἐξῆς·

τὸν σκύλον, τὴν γάταν, τὸ ἄλογον, τὸ βώδιον, τὴν ἀγελάδα, τὸ μοσχάριον, τὸν ταῦρον, τὸν κοῦρκον, τὴν ὄρνιθα, τὰ κοττόπουλα, τὸν πετεινόν, τὸ πρόβατον, τὴν προβατίαν, τὴν γίδα, τὸν χοῖρον, τὴν χῆνα, τὴν πάππιαν, τὸ περισέριον, τὸν γαῖδαρον.

Ὁ σκύλος καὶ ἡ γάτα κατοικοῦσι τὴν οἰκίαν.

Τὸ ἄλογον, ὁ γαῖδαρος, τὸ βώδιον, ἡ ἀγελάς, τὸ μοσχάριον, ὁ χοῖρος κατοικοῦσι τὸν στάβλον.

Ὁ πετεινός, αἱ ὄρνιθες, τὰ ὄρνιθόπουλα, οἱ κοῦρκοι, αἱ πάππαι καὶ αἱ χῆνες ζῶσιν εἰς τὴν αὐλήν.

Ἡ γίδα, τὸ πρόβατον, τὸ ἄλογον, ὁ γαῖδαρος, τὰ βώδια ἀγαπῶσι νὰ ζῶσιν εἰς τοὺς ἀγρούς.

14. Ὁ ποταμὸς καὶ τὸ δάσος.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖα ζῶα εὐρίσκονται
εἰς τὸν ποταμόν;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Εὐρίσκονται εἰς τὸν ποταμόν τὰ ἐξῆς ψάρια:

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

ὁ κυπρίνος, ὁ λύκος, ἡ πέστροφα, τὸ χέλιον, ὁ κωδιός, ὁ τρώκτης, τὸ λαυράκιον.

Ποῖα ζῶα κατοικοῦσι τὸ δάσος;

Τὸ δάσος κατοικοῦσι τὰ ἑξῆς ἄγρια ζῶα:

ὁ λύκος, ὁ λαγῶς, τὸ ζαρκάδι (δορκὰς), ἡ ἀλώπηξ, ὁ σκίουρος (βερβερίτσα), ὁ ἀγριόχοιρος, ἡ ἀρκοῦδα, ἡ τίγρις, ὁ λέων, ὁ ἐλέφας.

15. Οἱ ἐργάται τῶν ἀγρῶν.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ποῖοι ἄνθρωποι ἐργάζονται εἰς τοὺς ἀγρούς;

Εἰς τοὺς ἀγρούς ἐργάζονται οἱ ἑξῆς: ὁ ζευγηλάτης, ὁ σπορευτής, ὁ θεριστής, ὁ τρυγητής, ὁ κηπουρός, ὁ κτίστης, ὁ ὄδοφύλαξ, ὁ καρραγωγεὺς, ὁ ἀμαξηλάτης, ὁ ξυλοκόπος, ὁ ἀνθρακεὺς, ὁ ποιμὴν, ὁ χοιροβοσκός, ὁ βουκόλος, ὁ ἀγροφύλαξ, ὁ ἀμπελοφύλαξ.

16. Οἱ ἐργάται τῆς πόλεως.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ποῖοι ἐργάζονται εἰς τὴν πόλιν;

Εἰς τὴν πόλιν ἐργάζονται οἱ ἑξῆς ἐργάται:

ὁ κτίστης, ὁ ξυλουργός, ὁ στε-

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

γαστής (τῶν οἰκιῶν), ὁ λεπτουργός,
ὁ ἐπιπλοποιός, ὁ σιδηρουργός, ὁ ὑπο-
δηματοποιός, ὁ κρεοπώλης, ὁ ράπτης,
ὁ πιλοπώλης, ὁ ἄρτοποιός.

Ποίους ἐμπόρους βλέπεις
εἰς τὴν πόλιν;

Βλέπω εἰς τὴν πόλιν ἐμπόρους
τοιούτους :

τὸν παντοπώλην, τὸν ὄπωροπώ-
λην, τὸν βιβλιοπώλην, τὸν πραγμα-
τευτὴν, τὸν φαρμακοποιόν, τὸν οἶνο-
πώλην, τὸν ζαχαροπλάστην.

17. Οἱ ἐργάται τῆς διανοίας.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ποιοὶ εἶνε οἱ ἐργάται τῆς
διανοίας;

Οἱ ἐργάται τῆς διανοίας εἶνε οἱ
πεπαιδευμένοι ἄνθρωποι :

ὁ διδάσκαλος, ὁ ἱερεὺς, ὁ ζω-
γράφος, ὁ ἰατρός, ὁ ἑπαρχος, ὁ νο-
μάρχης, ὁ δήμαρχος, ὁ συμβολαιο-
γράφος, ὁ ἀρχιτέκτων, ὁ γεωμέτρης,
ὁ μηχανικός, ὁ γραμματεὺς, ὁ ἀξιω-
ματικός.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ.— Νὰ ἐπιμέ-
νητε εἰς τοῦτο τὸ μάθημα, διότι πρέπει ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον νὰ κάμωμεν
τοὺς μαθητὰς νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι ἡ ἐργασία τῶν χειρῶν δὲν εἶνε οὔτε ἡ μόνη
οὔτε ἡ ὠφελιμοτάτη ἀπὸ ἐκείνην, τὴν ὁποίαν δυνάμεθα νὰ κάμωμεν, καὶ ὅτι
οἱ ἐργάται τῆς διανοίας εἶνε ὅλων τῶν ἐργατῶν οἱ πρῶτοι, οἱ ἀξιοσεβαστό-
τεροι καὶ οἱ ὠφελιμώτεροι εἰς τὴν ἀνθρωπότητα.

18. Ἀνακεφαλαίωσις

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Τί εἶνε ὁ διδάσκαλος;

Τί εἶνε τὸ ἄλογον (ὄϊππος;)

Τί εἶνε τὸ κάστανον;

Τί εἶνε τὰ αὐγά;

Τί εἶνε τὸ χρυσάνθεμον;

Τί εἶνε ἡ βρόμη;

Τί εἶνε ὁ κτίστης;

Τί εἶνε ὁ κρίνος;

Τί εἶνε τὸ δαυκίον;

Τί εἶνε ἡ ροδακινέα;

Τί εἶνε ἡ ὄξιά;

Τί εἶνε ὁ θεριστής;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ὁ διδάσκαλος εἶνε ἄνθρωπος πε-
παιδευμένος, ὁ ὁποῖος διδάσκει τοὺς
μαθητὰς καὶ ὁ ὁποῖος διευθύνει τὸ
σχολεῖον.

Τὸ ἄλογον (ὄϊππος) εἶνε ζῶον οἰ-
κιακόν, τὸ ὁποῖον κατοικεῖ εἰς τὸν
στάβλον.

Τὸ κάστανον εἶνε καρπός.

Τὰ αὐγά εἶνε τροφή.

Τὸ χρυσάνθεμον εἶνε ἄνθος τῶν
ἀγρῶν καὶ τῶν λειβαδίων.

Ἡ βρόμη εἶνε καρπὸς χρήσιμος.

Ὁ κτίστης εἶνε ἐργάτης τῆς πό-
λεως, ὁ ὁποῖος ἐργάζεται καὶ κατα-
σκευάζει τὴν οἰκίαν.

Ὁ κρίνος εἶνε ἄνθος τοῦ κήπου.

Τὸ δαυκίον εἶνε λάχανον τοῦ λα-
χανοκήπου, τὸ ὁποῖον βάλλομεν εἰς
τὴν χύτραν.

Ἡ ροδακινέα εἶνε δένδρον καρπα-
φόρον.

Ἡ ὄξιά εἶνε δένδρον τοῦ δάσους.

Ὁ θεριστής εἶνε ἐργάτης τῶν ἀ-

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

γρῶν, ὁ ὁποῖος κόπτει τὸ χόρτον τῶν
λειθαδίων.

Ὁ κωβιὸς εἶνε ἴφαρι

Ἡ ἀλώπηξ εἶνε ἄγριον ζῶον.

Ὁ ἰατρὸς εἶνε ἄνθρωπος πεπαιδευ-
μένος.

Τὰ καρύδια εἶνε καρποί.

Τὸ ὀρνιθόπουλον εἶνε ζῶον οἰκια-
κόν, τὸ ὁποῖον ζῆ εἰς τὸν ὀρνιθῶνα
(κουμάσι).

Ἡ βιολέττα (τὸ ἴον) εἶνε ἄνθος
τῶν ἀγρῶν, τῶν δασῶν καὶ τῶν κή-
πων.

Τὸ λινάριον εἶνε φυτὸν χρήσιμον.

Ὁ στεγαστής εἶνε ἐργάτης.

Ἡ κερασέα εἶνε δένδρον καρπο-
φόρον.

Τὰ πισελία εἶνε ὄσπρια.

Τὸ ἴφαρι εἶνε τροφή.

Ὁ ξυλοκόπος εἶνε ἐργάτης.

Ὁ σκίουρος εἶνε ζῶον ἄγριον.

Ὁ ψωμᾶς εἶνε κατασκευαστὴς καὶ
ἐμπορὸς τοῦ ψωμίου.

Ἡ τράπεζα εἶνε πρᾶγμα τῆς κλά-
σεως, τῆς ἀποθήκης καὶ τοῦ μαγει-
ρείου.

Τί εἶνε ὁ κωβιός ;

Τί εἶνε ἡ ἀλώπηξ ;

Τί εἶνε ὁ ἰατρὸς ;

Τί εἶνε τὰ καρύδια ;

Τί εἶνε τὸ ὀρνιθόπουλον ;

Τί εἶνε ἡ βιολέττα (τὸ
ἴον) ;

Τί εἶνε τὸ λινάριον ;

Τί εἶνε ὁ στεγαστής ;

Τί εἶνε ἡ κερασέα ;

Τί εἶνε τὰ πισελία ;

Τί εἶνε τὸ ἴφαρι ;

Τί εἶνε ὁ ξυλοκόπος ;

Τί εἶνε ὁ σκίουρος ;

Τί εἶνε ὁ ψωμᾶς ;

Τί εἶνε ἡ τράπεζα ;

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

- Τί εἶνε τὸ σταφύλιον ; τὸ σταφύλιον εἶνε καρπὸς τοῦ ἄμ-
λίου.
- Τί εἶνε ὁ ἱερεὺς ; Ὁ ἱερεὺς εἶνε ἄνθρωπος πεπαιδευ-
μένος.
- Τί εἶνε ἡ ἅγια τράπεζα ; Ἡ ἅγια τράπεζα εἶνε πρᾶγμα τῆς
ἐκκλησίας.
- Τί εἶνε ὁ ἐπιπλοποιός ; Ὁ ἐπιπλοποιός εἶνε ἐργάτης, ὁ ὁ-
ποῖος κατασκευάζει ἐπιπλα.
- Τί εἶνε ὁ ζευγηλάτης ; Ὁ ζευγηλάτης, εἶνε ἐργάτης τῶν
ἀγρῶν ὁ ὁποῖος ὀργώνει τὴν γῆν.
- Τί εἶνε ὁ λύκος ; Ὁ λύκος εἶνε ζῶον ἄγριον.
- Τί εἶνε ἡ πάππια ; Ἡ πάππια εἶνε ζῶον οἰκιακόν, τὸ
ὁποῖον ζῆ εἰς τὴν αὐλήν τῆς οἰκίας.
- Τί εἶνε ὁ κανὼν ; Ὁ κανὼν εἶνε πρᾶγμα τῆς κλά-
σεως.
- Τί εἶνε ὁ ἄμβων ; Ὁ ἄμβων εἶνε πρᾶγμα τῆς ἐκκλη-
σίας.
- Τί εἶνε ἡ ψήκτρα (βούρ-
τα) ; Ἡ ψήκτρα εἶνε ἐπιπλον τῆς οἰ-
κίας.
- Τί εἶνε ὁ ὑφαντής ; Ὁ ὑφαντής εἶνε ἐργάτης τῆς πό-
λεως ὁ ὁποῖος ὑφαίνει τὰ ὑφάσματα.
- Τί εἶνε ὁ συγγραφεὺς ; Ὁ συγγραφεὺς εἶνε ἄνθρωπος πε-
παιδευμένος.
- Τί εἶνε ἡ ὄρνις ; Ἡ ὄρνις εἶνε ζῶον οἰκιακόν, τὸ ὁ-
ποῖον γεννᾷ αὐγά.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Τί εἶνε τὸ τυρίον;

Τί εἶνε ἡ πέστροφα;

Τί εἶνε ἡ δρυς;

Τί εἶνε ὁ νάρκισσος;

Τί εἶνε ὁ δήμαρχος;

Τί εἶνε ἡ πεύκη;

Τί εἶνε ὁ ἀξιωματικός;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Τὸ τυρίον εἶνε τροφή.

Ἡ πέστροφα εἶνε ψάρι.

Ἡ δρυς εἶνε δένδρον τοῦ δάσους, ὁ βασιλεὺς τῶν δασῶν.

Ὁ νάρκισσος εἶνε ἄνθος τοῦ κήπου.

Ὁ δήμαρχος εἶνε ἄνθρωπος πεπαιδευμένος.

Ἡ πεύκη εἶνε δένδρον τῶν δασῶν καὶ τῶν κήπων.

Ὁ ἀξιωματικός εἶνε ἄνθρωπος πεπαιδευμένος, ὁ ὁποῖος διοικεῖ τοὺς στρατιώτας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΔΙΣΘΗΤΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ,
ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ ΚΑΙ ΖΩΩΝ.

19. Τὰ χρώματα.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖα εἶνε τὰ κυριώτερα
χρώματα;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ.

Τὸ λευκόν, τὸ μαῦρον (μέλαν), τὸ οὐρανὶ (κυανοῦν), τὸ πράσινον, τὸ κόκκινον (ἐρυθρόν), τὸ στακτερόν (φαιόν), τὸ κίτρινον.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖα εἶνε τὰ λευκὰ πράγ-
ματα ;

Ποῖα εἶνε τὰ κυανᾶ ;

Ποῖα εἶνε τὰ μαῦρα πράγ-
ματα ;

Τί χρωμα ἔχει τὸ γάλα ;

Τί χρωμα ἔχει ὁ καπνός ;

Τί χρωμα ἔχει ἡ παπα-
ροῦνα ;

Ποῖα πράγματα, φυτὰ
καὶ ζῶα δύνανται νὰ
ἔχωσι διάφορα χρω-
ματα ;

Ποῖα πράγματα, ποῖα
φυτὰ καὶ ζῶα δύναν-
ται νὰ ἦνε λευκὰ ἢ
μαῦρα ;

Ποῖα πράγματα, φυτὰ ἢ
ζῶα δύνανται νὰ ἦνε
κόκκινα ἢ μαῦρα ;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Τὰ λευκὰ πράγματα εἶνε : ἡ κιμω-
λία, τὸ χιόνιον, ὁ κρίνος, ἡ γύψος.

Τὰ κυανᾶ πράγματα εἶνε ὁ οὐρα-
νός καὶ ὁ κύανος.

Τὰ μαῦρα πράγματα εἶνε ἡ κα-
πνιά, τὸ μελάνιον, ὁ ἄνθραξ.

Τὸ γάλα εἶνε λευκόν.

Ὁ καπνός εἶνε μαῦρος.

Ἡ παπαροῦνα εἶνε κοκκίνη (ἐρυ-
θρά).

Τὸ μάρμαρον δύναται νὰ ἦνε λευ-
κόν, κόκκινον, μαῦρον, κίτρινον ἢ
πράσινον.

Τὸ τριαντάφυλλον δύναται νὰ ἦνε
λευκόν, κόκκινον ἢ κίτρινον.

Τὸ σταφύλιον δύναται νὰ ἦνε
λευκόν, κόκκινον ἢ μαῦρον.

Ὁ σκύλος δύναται νὰ ἦνε λευ-
κός ἢ μαῦρος, ὑπόξανθος, στακτερός
(φαιός), καὶ μέ στίγματα (κατάστι-
κτος).

Τὸ μάρμαρον, τὰ σύννεφα, ἡ γάτα,
ἡ ὄρνις, ὁ σκύλος, τὸ ἄλογον δύναν-
ται νὰ ἦνε λευκὰ ἢ μαῦρα.

Τὸ ἐσβεσμένον κάρβουνον εἶνε
μαῦρον, τὸ ἀναμμένον εἶνε κόκκινον.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ.

ὁ κόκκος τῆς κουφοξυλιάς καὶ τὸ κεράσιον δύνανται νὰ ἦνε κόκκινα ἢ μαῦρα.

Ποῖα ζῶα δύνανται νὰ ἦνε λευκά, φαιὰ ἢ μαῦρα;

Τὸ ἄλογον, τὸ βώδιον, ὁ σκύλος δύνανται νὰ ἦνε λευκά, φαιὰ (σκοῦρα) ἢ μαῦρα.

Ποῖα πράγματα εἶνε σκοτεινά;

Ἡ πέτρα, τὸ ξύλον, τὰ μέταλλα εἶνε σκοτεινά.

Ποῖα πράγματα εἶνε διαφανῆ;

Ὁ ἀήρ, τὸ νερὸν, τὸ ὑαλίον εἶνε διαφανῆ.

Ποῖα πράγματα λάμπουσι;

Ὁ ἥλιος, ἡ φωτιά (τὸ πῦρ), τὸ νερὸν, ὁ χάλυψ, ἡ ἀστραπή λάμπουσιν.

Ποῖα πράγματα εἶνε σκοτεινά (μὴ διαφανῆ);

Ἡ γῆ, τὸ ξύλον, ὁ μόλυβδος, ἡ γύψος, ἡ στάκτη εἶνε σκοτεινά.

Ποῖα πράγματα μεταβάλλουσι χρῶμα;

Τὰ φύλλα τῆς δρυὸς εἶνε πράσινα κατὰ τὴν ἀνοιξιν καὶ στακτερὰ (φαιὰ) κατὰ τὸν χειμῶνα.

Τί γνωρίζεις περὶ εὐμεταβλήτου χρώματος;

Τὰ πτερὰ τῆς περιστερᾶς καὶ ἡ οὐρά τοῦ παγωνίου ἔχουσιν εὐμετάβλητον χρῶμα.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ. — Αἱ ἀσκήσεις αὗται δύνανται νὰ ποικίλλωνται ἀορίστως καὶ δύνανται νὰ γίνωνται τὸ ὑποκείμενον συζητήσεων, ἀνακαλύψεων καὶ ἐκθέσεων ἢ συνθέσεων λίαν ἐνδιαφερουσῶν. Παραδ. χάριν: κάμστε τὸν κατὰ λόγον τῶν κοκκίνων πραγμάτων. Ποῖα πράγματα δύνανται νὰ ἦνε διαφανῆ ἢ σκοτεινά; Ἐπίκρισις ἢ ὑαλός καθ' ὅσον εἶνε κατεργασμένη ἢ ἀκατέργαστος. Ποῖα πράγματα μεταβάλλουσι χρῶμα κατὰ τὸ θέρος ἢ τὸ κλίμα ἢ τὴν θερμοκρασίαν; κτλ.

20. Τὰ σχήματα.

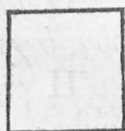
Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Πόσα εἶδη γραμμῶν
βλέπεις;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Δύο εἶδη γραμμῶν ὑπάρχουσιν,

ἡ εὐθεῖα γραμμὴ καὶ ἡ καμπύλη γραμμὴ

Πόσα κύρια σχήματα
τῶν σωμάτων ὑπάρ-
χουσι;Ἐπάρχουσι τρία κύρια σχήματα
τῶν σωμάτων,

τὸ τρίγωνον, τὸ τετράγωνον, ὁ κύκλος.

Πῶς ἐσχηματίσθη τὸ
τρίγωνον;Τὸ τρίγωνον σχηματίζεται ἐκ
τριῶν εὐθειῶν γραμμῶν.Πῶς ἐσχηματίσθη τὸ
τετράγωνον;Τὸ τετράγωνον σχηματίζεται ἐκ
τεσσάρων εὐθειῶν γραμμῶν.Πῶς σχηματίζεται ὁ
κύκλος;
Ὄνομάσατε πράγμα-
τα τετράγωνα;Ὁ κύκλος εἶνε γραμμὴ καμπύλη.
Ἡ τράπεζα, τὸ πάτωμα, ἡ ὀροφή
εἶνε τετράγωνα.Ὄνομάσατε πράγμα-
τα στρογγύλα;Ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, τὸ πεντάλε-
πτον, τὸ μῆλον εἶνε κύκλοι.Τί σχῆμα ἔχει ἐν
στεφάνιον;
Τί σχῆμα ἔχει ἐν
μαντήλιον;Τὸ στεφάνιον εἶνε κύκλος.
Τὸ μαντήλιον εἶνε τετράγωνον.

21. Αἱ διαστάσεις.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ποῖα πράγματα εἶνε ἐπιμήκη (μακροῦλά);

Τὸ σχοινίον εἶνε ἐπίμηκες, ἡ λαβὴ τῆς τσουγγράνας εἶνε ἐπιμήκης, ὁ κανὼν εἶνε ἐπιμήκης, τὸ σύρμα εἶνε ἐπίμηκες.

Ποῖα πράγματα εἶνε πλατεῖα;

Ὁ μεγάλος δρόμος εἶνε πλατύς, ἡ θύρα τοῦ στάβλου εἶνε πλατεῖα.

Ποῖα πράγματα εἶνε βαθύα;

Ἡ θάλασσα εἶνε βαθεῖα, οἱ ποταμοὶ εἶνε βαθεῖς, τὰ σπήλαια εἶνε βαθέα, τὸ φρέαρ εἶνε βαθύ.

Ποῖα πράγματα εἶνε μεγάλα;

Τὰ δένδρα εἶνε μεγάλα, αἱ οἰκίαι εἶνε μεγάλαι.

Ποῖα πράγματα εἶνε ὑψηλά;

Οἱ πύργοι εἶνε ὑψηλοὶ, τὰ κωδωνοστάσια εἶνε ὑψηλά.

Ποῖα εἶνε αἱ διαστάσεις μεγάλης ὁδοῦ;

Ἡ μεγάλη ὁδὸς εἶνε πλατεῖα καὶ ἐπιμήκης.

Ποῖα εἶνε ἡ διάστασις τῆς λαβῆς τοῦ δρεπανίου;

Ἡ λαβὴ τοῦ δρεπανίου εἶνε βραχεῖα (κοντή).

Ποῖα εἶνε ἡ διάστασις δενδρύλλιου;

Τὸ δενδρύλλιον εἶνε μικρόν.

Ποῖα εἶνε ἡ διάστασις δρομίσκου;

Ὁ δρομίσκος εἶνε στενός.

Ποῖα εἶνε ἡ διάστασις γλάστρας;

Ἡ γλάστρα εἶνε χαμηλή.

Ποῖα πράγματα δύναται νὰ ἔχωσι διαφόρους διαστάσεις;

Τὸ μολυβδοκόνδυλον δύναται νὰ ἦνε ἐπίμηκες ἢ βραχὺ (κοντόν), τὸ παράθυρον δύναται νὰ ἦνε πλατὺ ἢ στενόν, τὸ δένδρον δύναται νὰ ἦνε μέγαν ἢ μικρόν.

22. Αἱ καταστάσεις.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ἐπὶ πόσας καταστάσεις
βλέπεται τὰ σώματα;

Τὰ σώματα φαίνονται ὑπὸ τρεῖς
καταστάσεις· αἱ καταστάσεις αὗται
φανερώνονται διὰ τῶν λέξεων στε-
ρεὰ, ρευστά, ἀεριώδη.

Ὀνομάσατέ μου στερεά.

Ἡ πέτρα εἶνε στερεά, τὸ ξύλον εἶνε
στερεόν, τὸ μέταλλον εἶνε στερεόν.

Ὀνομάσατέ μου ρευστά.

Τὸ νερὸν εἶνε ρευστόν, τὸ κρασίον
εἶνε ρευστόν, τὸ ἔλαιον εἶνε ρευ-
στόν.

Ὀνομάσατέ μου ἀερι-
ώδη.

Ὁ ἀήρ, τὸ γκάζ τοῦ φωτισμοῦ
εἶνε ἀεριώδη.

Τί εἶνε τὸ γάλα;

Τὸ γάλα εἶνε ρευστόν.

Τί εἶνε ἡ γῆ;

Ἡ γῆ εἶνε στερεόν.

Τί εἶνε ὁ ἀήρ;

Ὁ ἀήρ εἶνε ἀεριώδης.

Ποῖα σώματα βλέπετε
ὀπὸ τὰς τρεῖς κατα-
στάσεις;

Τὸ νερὸν εἶνε στερεόν, ὅταν πα-
γώνη, ρευστόν, ὅταν ἦνε ὅπως τὸ πί-
νομεν, ἀεριώδες ὅταν βράσῃ ἢ γείνη
ἀτμός.

Τί παρατηρεῖτε διὰ τὸ
βούτυρον;

Τὸ βούτυρον εἶνε σῶμα μαλακόν,
τὸ ὁποῖον ἀναλύει, ὅταν θερμανθῇ.

Τί παρατηρεῖτε διὰ τὸν
πάγον;

Ὁ πάγος εἶνε σῶμα στερεόν, τὸ
ὁποῖον μεταβάλλεται, ὅταν θερμανθῇ.

Τί παρατηρεῖτε διὰ τὴν
στάκτην (τέφραν);

Ἡ στάκτη (τέφρα) εἶνε τὸ ἀπο-
μεινάριον στερεοῦ σώματος, τὸ ὁποῖον
ἀφ' οὗ καὶ γίνεται κόνις.

23. Οί βαθμοὶ τῆς στερεότητος.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Εἰς ποῖον βαθμὸν δύναται σῶμά τι νὰ ᾔνε στερεόν ;

Εἶπετέ μοι σῶματα σκληρά ;

Εἶπετέ μοι σῶματα μαλακά ;

Εἶπετέ μοι σῶμα ὀμαλόν ;

Εἶπετέ μοι σῶμα ἀνώμαλον ;

Πῶς εἶνε ἡ φλοῦδα (ὁ φλοιός) τοῦ δένδρου ;

Πῶς εἶνε ὁ πάγος ;

Πῶς εἶνε τὸ μέλι ;

Πῶς εἶνε τὸ βερνικωμένον ξύλον ;

Ποῖα σῶματα δύναται νὰ ᾔνε ἀνώμαλα ἢ ὀμαλά ;

Πῶς εἶνε τὸ ψωμίον ;

Πῶς εἶνε τὸ τυρίον ;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Σῶμά τι δύναται νὰ ᾔνε στερεόν ἐπ' ἀπειρον, ὥς τε εἶνε περισσότερο ἢ ὀλιγώτερον σκληρόν ἢ μαλακόν, ἀνώμαλον ἢ ὀμαλόν.

Ὁ σίδηρος, τὸ διαμάντιον εἶνε σῶματα σκληρά.

Τὸ βούτυρον καὶ ὁ σάπων εἶνε σῶματα μαλακά.

Ὁ μουσαμᾶς εἶνε ὀμαλός (λειός).

Ἡ πέτρα εἶνε ἀνώμαλος.

Ἡ φλοῦδα (ὁ φλοιός) εἶνε ὀμαλός ἢ ἀνώμαλος.

Ὁ πάγος εἶνε σῶμα σκληρόν.

Τὸ μέλι εἶνε σῶμα μαλακόν.

Τὸ βερνικωμένον ξύλον εἶνε σῶμα λειόν, ὀμαλόν.

Τὸ ξύλον καὶ τὸ μέταλλον εἶνε ἀνώμαλα, ὅταν ᾔνε ἀκατέργαστα· εἶνε ὀμαλά, ὅταν ᾔνε ἐπεξεργασμένα.

Τὸ ψωμίον εἶνε στερεόν σπογγῶδες (πορῶδες).

Τὸ τυρίον εἶνε στερεόν μαλακόν.

23. Ἡ θερμοκρασία.

Ὁ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Μὲ ποίας λέξεις περι-
γράφομεν τοὺς βαθμοὺς
τῆς θερμοκρασίας;

Δείξατε σώματα ζεστά
(θερμά).

Δείξατέ μοι σώματα κρύα
(ψυχρά).

Δείξατέ μοι σώματα μέ-
τρια.

Ποία εἶνε ἡ θερμοκρασία
τῆς χιόνης;

Ποία εἶνε ἡ θερμοκρασία
τοῦ μαλλίου;
Ποία εἶνε ἡ θερμοκρα-
σία τοῦ χαρτίου;

Ποία εἶνε ἡ θερμοκρα-
σία τοῦ ἀτμοῦ;

Ποία εἶνε ἡ θερμοκρα-
σία τοῦ ὕδατος;

Ποία εἶνε ἡ θερμ. τῆς
ὀμίχλης;

Τί συμβαίνει εἰς ἓν σῶμα
τὸ ὁποῖον μεταβάλλει
θερμοκρασίαν.

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ἡ θερμοκρασία δύναται νὰ ᾔνε
ζεστή (θερμή), κρύα (ψυχρά) ἢ με-
τρια.

Ὁ ἥλιος εἶνε ζεστός (θερμός), τὸ
ἀναμμένον κάρβουνον (ὁ ἀναμμένος
ἄνθραξ) εἶνε ζεστός (θερμός).

Ὁ πάγος εἶνε κρύος (ψυχρός), ἡ
δρόσος εἶνε κρύα (ψυχρά), ὁ κρύσταλ-
λος εἶνε ψυχρός.

Τὸ ξύλον ἔχει μετρίαν θερμοκρα-
σίαν, ἡ γύψος ἔχει μετρίαν θερμοκρα-
σίαν.

Ἡ χιών ἔχει ψυχρὰν θερμοκρα-
σίαν.

Τὸ μαλλίον εἶνε θερμόν.

Τὸ χαρτίον εἶνε μετρίας θερμο-
κρασίας.

Ἡ θερμοκρασία τοῦ ἀτμοῦ εἶνε
καυστική.

Τὸ ὕδωρ εἶνε μετρίας θερμοκρασίας.

Ἡ ὀμίχλη εἶνε ψυχρά.

Τὸ σῶμα, τὸ ὁποῖον μεταβάλλει
θερμοκρασίαν, μεταβάλλει συχνό-
τατα κατάστασιν.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Τί γίνεται τὸ ὕδωρ, ὅταν ψυχρανθῆ;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ
Τὸ ὕδωρ, ὅταν ψυχρανθῆ, μεταβάλλεται εἰς στερεόν, τὸ ὁποῖον ὀνομάζομεν πάγον.

Τί γίνεται τὸ ὕδωρ, ὅταν θερμανθῆ;

Ὅταν θερμανθῆ τὸ ὕδωρ μεταβάλλεται εἰς ἀέριον, τὸ ὁποῖον ὀνομάζομεν ἀτμόν.

25. Ἡ κίνησις.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποίας ιδιότητος ἔχει ἡ κίνησις;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ.
Ἡ κίνησις δύναται νὰ ᾖ ταχεῖα, βραδεῖα, κανονικῆ, ἀκανόνιστος.

Δείξατε μίαν κίνησιν βραδεῖαν.

Τὸ βᾶδισμα τοῦ βωδίου εἶνε βραδεῖα κίνησις.

Δείξατε κίνησιν ταχεῖαν.

Τὸ πέταμα τῆς χελιδόνας εἶνε ταχεῖα κίνησις.

Δείξατε κίνησιν κανονικῆν.

Ὁ κτύπος τοῦ ὥρολογίου εἶνε κανονικῆ κίνησις.

Δείξατε κίνησιν ἀκανόνιστον.

Τὰ πηδῆματα τῆς γίδας εἶνε ἀκανόνιστα.

Ὅποια εἶνε ἡ κίνησις σφαίρας;

Ἡ κίνησις σφαίρας εἶνε ταχεῖα.

Ὅποια εἶνε ἡ κίνησις τῆς χελώνης;

Ἡ κίνησις τῆς χελώνης εἶνε βραδεῖα.

Ὅποια εἶνε ἡ κίνησις τοῦ ἀνέμου;

Ἡ κίνησις τοῦ ἀνέμου εἶνε ἀκανόνιστος.

Ὅποια εἶνε ἡ κίνησις τοῦ σφυγμοῦ;

Ἡ κίνησις τοῦ σφυγμοῦ εἶνε κανονικῆ.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ἐποία εἶνε ἡ κίνησις
τῆς ἀτμομηχανῆς;

Ἐποία εἶνε ἡ κίνησις
τῆς θυέλλης;

Ἐποία εἶνε ἡ κίνησις
τοῦ βαδίσματος;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ἡ κίνησις τῆς ἀτμομηχανῆς εἶνε
ταχεῖα καὶ κανονικὴ.

Ἡ κίνησις τῆς θυέλλης εἶνε τα-
χεῖα καὶ ἀκανόνιστος.

Τὸ βάδισμα ἡμῶν εἶνε ἄλλοτε
βραδύ, ἄλλοτε ταχὺ κατὰ τὴν διά-
θεσιν, τὴν ὁποίαν ἔχομεν.

26. Ὁ ἦχος.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Τί εἶνε εἰ ἦχοι;

Δειξάτέ μοι ἦχον δυνα-
τόν.

Δειξάτέ μοι ἦχον ἀδύ-
νατον.

Δειξάτέ μοι ἦχον γλυκόν.

Δειξάτέ μοι ἦχον σκλη-
ρόν.

Εἰπάτέ μοι ἦχον ὑπό-
κωφον.

Εἰπάτέ μοι ἦχον καθα-
ρόν.

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Οἱ ἦχοι εἶνε ἀδύνατοι ἢ δυνατοί,
γλυκεῖς ἢ τραχεῖς, ὑπόκωφοι ἢ καθα-
ροί, ἁρμονικοὶ ἢ παράφωνοι.

Ὁ ἦχος τῶν κωδῶνων τῆς ἐκκλη-
σίας εἶνε δυνατός.

Ὁ ἦχος τῶν κωδωγίσκων εἶνε ἀ-
δύνατος.

Τὸ μουρμουρητὸν τοῦ ρύακος καὶ
τὸ ἄσμα τῆς ἀηδόνας εἶνε γλυκεῖς ἦ-
χοι.

Ἡ ἐκπυρσοκρότησις ὄπλου εἶνε ἦ-
χος τραχὺς καὶ ξηρός.

Ἡ μακρυνὴ βροντὴ ἔχει ὑπόκω-
φον ἦχον.

Ὁ κρότος τοῦ κεραυνοῦ εἶνε κα-
θαρός.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Εἰπατέ μοι ἤχον ἁρμονικόν;

Εἰπατέ μοι ἤχον παράφωνον;

Πῶς εἶνε ὁ ἤχος τοῦ κλειδοκυμβάλου;

Πῶς εἶνε ὁ κρότος τοῦ τυμπάνου;

Πῶς εἶνε ὁ ἤχος τῆς σάλπιγγος;

Πῶς εἶνε ὁ ἤχος τῆς συρίκτρας;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ὁ ἤχος τοῦ ὄργάνου εἶνε ἁρμονικός.

Ὁ γρυλλισμὸς τῶν χοίρων εἶνε παράφωνος.

Ὁ ἤχος τοῦ κλειδοκυμβάλου εἶνε ἁρμονικός.

Ὁ κρότος τοῦ τυμπάνου εἶνε δυνατός.

Ὁ ἤχος τῆς σάλπιγγος εἶνε καθαρός.

Ὁ ἤχος τῆς συρίκτρας εἶνε διαπεραστικός.

27. Αἶ ὄσμαϊ καὶ αἶ γεύσεις.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Πῶς δύνανται νὰ ᾖνε αἶ ὄσμαϊ καὶ αἶ γεύσεις;

Δείξατε ὄσμην δυνατὴν.

Δείξατε γεῦσιν ἀδύνατον.

Δείξατε ὄσμην εὐάρεστον.

Δείξατε γεῦσιν δυσάρεστον.

Δείξατε ὄσμην γλυκεῖαν.

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Αἶ ὄσμαϊ καὶ αἶ γεύσεις εἶνε δυνατὰ ἢ ἀδύνατοι, εὐάρεστοι ἢ δυσάρεστοι, γλυκεῖαι ἢ πικραῖ.

Ὁ μόσχος ἔχει δυνατὴν ὄσμην.

Τὸ νερόν ἔχει ἀδύνατον γεῦσιν.

Τὸ τριαντάφυλλον ἔχει ὄσμην εὐάρεστον.

Τὸ ρετσινόλαδον ἔχει γεῦσιν δυσάρεστον.

Ἡ ἴρις (φυτὸν) ἔχει ὄσμην γλυκεῖαν.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Δείξατε γεῦσιν ζαχχαρώδη.

Ἐποία εἶνε ἡ γεῦσις τοῦ ροδακίνου ;

Ἐποία εἶνε ἡ ὄσμη τοῦ καπνοῦ ;

Ἐποία εἶνε ἡ γεῦσις τοῦ πεπονίου ;

Ἐποία εἶνε ἡ ὄσμη τοῦ κυάνου ;

Ἐποία εἶνε ἡ γεῦσις τοῦ μήλου ;

Ἐποία εἶνε ἡ γεῦσις τοῦ ἄλατος ;

Ποῖαι καρποὶ ἔχουσι συγχρόνως γεῦσιν καὶ ὀσμὴν εὐάρεστον ;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Τὸ μέλι ἔχει γεῦσιν ζαχχαρώδη.

Ἡ γεῦσις τοῦ ροδοκίνου εἶνε εὐάρεστος καὶ ζαχχαρώδης.

Ἡ ὄσμη τοῦ καπνοῦ εἶνε ὀριμεῖα.

Ἡ γεῦσις τοῦ πεπονίου εἶνε δυνατή.

Ἡ ὄσμη τοῦ κυάνου εἶνε ἀδύνατος.

Ἡ γεῦσις τοῦ μήλου εἶνε γλυκεῖα, ζαχχαρώδης καὶ εὐάρεστος.

Ἡ γεῦσις τοῦ ἄλατος εἶνε ὀριμεῖα (ἄλμυρά).

Ἡ φράουλα καὶ τὸ ροδάκινον ἔχουσι συγχρόνως γεῦσιν καὶ ὀσμὴν πολὺ εὐάρεστους.

28. Ἀνακεφαλαίωσις.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖαι εἶνε αἱ γενικαὶ ἰδιότητες τοῦ κανόνος ;

Ποῖαι εἶνε αἱ γενικαὶ ἰδιότητες τοῦ γάλατος ;

Ποῖαι εἶνε αἱ γενικαὶ ἰδιότητες τοῦ φύλλου ;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ὁ κανὼν εἶνε μαῦρος, μακρὸς, στερεός.

Τὸ γάλα εἶνε λευκὸν, ρευστὸν, μέτριον τὴν θερμοκρασίαν, νόστιμον.

Τὸ φύλλον εἶνε πράσινον, σκιερὸν, στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες, στερεόν, ὀμαλὸν ἢ ἀνώμαλον, λαμπρὸν ἢ ἀμαυρόν.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ποῖται εἶνε αἱ γενικαὶ ἰδιότητες τοῦ μαρμάρου;

Τὸ μάρμαρον εἶνε λευκόν, μαῦρον, κίτρινον, κόκκινον ἢ πράσινον· εἶνε στερεόν, σκληρόν, κρυερόν, ἐπιδεκτικόν στιλβώσεως.

Ποῖται εἶνε αἱ γενικαὶ ἰδιότητες τοῦ ποταμοῦ;

Ὁ ποταμὸς εἶνε ἀχρωμάτιστος, ρευστὸς, ψυχρὸς, ταχύς, ἄοσμος, ἄνοστος.

Ποῖται εἶνε αἱ γενικαὶ ἰδιότητες τῆς σφαιρας ἀπὸ κεριόν;

Μία σφαῖρα ἐκ κεριού εἶνε κίτρινη, σκιερὰ, μαλακὴ, μετρίας θερμοκρασίας, εὐοσμος, ζαχχαρώδης.

Ποῖται εἶνε αἱ γενικαὶ ἰδιότητες χαλκίνης πλακῆς;

Ἡ χαλκίνη πλάξ εἶνε κίτρινη, σκιερὰ, τετραγωνικὴ, στερεὰ, ἐστιλβωμένη.

Ποῖται εἶνε αἱ γενικαὶ ἰδιότητες τῆς ἐκκλησίας;

Ἡ ἐκκλησία εἶνε λαμπρὰ, εὐρύχωρος, στερεά.

Ποῖται εἶνε αἱ γενικαὶ ἰδιότητες τοῦ ἵππου;

Ὁ ἵππος εἶνε λευκὸς, στακτερός, (φαιὸς) ἢ μαῦρος, μέγας, ταχύς.

Πῶς εἶνε ὁ βόμβος τῆς μυίας;

Ὁ βόμβος τῆς μυίας εἶνε ἀδύνατος.

Πῶς εἶνε ὁ θόρυβος τῆς παλιρροίας;

Ὁ θόρυβος τῆς παλιρροίας εἶνε ἀδύνατος.

Ποῖται εἶνε αἱ γενικαὶ ἰδιότητες τῆς μελάνης;

Ἡ μελάνη εἶνε μαύρη, ρευστή, ἄοσμος, ἔχει γεῦσιν δυσάρεστον.

Ποῖται εἶνε αἱ γενικαὶ ἰδιότητες τοῦ νεροῦ (ὑδατος);

Τὸ νερόν (ὑδωρ) εἶνε ρευστόν, ἀχρωμάτιστον, ἄνοστον, μέτριον· ὅταν ψυχρανθῆ γίνεται στερεόν καὶ ὀ-

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

νομάζεται πάγος· όταν θερμανθῆ γίνεται αέριον καὶ ὀνομάζομεν αὐτὸ αἰθμόν.

Ποῖα εἶνε αἱ γενικαὶ ἰδιότητες τοῦ ἀβάκιου;

Τὸ ἀβάκιον εἶνε μαῦρον, τετράγωνον, ἐπίπεδον, ἐλαφρὸν, λεῖον, ψυχρὸν.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ. — Ἡ ἄσκησις αὐτῆ δύναται νὰ ἐκτείνηται εἰς ὅλα τὰ πράγματα καὶ εἰς ὅλα τὰ φυτὰ καὶ ζῶα, ἐπιλαμβανομένη ἐγγράφως ἢ προφορικῶς, συνοδευομένη μὲ σχέδια κτλ.

Παρέχει ὑποθέσεις πρὸς ἐκθέσεις λίαν ποικίλας, παραδ. γ. σύνθεσις: Νὰ γράψῃς τὰ ὀνόματα καὶ τὰς γενικὰς ποιότητας τῶν πραγμάτων, τὰ ὅποια βλέπομεν εἰς τινὰ δρόμον, εἰς ἓν ἐργοστάσιον κτλ. ἢ μᾶλλον· Ποῖος καρπὸς εἶνε στρογγύλος, μέσου μεγέθους καὶ γεύσεως ζαχχαρώδους. Πρῶτος θὰ ἦνε ὁ μαθητής, ὁ ὅποιος θὰ κάμῃ τὸν μεγαλύτερον κατάλογον. Ἀμοιβὴν θὰ ἔχη ἐκεῖνος ὅς τις θὰ προσέβῃ σχέδια.

Ὅσον αἱ σπουδαὶ πολλαπλασιάζονται καὶ ὅσον αἱ γνώσεις τοῦ παιδιοῦ αὐξάνουσιν, ὁ ἀριθμὸς τῶν δυνατῶν ἀσκήσεων αὐξάνει εἰς τοσαύτην ἀναλογίαν, ὡς τὰ πρέπει νὰ παραιτηθῶμεν ἀπὸ τοῦ νὰ δεῖξωμεν αὐτὰς ὅλας.

Ἡ φαντασία τοῦ διδασκάλου πρέπει νὰ ἀναπληρώσῃ τὸ ἑλλεῖπον· ἕκαστος θὰ σκεφθῆ λοιπὸν νὰ εὕρῃ ἐφαρμογὰς καὶ πρὸ πάντων θὰ προκαλέσῃ τὰ παιδιά νὰ ἐπινοῶσι μόνα των, διότι εἰς ταύτην τὴν ἐργασίαν ἐξέχουσι καὶ διότι πολὺ ἐνδιαφέρουσιν αὐτὰ πάντοτε.

Ἀναφέρομεν ἀκόμη παραδείγματα τινά.

1. Ἐν τῇ κλάσει ὁ διδάσκαλος σχεδιάζει κύκλον ἐπὶ τοῦ μαύρου πίνακος· ἐπιτα ζητεῖ παρὰ τῶν μαθητῶν νὰ εὕρωσιν ὅτι ἐλέχθη περὶ αὐτοῦ· π. γ. ὁ κύκλος εἶνε γραμμὴ καμπύλη, δύναται νὰ παριστάνῃ στερεόν, τὸ ὅποῖον εἶνε ἐκξύλου ἢ ἐκσιδήρου, στερεόν, ἐλαφρὸν κτλ. ἢ μᾶλλον δύναται νὰ παριστάνῃ τὴν γῆν, ἢ ὅποια εἶνε σφαῖρα στερεά, σκληρά, θερμοκρασίας ποικίλης κτλ.

2. Εἰς τὸν περίπατον. Εἰς κορμὸς δένδρου δύναται νὰ παρατηρηθῆ ὡς ἐξ ἧς ὁ κορμὸς εἶνε τὸ στέλεχος φυτοῦ· αὐτὸς ὁ κορμὸς εἶνε στερεός, ἴσος, ξύλινος, ἐπίδεκτικὸς στιλβώσεως, χρώματος μαύρου ἢ φαιοῦ, ἔχει φύλλα πράσινα κτλ. κτλ.

3. **ΣΥΝΘΕΣΙΣ ΓΡΑΦῆ ἢ ΠΡΟΦΟΡΙΚῆ.** Νὰ εὕρῃς πρᾶγμα λευκόν, στρογγύλον. ἴσον, στερεόν, μὲ θερμοκρασίαν ποικίλην. Ὁ μαθητής θὰ εὕρῃ ὅτι εἶνε πιᾶτον, νόμισμα κλπ. ἢ μᾶλλον δυνάμεθα νὰ ἐρωτήσωμεν: Τί ἤξεύρετε δι' ἓνα κηπουρὸν, σκύλον, διὰ τὴν φωτιά κτλ. κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ Ἡ ΜΕΡΗ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ, ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ. — Εἰς τὰ προηγου-
μενα κεφάλαια συνίσταται ἡ ἀνάλυσις εἰς τὸ νὰ παρατηρῶμεν τὰ πράγματα, τὰ
φυτὰ καὶ τὰ ζῶα, ἀποσπῶντες αὐτὰ διὰ τῆς σκέψεως ἀπὸ ἐκεῖ, ὅπου εὐ-
ρίσκονται. Διὰ νέας προόδου τὸ παιδίον ἀναλύει τῶρα τὰ πράγματα, τὰ φυτὰ
καὶ τὰ ζῶα αὐτὰ εἰς τὰ οὐσιώδη μέρη, τὰ ὅποια δύναται νὰ ἀναγνωρίσῃ διὰ
τῆς ἀπλῆς προσοχῆς τοῦ πνεύματος καὶ μεταχειριζόμενος ὄρους συνήθεις· διότι
δὲν πρόκειται οὔτε τὴν φυσικὴν οὔτε τὴν φυσιογραφίαν νὰ διδαχθῇ, ἀλλὰ πρό-
κειται νὰ μάθῃ νὰ παρατηρῇ μετὰ προσοχῆς.

Ὅλαι αἱ ἀναλυτικαὶ ἢ συνθετικαὶ ἀσκήσεις, ὅλαι αἱ ἐπινοούμεναι καὶ προ-
βαλλόμεναι ἐργασίαι, αἱ ὅποια ἤδη εἰδείχθησαν, δύνανται καὶ πρέπει νὰ ἐπα-
ναλαμβάνωνται, ἐπεκτείνωνται, ποικίλλωνται κατὰ πάντα τρόπον, προκαλουμέ-
νου τοῦ παιδίου πάντοτε νὰ ἀνακαλύπτῃ καὶ νὰ προτείνῃ ὁ ἴδιος νέας παρατη-
ρήσεις.

29. Ἡ οἰκία.

(ἀνάλυσις)

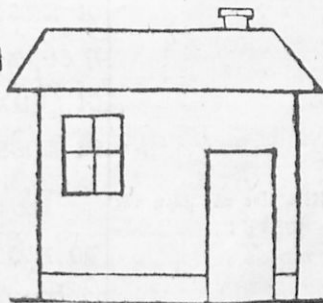
Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖα εἶνε τὰ ἐξωτερικὰ
μέρη τῆς οἰκίας;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Τὰ ἐξωτερικὰ μέρη τῆς οἰκίας εἶνε

ἡ στέγη ἢ ὀροφή
οἱ τοῖχοι
τὸ παράθυρον
ἡ θύρα
τὰ θεμέλια

Ποῖα εἶνε τὰ ἐσωτερικὰ
μέρη τῆς οἰκίας;

Τὰ ἐσωτερικὰ μέρη τῆς οἰκίας εἶνε:
τὸ ὑπόγειον, τὸ μαγειρεῖον, τὸ δωμά-
τιον, ἡ σκάλα (κλιμαξ), τὸ ὑπερῶον.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖα εἶνε τὰ μέρη τοῦ
δωματίου ;

Ποῖα εἶνε τὰ μέρη τοῦ πα-
ραθύρου ;

Ποῖα εἶνε τὰ μέρη τῆς
θύρας ;

Ποῖα εἶνε τὰ μέρη τοῦ
καθίσματος ;

Ποῖα εἶνε τὰ μέρη τῆς
ἀμάξης ;

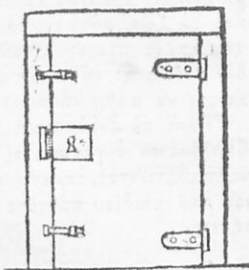
Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Τὰ μέρη τοῦ δωματίου εἶνε : οἱ
τοιχοί, τὸ πάτωμα, ἡ ὀροφή, τὰ πα-
ράθυρα, ἡ καπνοδόχη.

Τὰ μέρη τοῦ παραθύρου εἶνε :
τὸ παραθυρόφυλλον καὶ τὰ ὑαλία.

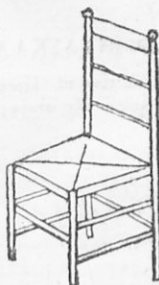
Τὰ μέρη τῆς θύρας εἶνε :

τὸ ὑπέρθυρον,
οἱ παραστάται,
τὸ θυρόφυλλον,
οἱ σύρται,
οἱ στρόφιγγες,
ἡ κλειδωνιά,
τὸ κατώφλιον.

Τὰ μέρη τοῦ καθίσμα-
τος εἶνε :

οἱ παραστάται,
ἡ ἔδρα,
οἱ ζευκτῆρες,
οἱ πόδες.

Τὰ μέρη τῆς ἀμάξης εἶνε
τὸ κιβώτιον, οἱ τροχοί, ὁ ἄξων, οἱ
βραχίονες.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ.— Ἀνάγνωσις μεγάλη τῆ
φωνῆ καὶ ἀπαγγελία, ὡς πάντοτε.— Τὰ πρὸς ἀνάλυσιν πράγματα δύνανται νὰ
ἦνε ἀκόμη τὸ βιβλίον, ἡ τράπεζα, τὸ θρανίον, τὸ κονδυλομάχαιρον, τὸ λισγά-
ριον, τὸ ἐρμάριον, ἡ χύτρα κτλ. κτλ.

38. Ἡ οἰκία.

(σύνθεσις)

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Τί πρᾶγμα συνίσταται ἐκ στρώματος, ἐκ προσκεφάλου, παπλώματος, σινδονίων;

Τί πρᾶγμα συνίσταται ἐκ πλακῶς καὶ δύο δεικτιῶν καὶ κροτεί;

Τί συνίσταται ἐκ λαβῆς καὶ λεπίδος;

Τί συνίσταται ἐκ φύλλων καὶ καλύμματος;

Ποῖον συνίσταται ἐκ δύο λεπίδων σταυρωτῶν;

Ποῖον συνίσταται ἐκ κοιλίας καὶ λαιμοῦ;

Ποῖον συνίσταται ἐκ σιδήρου καὶ λαβῆς;

Ποῖον συνίσταται ἐκ τεσσάρων ποδῶν καὶ σανιδίου;

Ποῖον συνίσταται ἐκ παραστατῶν, ζευκτῆρων καὶ ψάθης;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ἡ κλίνη (τὸ κρεβάτιον) συνίσταται ἐκ στρώματος, προσκεφάλου, παπλώματος καὶ σινδονίων.

Τὸ κρεμαστὸν ὠρολόγιον καὶ τὸ μικρὸν ὠρολόγιον κροτοῦσι καὶ συνίστανται ἐκ πλακῶς καὶ δύο δεικτιῶν.

Τὸ μαχαιράκι, τὸ μαχαίριον καὶ τὸ δρεπάνιον συνίστανται ἐκ λαβῆς καὶ λεπίδος.

Τὸ βιβλίον καὶ τὸ τετράδιον συνίστανται ἐκ φύλλων καὶ καλύμματος.

Τὸ ψαλλίδιον συνίσταται ἐκ δύο λεπίδων σταυρωτῶν.

Ἡ φιάλη συνίσταται ἐκ κοιλίας καὶ λαιμοῦ.

Τὸ λισγάριον, ἡ ἀξίνη, ἡ τσάπα συνίστανται ἐκ σιδήρου καὶ λαβῆς.

Ἡ τράπεζα συνίσταται ἐκ τεσσάρων ποδῶν καὶ σανιδίου.

Τὸ κάθισμα συνίσταται ἐκ παραστατῶν, ζευκτῆρων καὶ ἔδρας πλεκτῆς ἐκ ψάθης.

30. Τὰ φυτά.

(ἀράλωση)

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

* Ἐκ πείων μερῶν συνίσταται τὸ φυτόν;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Τὸ φυτόν συνίσταται ἐκ πέντε κυριωτέρων μερῶν:

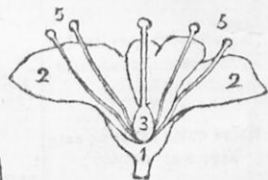
ἐκ τῶν καρπῶν,
τῶν ἀνθῶν,
τῶν φύλλων,
τοῦ κορμοῦ,
τῆς ρίζης.

* Ἐκ πείων μερῶν συνίσταται τὸ ἄνθος;

Τὸ ἄνθος συνίσταται ἐκ πέντε κυριωτέρων μερῶν:

1. τῆς κάλυκος
2. τῆς στεφάνης
3. τῆς ᾠοθήκης

4. τοῦ ὑπέρου

5. τῶν σημόνων

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ἐκ ποίων μερῶν συνίσταται ἡ κάλυξ;

Ἐκ τίνων μερῶν συνίσταται ἡ στεφάνη;

Ἐκ τίνων μερῶν συνίσταται ὁ καρπός, ὁ ὁποῖος ἔχει κόκκον τοιοῦτον ὅποιον ἔχει τὸ μήλον;

Ἐκ ποίων μερῶν συνίσταται ὁ καρπός, ὁ ὁποῖος ἔχει πυρῆνα τοιοῦτον ὅποιον ἔχει τὸ ροδάκινον;

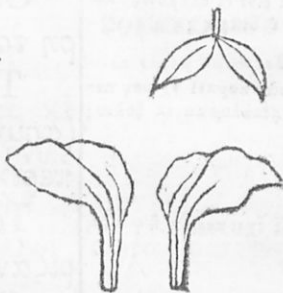
Ἐκ ποίων μερῶν συνίσταται τὸ τριφύλλιον;

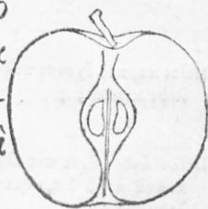
Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ἡ κάλυξ συνίσταται ἐκ φύλλων πρασίνων, τὰ ὅποια ὀνομάζονται σέπαλα.

Ἡ στεφάνη συνίσταται ἐκ φύλλων, τὰ ὅποια εἶνε κεχρωματισμένα καὶ ὀνομάζονται πέταλα.

Ὁ καρπός, ὁ ὁποῖος ἔχει κόκκον τοιοῦτον ὅποιον ἔχει τὸ μήλον, συνίσταται ἐκ τοῦ φλοιοῦ ἢ περικαρπίου, ἐκ τῆς σαρκὸς καὶ ἐκ τῶν σπόρων.

Ὁ καρπός, ὁ ὁποῖος ἔχει πυρῆνα τοιοῦτον ὅποιον ἔχει τὸ ροδάκινον, συνίσταται ἐκ τοῦ φλοιοῦ ἢ περικαρπίου, τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ πυρῆνος.

Τὸ τριφύλλιον εἶνε μικρὸν φυτὸν, τοῦ ὁποῖου τὰ φύλλα εἶνε διηρημένα εἰς τρία μέρη, καὶ τὸ ὅποιον συνίσταται ἐκ ρίζης, κορμοῦ, φύλλων εἰς τρία μέρη διηρημένων, καὶ ἐξ ἀνθέων.

32. Τὰ φυτά.

(σύνθεσις)

Ο ΔΙΔΑΚΤΑΛΟΣ

Τί εἶνε εἰ στήμονες καὶ ὁ ὕπερος ;

Ποῖοι καρποὶ ἔχουσι περικάλυμμα ἐκ ξύλου ;

Τί ἔχει κορμὸν ἢ φύλλα ;

Ποῖοι καρποὶ ἔχουσι κόκκους ἠνωμένους (ὡς βότρυς) ὡς τσαμπί ;

Ποῖοι καρποὶ ἔχουσι πολλοὺς κόκκους ;

Ποῖον ἄνθος ἔχει πέταλα κυανᾶ πολὺ διαμεμελισμένα ;

Ποῖος καρπὸς ἔχει περικάλυμμα ἀκανθῶδες ;

Ποῖα μέρη τοῦ ἄνθους εἶνε ἀχώριστα ;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Οἱ στήμονες καὶ ὁ ὕπερος εἶνε μέρη τοῦ ἄνθους.

Τὸ καρύδιον, τὸ λεπτοκάριον (φουντούκιον) εἶνε κεκλεισμένα εἰς περικάλυμμα ἐκ ξύλου.

Τὸ φυτὸν ἔχει κορμὸν καὶ φύλλα, ρίζαν, ἄνθη καὶ καρπούς.

Τὸ σταφύλιον καὶ τὸ φραγκοστάφυλον συνίστανται ἐκ κόκκων ἠνωμένων εἰς τσαμπία.

Ἡ φράουλα, τὸ σμέουρον καὶ τὸ σῦκον περιέχουσι πολλοὺς κόκκους.

Ὁ κύανος εἶνε ἄνθος κυανοῦν, τοῦ ὁποίου τὰ πέταλα εἶνε πολὺ διαμεμελισμένα.

Τὸ κάστανον εἶνε ἐγκεκλεισμένον εἰς περικάλυμμα ἀκανθῶδες.

Ὁ ὕπερος καὶ ἡ ῥοθήκη εἶνε δύο μέρη ἀχώριστα τοῦ ἄνθους.

33. Τὰ ζῷα.

(ἀράλνους)

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖα μέρη συνιστῶσιν ἐν ζῷον ;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Πᾶν ζῷον συνίσταται ἐκ κεφαλῆς, σώματος καὶ κινητῶν ὀργάνων.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Τί μέρη ἔχει ὁ ἵππος;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ὁ ἵππος ἔχει κεφαλὴν ἐπιμήκη, αὐτία σουβλερὰ (ὄξέα), χαιτήν, σῶμα μέγα, τὸ ὁποῖον τελειώνει δι' οὐρᾶς μὲ τρίχας, τέσσαρα σκέλη καὶ ὄνυχας οὐχὶ ἐσχισμένους (ὀπλήν).

Τί μέρη ἔχει τὸ πρόβατον;

Τὸ πρόβατον ἔχει τὴν κεφαλὴν ἐπιμήκη καὶ γυρτήν, τὰ αὐτία κοντὰ, τὸ σῶμα στρογγύλον, τέσσαρα σκέλη λεπτὰ, ὄνυχας ἐσχισμένους, οὐρὰν κοντήν, καὶ κρεμαστήν εἶνε ἐσκεπασμένον ἀπὸ μαλλίων (ἔριον).

Τί ἔχει ἡ ἀγελάδα;

Ἡ ἀγελάδα (ἡ βοῦς) ἔχει τὴν κεφαλὴν πλατεῖαν, τὰ αὐτία κοντὰ, δύο κέρατα, τὸ σῶμα μέγα, τέσσαρα σκέλη κοντὰ, ὄνυχας ἐσχισμένους, τὴν ἐπιδερμίδα λείαν καὶ λάμπουσαν, οὐρὰν μακρὰν καὶ κρεμαστήν, ἣ ὁποία τελειώνει εἰς δέμα τριχῶν (εἰς θύσανον).

Τί μέρη ἔχει ὁ σκίουρος;

Ὁ σκίουρος ἔχει τὴν κεφαλὴν λεπτήν, τὸ σῶμα ἐπίμηκες, καλυπτόμενον ὑπὸ μακρῶν τριχῶν, τέσσαρα μικρὰ σκέλη, τὰ ὁποῖα τελειώνουσιν ὡς χεῖρες, οὐρὰν πολὺ ἐπιμήκη.

Τί ἔχουσι τὰ πτηνά;

Τὰ πτηνὰ ἔχουσι πτερὰ, ράμφος, δύο πτέρυγας, δύο πόδας καὶ οὐρὰν.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Τί ἔχει ὁ πετεινός;

Ο πετεινός ἔχει τὴν κεφαλὴν μικρὰν καὶ ἐπ' αὐτῆς λόφον, δύο πτέρυγας κοντάς, δύο σκέλη ἀρκετὰ μακρὰ, τὰ ὅποια τελειώνουσι διὰ πλήκτρων, οὐρὰν μὲ πτεροθύσανον.

Τί ἔχει ἡ πάππια;

Ἡ πάππια ἔχει τὸ ράμφος ἐπίμηκες καὶ πλατὺ, τὸ σῶμα ἐπίμηκες, δύο πτέρυγας βραχείας, δύο σκέλη πολὺ βραχέα, τοὺς πόδας στεγανούς.

Τί ἔχει ὁ βάτραχος;

Ὁ βάτραχος ἔχει τὴν κεφαλὴν πλατεῖαν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξέχοντας, τέσσαρας πόδας· οἱ δύο ὀπίσθιοι πόδες εἶνε πολὺ μακροί.

Τί ἔχει τὸ ψάρι;

Τὸ ψάρι ἔχει κεφαλὴν μὲ βράγχια (σπάραχνα), σῶμα μὲ πτερύγια καὶ οὐρὰν.

Τί διακρίνει τὴν μέλισσαν;

Ἡ μέλισσα ἔχει τέσσαρας πτέρυγας καὶ κεντρίον.

34. Τὰ ζῷα.

(σύνθεσις).

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖον ζῷον ὁμοιάζει μὲ μικρὸν ἵππον, ἀλλὰ ἔχει αὐτὰ πολὺ μακρότερα;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ὁ ὄνος ὁμοιάζει μὲ μικρὸν ἵππον, ὁ ὅποιος ἔχει αὐτὰ πολὺ μακρότερα.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖον ζῷον μικρὸν ἔχει πρόσωπον ἐπίμηκες; τρίγας καὶ γαυγίζει (ὕλακτεῖ;)

Ποῖον ζῷον ὁμοιάζει με βάτραχον, ἀλλ' ἔχει σῶμα χονδρότερον καὶ σκέλη κοντότερα;

Ποῖα ζῷα σύρονται μετὰ τὴν κοιλίαν (ἔρπουσι;) ἀντὶ τὰ ἔχουσι σκέλη ἢ πτέρυγας;

Ἐποῖον ἔντομον ὁμοιάζει με μεγάλην μέλισσαν;

Ποῖον πτηνὸν εἶνε μεγαλύτερον καὶ χονδρότερον ἀπὸ τὴν πάπιαν, ἀλλ' ὁμοιάζει με αὐτήν;

Ποῖον πτηνὸν εἶνε ὅμοιον μετὰ τὸν πετεινόν, ἀλλ' εἶνε μικρότερον καὶ ἔχει τὸν λόφον καὶ τὴν οὐραν ὀλιγώτερον ὠραῖα;

Ποῖα ζῷα ἔχουσι τὸν ὄνυχα ἐσχισμένον;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ὁ σκύλος εἶνε τὸ ζῷον, τὸ ὁποῖον ἔχει πρόσωπον ἐπίμηκες καὶ γαυγίζει (ὕλακτεῖ).

Ὁ φρῦνος ὁμοιάζει με βάτραχον, ἔχει τὸ σῶμα μεγαλύτερον καὶ τὰ σκέλη κοντότερα.

Ὁ ὄφεις, τὸ χέλυσον, ἡ ἔχιδνα, ἡ σαύρα, ἡ χελώνη, σύρονται μετὰ τὴν κοιλίαν (ἔρπουσι).

Ὁ κηφήν ὁμοιάζει μεγάλην μέλισσαν.

Ἡ χήνα εἶνε μεγαλύτερα καὶ παχύτερα ἀπὸ τὴν πάπιαν.

Ἡ ὄρνις ὁμοιάζει τὸν πετεινόν, ἀλλ' ἔχει τὸν λόφον καὶ τὴν οὐραν ὀλιγώτερον ὠραῖα.

Τὰ βόδια καὶ αἱ ἀγελάδες, τὰ πρόβατα, τὰ γίδια ἔχουσι τὸν ὄνυχα ἐσχισμένον.

35. Ὁ ἄνθρωπος.

(ἀνάγνωσις)

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ἐκ ποίων μερῶν συνίσταται τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου συνίσταται ἐξ ὀκτῶ μερῶν οὐσιωδῶν, τὰ ὁποῖα εἶνε :

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

τὸ μέτωπον,
αἱ δύο ὀφθαλμοί,
τὰ δύο αὐτία (ὦτα),
ἡ μύτη (ρίς),
τὸ στόμα,
τὸ σιαγόμιον (ἢ σια-
γών).

Ποῖα εἶνε τὰ κυριώτερα
μέρη τοῦ σώματος τοῦ
ἀνθρώπου;

Τὰ κυριώτερα μέρη τοῦ σώματος
τοῦ ἀνθρώπου εἶνε : ἡ κεφαλὴ, ὁ λαι-
μός, ὁ κορμός, οἱ δύο βραχίονες, τὰ
δύο σκέλη.

Ποῖα εἶνε τὰ μέρη τῆς
κεφαλῆς;

Τὰ μέρη τῆς κεφαλῆς εἶνε : τὸ πρός-
ωπον καὶ τὸ κρανίον.

Ποῖα εἶνε τὰ μέρη τοῦ
βραχίονος;

Τὰ πέντε μέρη τοῦ βραχίονος εἶνε:
ὁ ὤμος, ὁ βραχίον, ὁ πήχυς, ὁ καρ-
πός, ἡ χεὶρ.

Ποῖα μέρη κάμνουσιν τὴν
χεῖρα;

Τὰ μέρη τῆς χειρὸς εἶνε ἡ παλά-
μη καὶ οἱ πέντε δάκτυλοι, οἱ ὅποιοι
ὀνομάζονται ἀντίχειρ, λιχανός ἢ
δείκτης, μέσος, παράμεσος καὶ ὠτί-
της ἢ μικρός δάκτυλος.

Ποῖα μέρη κάμνουσιν τὸν
δάκτυλον;

Ὁ δάκτυλος σχηματίζεται ἐκ τριῶν
φαλάγγων καὶ τελειώνει δι' ὄνυχος.

Ποῖα μέρη κάμνουσιν τὸν
κορμόν;

Τὰ δύο μέρη τοῦ κορμοῦ εἶνε ὁ
θώραξ καὶ ἡ κοιλία.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖα μέρη κάμνουν τὸ σκέλος;

Ποῖα μέρη κάμνουν τὸν πόδα;

Ποῖα εἶνε τὰ μέρη τοῦ στόματος;

Ποῖα εἶνε τὰ μέρη τοῦ ὀφθαλμοῦ;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ σκέλους εἶνε τὸ μηρίον, ἡ κνήμη, ὁ πούς.

Τὰ μέρη τοῦ ποδὸς εἶνε: τὸ πέλμα, ἡ πτέρνα καὶ οἱ πέντε δάκτυλοι, οἱ ὁποῖοι τελειώνουν δι' ὀνύχων.

Τὸ στόμα σχηματίζεται ἐκ δύο χειλέων· ἐγκλείει τοὺς ὀδόντας καὶ τὴν γλῶσσαν·

Ὁ ὀφθαλμὸς περιλαμβάνει τὸν κρυσταλλοειδῆ φακόν, τὴν κόρην καὶ τὴν ἴριν σκεπάζεται ὑπὸ βλεφάρων, τὰ ὁποῖα περιορίζονται ὑπὸ βλεφάριδων καὶ ἐπὶ τούτων εἶνε ἡ ὀφρῦς.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ.— Ἡ ἀσκησις αὕτη θὰ ᾖνε ἀντικείμενον πολλῶν ἀναλύσεων τοιούτων, ὡς: σχεδίασον χωριστὰ μὴ τὴν, τὸ στόμα ἢ μᾶλλον, δοθέντος τοῦ σχεδίου, νὰ γράψῃ ὁ μαθητῆς τὸ ὄνομα. Εἶνε λίαν ὠφέλιμον, ἂν ὁ διδ. ἀπαιτεῖ ὥστε οἱ μαθηταὶ μάλιστα εἰς τὰς διασκευάσεις των νὰ μὴ σχεδιάζωσι κακῶς, διότι τοῦτο ἐπιφέρει τὰς γελοιογραφίας.

36. Ὁ ἄνθρωπος.

(σύνθεσις)

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῦ βλέπετε δύο ὀφθαλμοὺς καὶ δύο αὐτιά;

Ποῦ βλέπετε τὸν θώρακα καὶ τὴν κοιλίαν;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου ἔχει δύο ὀφθαλμοὺς καὶ δύο αὐτιά (ὄτα).

Ὁ θώραξ καὶ ἡ κοιλία εἶνε τὰ μέρη τοῦ κορμοῦ.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ποῦ βλέπετε τὸν δακτύλῳ
ἢ λιχανόν;

Ὁ λιχανός ἢ δείκτης εἶνε ὁ δεύ-
τερος δακτύλος τῆς χειρὸς, τὸ ὄνομά
του ἐνθυμίζει ὅτι χρησιμεύει εἰς τὸ
νὰ δεικνύωμεν.

Ποῦ βλέπετε τὸ μῆριον;

Τὸ μῆριον εἶνε μέρος τοῦ σκέλους.

Ποῦ βλέπετε τὰς φάλαγγ-
γας;

Αἱ φάλαγγες εἶνε τὰ ὀστέα τῶν
δακτύλων.

Ποῦ βλέπετε τὴν πτέρ-
ναν;

Ἡ πτέρνα εἶνε μέρος τοῦ ποδός.

Ποῦ βλέπετε τὴν κόρην;

Ἡ κόρη εἶνε μέρος τοῦ ὀφθαλμοῦ.

Ποῦ βλέπετε τοὺς ὄνυ-
χας;

Οἱ ὄνυχες εἶνε εἰς τὸ τέλος τῶν
δακτύλων τῆς χειρὸς καὶ τοῦ ποδός.

Ποῦ βλέπετε τὸν καρ-
πὸν;

Ὁ καρπὸς εἶνε κλείδωσις ἢ ἄρθρω-
σις τῆς χειρὸς καὶ τοῦ βραχίονος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΠΡΩΤΗ ὙΛΗ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ — Ἀρχίζομεν νὰ ἐξηγῶμεν
εἰς τὸ παιδίον ὅτι τὰ πλεῖστα πράγματα, τὰ ὅποια βλέπει καὶ τὰ ὅποια μετα-
χειρίζεται, εἶνε προϊόντα τῆς ἐργασίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὅτι ἡ ἐργασία
αὕτη συνίσταται εἰς τὸ νὰ μεταμορφώωμεν καὶ προσαρμόζωμεν πρὸς τὴν χρῆ-
σιν ἡμῶν τὰ στοιχεῖα, τὰ ὅποια παρέχονται ὑπὸ τῆς φύσεως καὶ εἶνε δι' ἡμᾶς
πρῶτη ὕλη.

Ἡ λέξις αὕτη θὰ κατασταθῇ καταληπτὴ εἰς τὸ παιδίον, ἂν ὁ διδάσκαλος,
δεικνύων εἰς αὐτὸ, ὅτι στρόμβος εἶνε τεμάχιον ξύλου, τὸ ὅποion ἔκα-
μεν ὁ τορνευτής, ὅτι κλειδίον εἶνε τεμάχιον σιδήρου, τὸ ὅποion ἔκαμεν
ὁ κλειδοποιός, ὅτι ζεῦχος καλτσῶν, τὸ ὅποion ἔπλεξεν ἡ μήτηρ του, εἶνε ἐκ
βάμβακος ἢ μαλλίου ἢ λινού κτλ., φέρη τὸ παιδίον εἰς θέσιν νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ
ξύλον, ὁ σίδηρος, τὸ βαμβάκιον ἢ τὸ λινὸν ἢ τὸ μαλλίον εἶνε πρῶται ὕ-
λαι.

Ἡ τάξις τῆς ἐργασίας μένει πάντοτε ἡ αὐτή. Λοῦν ἀνάγνωσις μεγαλωφώνως.
 — Βοῦν ἀσκήσις τῆς μνήμης. — Γοῦν ἀπαγγελία δι' ἐρωτήσεων καὶ ἀποκρίσεων.
 — Λοῦν ἀσκήσις γραπταὶ καὶ προφορικαί. — Βοῦν σχεδίων. — ΣΤον ἐρμηνεύεται
 χρήσιμοι ἐν περιπάτῳ καὶ ἐν συναναστροφῇ κτλ.

37. Ὁ κήπος, ὁ δρόμος καὶ ἡ οἰκία.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ἐκ τίνος γίνεται ἡ οἰκία;

Ἐκ τίνος γίνονται οἱ τοῖχοι;

Ἀπὸ τί γίνεται τὸ λισγάριον;

Ἐκ τίνος γίνεται τὸ ποτιστήριον;

Ἐκ τίνος γίνεται ἡ γλάστρα;

Ἐκ τίνος γίνεται τὸ πεζοδρόμιον;

Ἐκ τίνος γίνεται ἡ καλύβη;

Ἐκ τίνος γίνεται τὸ σχοινίον;

Ἐκ τίνος γίνεται τὸ κάμιστρον;

Ἐκ τίνος γίνεται ὁ σάκκος;

Ἐκ τίνος γίνεται τὸ λιθόστρωτον;

Ἐκ τίνος γίνεται ἡ κλιμαξ;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ.

Ἡ οἰκία γίνεται ἐκ πέτρας, ἀσβέστου, ξύλου καὶ σιδήρου.

Οἱ τοῖχοι γίνονται ἐκ πέτρας, λάσπης καὶ ἀσβέστου.

Τὸ λισγάριον γίνεται ἐκ ξύλου καὶ σιδήρου.

Τὸ ποτιστήριον γίνεται ἐκ χαλκοῦ, ὀρειχάλκου ἢ λευκοπαφύλου.

Ἡ γλάστρα γίνεται ἐκ χώματος ἐψημένου.

Τὸ πεζοδρόμιον γίνεται ἐκ γρανίτου λίθου ἢ ἐκ πλακῶν ἢ ἐξ ἀσφάλτου.

Ἡ καλύβη γίνεται ἐκ καλάμιων,

Τὸ σχοινίον γίνεται ἐκ καναδίου.

Τὸ κάμιστρον εἶνε ἐκ λιγαρεᾶς.

Ὁ σάκκος εἶνε ἐκ χονδροῦ ὑφάσματος,

Τὸ λιθόστρωτον γίνεται ἐξ ἀμμολίθου ἢ ἐκ γρανίτου.

Ἡ κλιμαξ γίνεται ἐκ ξύλου ἢ ἐκ πέτρας.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ
Πόθεν γίνεται ἡ στέγη;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ
Ἡ στέγη εἶνε ἐκ πλίνθου, πλακῶν,
ἐκ τσίγκου ἢ κεραμιδίων.

Πόθεν γίνεται τὸ πά-
τωμα;

Τὸ πάτωμα γίνεται ἐκ σανίδων,
αἱ ὁποῖαι γίνονται ἐκ δρυός, ἐλάτης
ἢ ἐκ λεύκης.

Ἐκ τίνος εἶνε τὸ παρά-
θυρον;

Τὸ παράθυρον γίνεται ἐκ ξύλου, τὸ
ὁποῖον ἔχει ὑαλία καὶ τὰ ὑαλία συγ-
κρατοῦνται διὰ καρφίων καὶ μίγμα-
τος διὰ κόλλησιν.

Ἐκ τίνος γίνεται τὸ ψαλ-
λίδιον;

Τὸ ψαλλίδιον εἶνε ἐκ σιδήρου καὶ
χάλυβος.

Ἐκ τίνος εἶνε ἡ κλιμαξ;

Ἡ κλιμαξ εἶνε ἐκ ξύλου.

Πόθεν γίνεται ἡ κοπριά;

Ἡ κοπριά γίνεται ἐξ ὕλων τῶν φυ-
τῶν καὶ ἐκ τῶν οἰκιακῶν ζώων.

Ἐκ τίνος γίνεται ὁ σω-
λὴν τῆς καπνοδόχης;

Ὁ σωλὴν τῆς καπνοδόχης εἶνε ἐκ
γῆς ἐψημένης, ἐξ ἐλάσματος σιδήρου
ἢ ἐκ τσίγκου.

Ἐκ τίνος εἶνε τὸ φυά-
ριον;

Τὸ φυάριον εἶνε ὅλον ἐκ ξύλου ἢ
σιδήρου μετὰ λαβῆς ξυλίνης.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ. — Πάντοτε αἱ αὐταὶ ἀ-
σκήσεις.

38. Ἡ ἐκκλησία, τὸ σχολεῖον καὶ τὸ δωμάτιον.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ἐκ τίνος εἶνε ἡ ἀγία
τράπεζα;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ἡ ἀγία τράπεζα εἶνε ἐκ πέτρας,
ἐκ μαρμάρου ἢ ἐκ ξύλου.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ἐκ τίνος εἶνε ἡ τράπεζα;

Ἐκ τίνος εἶνε τὸ παραπέτασμα;

Ἐκ τίνος εἶνε ὁ καθρέπτης;

Ἐκ τίνος εἶνε τὸ κονδυλομάχαιρον;

Ἐκ τίνος εἶνε ἡ σημαία;

Ἐκ τίνος εἶνε ὁ σταυρός;

Ἐκ τίνος εἶνε τὰ στασίδια;

Ἐκ τίνος εἶνε τὸ μολυβδοκόνδυλον;

Ἐκ τίνος εἶνε τὸ βιβλίον;

Ἐκ τίνος εἶνε τὸ στρώμα;

Ἐκ τίνος εἶνε τὸ κουδούνιον (ὁ κώδων);

Ἐκ τίνος εἶνε τὸ ἀναλόγιον;

Ἐκ τίνος εἶνε τὸ σάρωμα;

Ἐκ τίνος εἶνε τὸ κρεμαστὸν ὠρολόγιον;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ἡ τράπεζα εἶνε ἐκ ξύλου ἢ ἐκ πλακός.

Τὸ παραπέτασμα εἶνε ἐξ ὑφάσματος λινοῦ ἢ βαμβακεροῦ.

Ὁ καθρέπτης εἶνε ἐξ ὑαλίου, τὸ ὀπίον εἶνε χρισμένον ἐξ ἑνὸς χρίσματος κασιτέρου.

Τὸ κονδυλομάχαιρον εἶνε ἐκ χάλυβος μὲ λαβὴν ἐκ κέρατος ἢ ἐκ ξύλου.

Ἡ σημαία εἶνε ἐξ ὑφάσματος μετὰ ξης ἢ βελούδου.

Ὁ σταυρός εἶνε ἐκ χαλκοῦ ἐπηγυρωμένου ἢ κεχρυσωμένου.

Τὰ στασίδια εἶνε ἐκ ξύλου.

Τὸ μολυβδοκόνδυλον εἶνε ἐκ μολύβδου περιτυλιγμένου μὲ ξύλον.

Τὸ βιβλίον εἶνε ἐκ χαρτίου.

Τὸ στρώμα εἶνε ἐκ μαλλίου περιτυλιγμένου ὑπὸ ὑφάσματος.

Τὸ κουδούνιον (ὁ κώδων) εἶνε ἐκ μετάλλου.

Τὸ ἀναλόγιον εἶνε ἐκ ξύλου δρυός.

Τὸ σάρωμα εἶνε ἐκ σημίδας.

Τὸ κρεμαστὸν ὠρολόγιον ἐκ χαλκοῦ, ἐκ σιδήρου καὶ ἐκ ξύλου.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ἐκ τίνος εἶνε ἡ καπνοδόχη;

Ἐκ τίνος εἶνε τὸ προσκέφαλον;

Ἐκ τίνος εἶνε ἡ τράπεζα;

Ἐκ τίνος εἶνε τὸ μαστέλλον;

Ἐκ τίνος εἶνε ἡ κορνίζα (τὸ γείσον);

Ἐκ τίνος εἶνε ὁ κώδων;

Ἐκ τίνος εἶνε τὸ κάθισμα;

Ἐκ τίνος εἶνε αἱ λάμπαι;

Ἐκ τίνος εἶνε ἡ πέννα;

Ἐκ τίνος εἶνε τὸ μελανοδοχεῖον;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ἡ καπνοδόχη εἶνε ἐκ μαρμάρου ἢ ἐκ πέτρας.

Τὸ προσκέφαλον εἶνε ἐκ πτερῶν, πτίλων (πουπούλων) ἢ ἐκ τριχὸς ἵππου.

Ἡ τράπεζα εἶνε ἐκ ξύλου ἐλάτης, λεύκης, δρυὸς, καρυδέας, ἢ ἀνακαρδίου.

Τὸ μαστέλλον εἶνε ἐκ ξύλου ἢ τσίγκου.

Ἡ κορνίζα (τὸ γείσον) εἶνε ἐκ ξύλου κεχρυσωμένου.

Ὁ κώδων εἶνε ἐκ μετάλλου.

Τὸ κάθισμα εἶνε ἐκ ξύλου καὶ ἐκ ψάθης.

Αἱ λάμπαι εἶνε ἐκ χαλκοῦ ἐπηρωμένου ἢ χρυσιωμένου.

Ἡ πέννα εἶνε ἐκ σιδήρου ἢ πτερὸν πτηνοῦ.

Τὸ μελανοδοχεῖον εἶνε ἐκ μολύβδου, ξύλου, υἶαλου ἢ ἐκ πορσελάνης.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ. — Πάντοτε αἱ αὐταὶ ἀσκήσεις.

σεις.

39. Τὸ μαγειρεῖον καὶ αἱ τροφαί.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ἐκ τίνος εἶνε ἡ χύτρα;

Ἡ χύτρα εἶνε ἐκ χώματος ἐψημέ-
νου καὶ βερνικωμένου.Ἐκ τίνος εἶνε τὸ ψω-
μίον;

Τὸ ψωμίον γίνεται ἐξ ἀλεύρου.

Ἐκ τίνος εἶνε ἡ κασσα-
ρόλα;Ἡ κασσαρόλα εἶνε ἐκ χαλκοῦ
γανωμένου.Ἐκ τίνος εἶνε τὸ γλωσ-
σίδιον τῆς κλειδωνιάς;Τὸ γλωσσίδιον εἶνε ἐκ σιδήρου
σφυρηλατημένου.

Ἐκ τίνος εἶνε ἡ φιάλη;

Ἡ φιάλη εἶνε ἐξ ὕαλου.

Ἐκ τίνος εἶνε τὸ ἀγ-
γεῖον (τὸ κανάτι);Τὸ ἀγγεῖον (κανάτι) εἶνε ἐξ ἀρ-
γίλλου.

Ἐκ τίνος εἶνε ὁ ζύθος;

Ὁ ζύθος γίνεται ἐκ κριθῆς καὶ ἐνός
χόρτου, τὸ ὅποῖον λέγεται λυκίσκος.Ἐκ τίνος εἶνε τὸ σιδη-
ροῦν φούρον;

Τὸ σιδηροῦν φυάριον εἶνε ἐκ σιδήρου.

Ἐκ τίνος εἶνε ὁ κλίβανος
(φούρνος);Ὁ κλίβανος (φούρνος) εἶνε ἐκ χώ-
ματος ἢ ἐκ σιδήρου χυτοῦ.Ἐκ τίνος εἶνε τὸ βούτυ-
ρον;Τὸ βούτυρον γίνεται ἐκ γάλατος
κτυπημένου.

Ἐκ τίνος εἶνε ὁ οἶνος;

Ὁ οἶνος γίνεται ἐκ σταφυλίων.

Ἐκ τίνος εἶνε ὁ ἀνθραξ;

Ὁ ἀνθραξ εἶνε ἐκ ξύλου κεκαυ-
μένου κατὰ τὸ ἥμισυ.

Πόθεν εἶνε τὸ κηρίον;

Τὸ κηρίον εἶνε μίγμα κηροῦ καὶ
ἀλείμματος.

Πῶθεν εἶνε ἡ χύτρα;

Ἡ χύτρα εἶνε ἐκ χαλκοῦ ἢ ἐκ
χώματος.

40. Τὰ ἐνδύματα, τὰ ἐργαλεῖα, τὰ σκεύη.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ἐκ τίνος εἶνε τὰ τσό-
καρα (αἱ κρούπεραι;)

Ἐκ τίνος εἶνε τὰ μαν-
τήλια, (χειρόμακτρα);

Ἀπὸ τί εἶνε τὸ ρινίον
(ἡ λίμα;)

Ἀπὸ τί εἶνε τὸ ἐπανω-
φόριον;

Ἀπὸ τί εἶνε τὸ δακτυλί-
διον;

Ἀπὸ τί εἶνε τὰ ὑποδή-
ματα;

Ἀπὸ τί εἶνε τὰ κομβία;

Ἀπὸ τί εἶνε τὸ σφυρίον;

Ἀπὸ τί εἶνε τὰ χειρό-
κτια;

Ἀπὸ τί εἶνε τὸ καλάμιον
τοῦ ψαρᾶ (ἀλιέως);

Ἀπὸ τί εἶνε ὁ πῖλος (κα-
πέλλον;)

Ἀπὸ τί εἶνε αἱ περικνη-
μίδες;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Τὰ τσόκαρα εἶνε ἐκ ξύλου.

Τὰ μαντήλια εἶνε ἐξ ὑφάσματος
λινοῦ, βαμβακεροῦ ἢ μεταξίνου.

Τὸ ρινίον εἶνε ἐκ χάλυθος μὲ λα-
βὴν ἐκ ξύλου.

Τὸ ἐπανωφόριον εἶνε ἐξ ὑφάσμα-
βαμβακεροῦ ἢ μαλλίνου.

Τὸ δακτυλίδιον εἶνε ἐξ ἀργύρου ἢ
ἐκ χρυσοῦ.

Τὰ ὑποδήματα εἶνε ἐκ δέρματος.

Τὰ κομβία εἶνε ἐκ κοκκάλου, ἐκ
ξύλου ἢ ἐκ μετάλλου.

Τὸ σφυρίον εἶνε ἐκ σιδήρου καὶ
λαβῆς ξυλίνης.

Τὰ χειρόκτια εἶνε ἐκ δέρματος ἢ
ἐκ μαλλίου ἢ ἐκ νήματος λινοῦ ἢ
βαμβακεροῦ.

Τὸ καλάμιον τοῦ ἀλιέως εἶνε ἐκ
τριχὸς μὲ ράβδον ἐκ ξύλου ἢ ἐκ κα-
λαμίου.

Ὁ πῖλος εἶνε ἐκ μαλλίου, ἐκ με-
τάξης ἢ ἐκ τριχὸς τοῦ λαγοῦ.

Αἱ περικνημίδες εἶνε ἐκ λινοῦ, ἐκ
τσόχας ἢ ἐκ δέρματος.

41. Αἱ πέτραι, τὰ ξύλα καὶ τὰ μέταλλα.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖα εἶδη πετρῶν βλέπετε ὅτι μεταχειρίζομεθα;

Ποῖον ἀντικαθιστᾷ τὴν πέτραν συχναίς;

Ποῖα ξύλα βλέπετε ὅτι μεταχειρίζομεθα;

Πῶς ἀντικαθιστῶμεν ἐνίοτε τὸ ξύλον;

Πῶς δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν εἰς τάξεις τὰ μέταλλα;

Ποῖα εἶνε τὰ χρήσιμα μέταλλα;

Ποῖα εἶνε τὰ πολύτιμα μέταλλα.

Ποῖαν διαφορὰν βλέπετε εἰς τὴν χρῆσιν τῶν μετάλλων;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ἦξεύρω πέντε εἶδη πετρῶν, τὰς θραυομένας πέτρας ποῦ κτίζομεν, τὸν μυλίτην λίθον, τὸν τετραγωνικόν, τὸν γρανίτην καὶ τὸν ἀμμόλιθον.

Ἄντικαθιστᾷ συχναίς τὴν πέτραν ἡ πλίνθος (τὸ τοῦδρον).

Τὰ γνωστότερα ξύλα εἶνε ἡ ἑλάτη, ἡ λεύκη, ἡ δρυς, ἡ καρυδέα, τὸ ἀνακάρδιον καὶ ὁ ἔβενος.

Εἰς τὰς οἰκοδομὰς ἀντικαθιστῶμεν ἐνίοτε τὸ ξύλον διὰ σιδήρου.

Τὰ μέταλλα δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς μέταλλα χρήσιμα καὶ εἰς μέταλλα πολύτιμα.

Τὰ χρήσιμα μέταλλα εἶνε ὁ σίδηρος, ὁ χαλκός, ὁ ψευδάργυρος (σίγκος), ὁ μόλυβδος καὶ ὁ κασσίτερος (τὸ καλάϊ).

Τὰ πολύτιμα μέταλλα εἶνε ὁ ἄργυρος καὶ ὁ χρυσός.

Τὰ χρήσιμα μέταλλα χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ κάμωμεν πράγματα χονδρότερα παρὰ τὰ πολύτιμα μέταλλα.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ. — Πάντοτε αἱ αὐταὶ ἀσκήσεις.

42. Ἀνακεφαλαίωσις.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ	Ο ΜΑΘΗΤΗΣ
Τί κάμνομεν ἐκ πέτρας καὶ ἀσβέστου;	Κάμνομεν ἐκ πέτρας καὶ ἀσβέστου τὴν οἰκίαν.
Τί μεταχειρίζεται ὁ βαρελλοποιός;	Ὁ βαρελλοποιός μεταχειρίζεται ξύλον.
Τί κάμνομεν ἐκ τοῦ ἀνακαρδίου;	Ἐκ τοῦ ἀνακαρδίου κάμνομεν τὰ μικρὰ ἔπιπλα.
Τί κάμνομεν ἐκ ξύλου δρυός;	Ἐκ ξύλου δρυός κάμνομεν τὰ θρανία, τὰς τραπέζας, τὰς σκευοθήκας.
Τί κάμνομεν μὲ τὰ πολύτιμα μέταλλα;	Τὰ πολύτιμα μέταλλα μεταχειρίζομεθα διὰ νὰ κάμνομεν κοσμήματα.
Εἰς τί χρησιμεύει τὸ δέρμα;	Τὸ δέρμα χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κάμνομεν ὑποδήματα, περικνημίδας καὶ ἵπποσκευάς.
Τί κάμνομεν ἐκ τοῦ ὑαλίου;	Ἐκ τοῦ ὑαλίου κάμνομεν φιάλας, ποτήρια καὶ ὑαλία διὰ παράθυρα.
Τί κάμνομεν ἐκ τῆς τσόχας;	Ἐκ τῆς τσόχας κάμνομεν ἐνδύματα θερμά.
Τί κάμνομεν ἐκ τῆς μετάξης;	Ἡ μετάξια χρησιμεύει εἰς ἐνδύματα πολυτελεῖ.
Τί κάμνομεν ἐκ χαλκοῦ;	Τὰ σκεύη τοῦ μαγειρείου γίνονται ἐκ χαλκοῦ καὶ εἶνε ἡ κασσαρόλα, ἡ λεκάνη, ὁ τέντσερες, ὁ λέβης καὶ ἄλλα.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Τί κάμνομεν ἐκ λυγα-
ρεῖας;

Τί γίνεται ἐκ μαριμά-
ρου;

Τί κάμνομεν ἐξ ἀργύ-
ρου;

Τί γίνεται ἐκ ξύλου καὶ
σιδήρου;

Τί κάμνομεν ἐξ ἀργί-
λου;

Τί γίνεται ἐκ τοῦ σίτου;

Τί κάμνομεν μὲ τὸ ἀ-
λεύριον;

Τί μεταχειρίζεται ὁ κλει-
δοποιός;

Τί μεταχειρίζεται ὁ στε-
γαστής;

Τί μεταχειρίζεται ὁ κτί-
στης;

Τί μεταχειρίζεται ὁ ρά-
πτης;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ἐκ λυγαρεῖας κάμνομεν κάνιστρα.

Ἐκ μαριάρου εἶνε ἡ ἀγία τρά-
πεζα, ἡ κλιμαῆς καὶ αἱ προσόψεις τῶν
οἰκιῶν.

Κάμνομεν ἐξ ἀργύρου τὸ νόμισμα
καὶ τινα κοσμήματα.

Γίνεται ἐκ ξύλου καὶ σιδήρου ἡ
θύρα καὶ σχεδὸν ὅλα τὰ ἔργα λεία,
σφυρίον, πριόνιον, ροκάκιον, λισγά-
ριον, ἕξινάριον, ἄροτρον.

Ἐξ ἀργίλου κάμνομεν πολλὰ
σκευῆ τοῦ μαγειρείου, ὡς εἶνε ἡ χύ-
τρα (τσουκάλι), ἡ λεκάνη, τὰ πιᾶτα.

Ἀλέθομεν τὸν σῖτον διὰ τὸ κάμνω-
μεν ἀλεύριον.

Μὲ τὸ ἀλεύριον κάμνομεν τὸ ψω-
μίον.

Ὁ κλειδοποιός μεταχειρίζεται σί-
δηρον.

Ὁ στεγαστής μεταχειρίζεται πλίν-
θους, πλάκας, ψευδάργυρον (τσιγκόν).

Ὁ κτίστης μεταχειρίζεται πέτρας
καὶ λάσπην.

Ὁ ράπτης μεταχειρίζεται τσό-
χαν, λινὸν, κλωστήν καὶ βελόνας.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ.— Πάντοτε αἱ αὐταὶ ἀσκήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΛΙΤΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΑΙ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

43. Ἡ Οἰκία καὶ τὰ πράγματα τῆς οἰκίας

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ποῖος κάμνει τὸ σχέδιον οἰκίας ;

Ὁ ἀρχιτέκτων κάμνει τὸ σχέδιον καὶ διευθύνει τὰς ἐργασίας τῆς οἰκίας.

Ποῖος σκάπτει τὰ θεμέλια ;

Ὁ ἐργάτης σκάπτει τὰ θεμέλια τῆς οἰκίας.

Ποῖος θέτει τὰς δοκοὺς (τὰ δοκάρια) ;

Τὰς δοκοὺς τετραγωνίζει καὶ θέτει ὁ ξυλουργός.

Ποῖος κάμνει τὴν στέγην ;

Τὴν στέγην κάμνει ὁ στεγαστής.

Ποῖος θέτει τὸ σανίδωμα ;

Τὸ σανίδωμα θέτει ὁ ξυλουργός.

Ποῖος θέτει τὸ παράθυρον ;

Τὸ παράθυρον κάμνει ὁ ξυλουργός, βάλλει τὰ σίδηρα ὁ σιδηρουργός καὶ τὰ ὑαλία ὁ ὑαλοπώλης ἢ ὁ φαναροποιός.

Ποῖος κάμνει τὴν κλειδωνιάν ;

Τὴν κλειδωνιάν κάμνει καὶ θέτει ὁ σιδηρουργός.

Ποῖος κάμνει τὴν καπνοδόχην ;

Τὴν καπνοδόχην κάμνει ὁ κτίστης καὶ θέτει ὁ φαναροποιός.

Ποῖος κάμνει τὰ παραπέτασμα ;

Τὸ παραπέτασμα κάμνει καὶ τοποθετεῖ ὁ ἐπιπλοποιός.

Ποῖος κάμνει τὴν τσόχαν καὶ τὸ πανίον ;

Τὴν τσόχαν καὶ τὸ πανίον κάμνει ὁ ὑφαντουργός.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖος κάμνει τὸ κομμόν;

Ποῖος κάμνει τὰ καθί-
σματα;Ποῖος κάμνει τὰς φιά-
λας;Ποῖος κάμνει τὰ μαχαί-
ρια;Ποῖος κάμνει τὸν καθρέ-
πτην;Ποῖος κάμνει τὴν λάμ-
παν;Ποῖος κάμνει τὰ κάνι-
στρα;Ποῖος κάμνει τὰ σκεύη
τῆς τραπέζης;Ποῖος καθαρίζει τὴν κα-
πνοδόχην;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Τὸ κομμόν κάμνει ὁ λεπτουργός.
Τὰ καθίσματα κάμνει ὁ καθεκλο-
ποιός καὶ ὁ τορνευτής.Τὰς φιάλας κάμνει ὁ ὑαλουργός.
Τὰ μαχαίρια κάμνει ὁ μαχαιρο-
ποιός.Τὸν καθρέπτην κάμνει ὁ καθρε-
πτοποιός.Τὴν λάμπαν κάμνει ὁ λαμπο-
ποιός.Ὁ καλαθοποιός κάμνει τὰ κάνι-
στρα.Ὁ κεραμεὺς κάμνει τὰ σκεύη τῆς
τραπέζης.Τὴν καπνοδόχην καθαρίζει ὁ κα-
πνοκαθαριστής.ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ.— Πάντοτε τὰς αὐτὰς ἀσ-
κήσεις.

44. Ἡ ἐκκλησία καὶ ἡ κλῆσις.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖος κάμνει τὴν θρη-
σκευτικὴν διδασκα-
λίαν;Ποῖος ψάλλει εἰς τὴν ἐκ-
κλησίαν;Ποῖος κάμνει τὸν σταυ-
ρὸν καὶ τὰς λαμπά-
δας;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Τὴν θρησκευτικὴν διδασκαλίαν
κάμνει ὁ ἱερεὺς.Ὁ ψάλτης καὶ οἱ κανονάρχαι ψάλ-
λουσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.Τὸν σταυρὸν καὶ τὰς λαμπάδας
κάμνει ὁ χρυσοχόος.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖος κάμνει τὴν ἁγίαν
τράπεζαν;

Ποῖος ἀνάπτει τὰ κηρία
εἰς τὴν ἐκκλησίαν;

Ποῖος κάμνει τὰς εἰκό-
νας;

Ποῖος κάμνει τὸ μά-
θημα;

Ποῖος συντάττει τὸ βι-
βλίον;

Ποῖος ἐνώνει τὰ φύλλα
τοῦ βιβλίου;

Ποῖος κάμνει τὸ μα-
χαιράκιον;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Τὴν ἁγίαν τράπεζαν κάμνει ὁ μαρ-
μαρᾶς.

Τὰ κηρία εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀνά-
πτει ὁ ἐκκλησιάρχης ἢ ὁ κανδηλα-
νάπτης.

Τὰς εἰκόνας κάμνει ὁ ζωγράφος.

Τὸ μάθημα κάμνει ὁ διδάσκαλος.

Τὸ βιβλίον συντάττει ὁ συγγρα-
φεύς.

Τὰ φύλλα τοῦ βιβλίου ἐνώνει ὁ
βιβλιοδέτης.

Τὸ μαχαιράκιον κατασκευάζει ὁ
μαχαιροποιός.

48. Τὸ μαγειρεῖον καὶ αἱ τροφαί.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖος κάμνει τὰς κασ-
σαρόλας;

Ποῖος κάμνει τὴν χύ-
τραν (τοσουκάλι);

Ποῖος κάμνει τὴν σιδη-
ρεσίαν;

Ποῖος κάμνει τὸν ζωμόν;

Ποῖος κάμνει τὸ κρασί;

Ποῖος κάμνει τὸν ζύθον;

Ποῖος κάμνει τὸ ψωμίον;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Τὰς κασσαρόλας κάμνει ὁ χαλ-
κωματοποιός.

Τὴν χύτραν κάμνει ὁ κεραμεύς.

Τὴν σιδηρεσίαν κάμνει ὁ σιδη-
ρουργός.

Τὸν ζωμόν κάμνει ἡ μαγείρισσα.

Τὸ κρασίον κάμνει ὁ οἴνοποιός.

Τὸν ζύθον κατασκευάζει ὁ ζυθο-
ποιός.

Τὸ ψωμίον κατασκευάζει ὁ ἄρτο-
ποιός.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖος κατασκευάζει τὰ
γλυκίσματα;

Ποῖος κατασκευάζει τὸ
βούτυρον;

Ποῖος κáθηται εἰς αὐγά;

Ποῖος δίδει τὸ γάλα;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Τὰ γλυκίσματα κατασκευάζει ὁ
ζαχαροπλάστης.

Τὸ βούτυρον κατασκευάζει ὁ γα-
λακτοποιός.

Ὁ ὄρνις κáθηται εἰς τὰ αὐγά.

Τὸ γάλα δίδει ἡ ἀγελάδα, τὴν ὁ-
ποίαν περιποιεῖται ἡ γαλακτόπωλις
καὶ ἐκ τῆς ὁποίας δύναται νὰ κάμη
βούτυρον καὶ τυρίον.

46. Οἱ ἄγροὶ καὶ τὰ ξύλα.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖος καλλιεργεῖ τὰ
ἄνθη καὶ τὰ λαχα-
νικά;

Ποῖος φυτεύει τὰ δένδρα;

Ποῖος κάμνει φρύγανα;

Ποῖος ὀδηγεῖ τὸ ἄροτρον;

Ποῖος κόπτει τὸν σῖτον;

Ποῖος πωλεῖ τὸν σῖτον;

Ποῖος ἀλέθει τὸν σῖτον;

Ποῖος τρυγᾷ τὰ σταφύ-
λια;

Ποῖος συλλαμβάνει τὰ
ψάρια;

Ποῖος σκοτώνει τοὺς λα-
γούς;

Ποῖος σκοτώνει τοὺς λύ-
κους;

Ποῖος κάμνει τὸ τυρίον;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ὁ κηπουρός καλλιεργεῖ τὰ ἄνθη
καὶ τὰ λαχανικά.

Ὁ φυτευτὴς φυτεύει τὰ δένδρα.

Ὁ ξυλοκόπος κάμνει φρύγανα.

Ὁ γεωργὸς ὀδηγεῖ τὸ ἄροτρον.

Ὁ θεριστὴς κόπτει τὸν σῖτον.

Ὁ σιτέμπορος πωλεῖ τὸν σῖτον.

Ὁ μυλωθρὸς ἀλέθει τὸν σῖτον.

Ὁ τρυγητὴς τρυγᾷ τὰ σταφύλια.

Ὁ ψαράς συλλαμβάνει τὰ ψάρια.

Ὁ κυνηγὸς σκοτώνει τοὺς λαγούς.

Ὁ κυνηγὸς σκοτώνει τοὺς λύκους.

Ὁ τυροκόμος κάμνει τὸ τυρίον.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖος περιποιεῖται τὰς ἀγελάδας;

Ποῖος φυλάττει τὰ πρόβατα;

Ποῖος βοηθεῖ τὸν ποιμένα;

Ποῖος κάμνει τὰ κάνιστρα;

Ποῖος κάμνει τὰ σαμμάρια;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ὁ βουκόλος περιποιεῖται τὰς ἀγελάδας.

Ὁ ποιμὴν φυλάττει τὰ πρόβατα.

Ὁ σκύλος βοηθεῖ τὸν ποιμένα.

Ὁ καλαθοποιὸς κατασκευάζει τὰ κάνιστρα.

Ὁ σαμμαραῶς ἢ ὁ σαμμαροποιὸς κάμνει τὰ σαμμάρια.

47. Τὰ ζῷα καὶ ὁ ἄνθρωπος.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖος φροντίζει διὰ τὸν ἵππον;

Ποῖος θεραπεύει τὸν ἵππον καὶ τὸν σκύλον;

Ποῖος παρασκευάζει τὰς τροφὰς εἰς τὸν ἄνθρωπον;

Ποῖος παρασκευάζει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰ ἀσπρόρρουχα;

Ποῖος κάμνει τὰ ἐνδύματα τοῦ ἀνθρώπου;

Ποῖος παρασκευάζει τὸ δέριμα;

Ποῖος κατασκευάζει καὶ διατηρεῖ τὰ κρεμαστὰ ὄρολόγια;

Ποῖος βάπτει τὰ ὑφάσματα;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ὁ ἵπποκόμος φροντίζει διὰ τὸν ἵππον.

Ὁ κτηνίατρος θεραπεύει τὸν ἵππον καὶ τὸν σκύλον.

Ὁ μάγειρος παρασκευάζει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰς τροφὰς του.

Ὁ ὑφασματοποιὸς παρασκευάζει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰ ἀσπρόρρουχα.

Ὁ ράπτης κάμνει τὰ ἐνδύματα τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ δερματοποιὸς παρασκευάζει τὸ δέριμα.

Ὁ ὄρολογοποιὸς κατασκευάζει καὶ διατηρεῖ τὰ κρεμαστὰ ὄρολόγια.

Ὁ βαφεὺς βάπτει τὰ ὑφάσματα.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖος κατασκευάζει καὶ
πωλεῖ τὰ κοσμήματα;

Ποῖος πλύνει τὰ ἀσπρόρ-
ρουχα;

Ποῖος κάμνει τὰ συμ-
βόλαια;

Ποῖος κυττάζει τὰς ἀσθε-
νείας;
Ποῖος ὑψώνει τὴν ψυχὴν
μας εἰς τὸν θεόν;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ὁ κοσμηματοπώλης κατασκευάζει καὶ πωλεῖ τὰ κοσμήματα.

Ἡ πλύστρα πλύνει τὰ ἀσπρόρρουχα.

Ὁ συμβολαιογράφος κάμνει τὰ συμβόλαια.

Ὁ ἰατρὸς κυττάζει τὰς ἀσθενείας.

Ὁ ἱερεὺς ὑψώνει τὴν ψυχὴν μας εἰς τὸν θεόν.

48. Ἀνακεφαλαίωσις.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Τί κάμνει ὁ διδάσκαλος;

Τί κάμνει ὁ κυνηγός;

Τί κάμνει ὁ ζευγηλάτης;

Τί κάμνει ὁ ἀμπελουργός;

Τί κάμνει ὁ χαρτοπώλης;

Τί κάμνει ὁ ἐκκλησιάρχης;

Τί κάμνει ὁ ὑαλουργός;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ὁ διδάσκαλος ἐκπαιδεύει τὸ παιδίον.

Ὁ κυνηγὸς φονεύει τὸ κυνήγιον.

Ὁ ζευγηλάτης ὀδηγεῖ τὸ ἄροτρον.

Ὁ ἀμπελουργὸς παρασκευάζει τὸν οἶνον.

Ὁ χαρτοπώλης πωλεῖ τὸ χαρτίον καὶ τὸ τετράδιον.

Ὁ ἐκκλησιάρχης ἀνάπτει τὰς λαμπάδας τῆς ἐκκλησίας καὶ τὰς ἐπιτηρεῖ.

Ὁ ὑαλουργὸς κατασκευάζει τὰς φιάλας, τὰ ποτήρια καὶ τὰ ὑαλία τῶν παραθύρων.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Τί κάμνει ὁ ἀρχιτέκτων;

Ὁ ἀρχιτέκτων κάμνει τὰ σχέδια καὶ διευθύνει τὰς ἐργασίας τῆς οἰκίας.

Τί κάμνει ὁ στεγαστής;

Ὁ στεγαστής κατασκευάζει τὴν στέγην τῆς οἰκίας.

Τί κάμνει ὁ ἄμαξηλάτης;

Ὁ ἄμαξηλάτης ὁδηγεῖ τὴν ἄμαξαν.

Τί κάμνει ὁ δήμαρχος;

Ὁ δήμαρχος διοικεῖ τὴν κοινότητα.

Τί κάμνει ὁ ἀξιωματικός;

Ὁ ἀξιωματικός ἐκπαιδεύει καὶ διοικεῖ τοὺς στρατιώτας.

Τί κάμνει ὁ μαχαιροποιός;

Ὁ μαχαιροποιός κάμνει τὰ μαχαίρια καὶ μαχαιράκια (σωγιάδες).

Τί κάμνει ὁ φανοποιός;

Ὁ φανοποιός κάμνει τὰς λάμπας.

Τί κάμνει ὁ ζωγράφος;

Ὁ ζωγράφος κάμνει τὰς εἰκόνας.

Τί κάμνει ὁ ὑαλουργός;

Ὁ ὑαλουργός κάμνει ὑαλία.

Τί κάμνει ὁ συγγραφεὺς;

Ὁ συγγραφεὺς συγγράφει βιβλία.

Τί κάμνει ὁ βιβλιοπώλης;

Ὁ βιβλιοπώλης πωλεῖ τὰ βιβλία.

Τί κάμνει ὁ ἄρτοποιός;

Ὁ ἄρτοποιός κάμνει ψωμίον.

Τί κάμνει ὁ μυλωνᾶς (μυλωθρός);

Ὁ μυλωνᾶς ἀλέθει τὸν σῖτον.

Τί κάμνει ὁ ψαρεῶς (ἀλιεύς);

Ὁ ψαρεῶς (ἀλιεύς) συλλαμβάνει λαβράκια καὶ λυθρίνια.

Τί κάμνει ὁ ποιμὴν;

Ὁ ποιμὴν φυλάττει τὰ πρόβατα.

Τί κάμνει ὁ ξυλοκόπος;

Ὁ ξυλοκόπος κάμνει ξύλα καὶ φρύγανα.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Τί κάμνει ὁ ἱατρός;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ
Ὁ ἱατρός περιποιεῖται τοὺς ἀσθε-
νεῖς.

Τί κάμνει ὁ ἱερεὺς;

Ὁ ἱερεὺς ὑψώνει τὰς ψυχὰς ἡμῶν
εἰς τὸν θεόν.

Τί κάμνει ὁ ὠρολογοποιός;

Ὁ ὠρολογοποιός κατασκευάζει
καὶ κανονίζει τὰ ὠρολόγια.

Τί κάμνει ὁ ἑπαρχος;

Ὁ ἑπαρχος διοικεῖ τὴν ἑπαρχίαν.

Τί κάμνει ὁ καλαθοποιός;

Ὁ καλαθοποιός κάμνει καλάθια
καὶ κάνιστρα.

Τί κάμνει ἡ ἀγροφυλακὴ;

Ἡ ἀγροφυλακὴ προστατεύει τοὺς
ἀγροὺς καὶ τὰ κτήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ.

49. Τέχνη καὶ ἐπαγγέλματα.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Τί μεταχειρίζεται ὁ κτί-
στης;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ
Ὁ κτίστης ἔχει ὡς ἐργαλεῖα τὸ
πηλοφόριον, τὸ μυστήριον, τὸ βαρί-
διον, τὸ φυάριον, τὸν κανόνα.

Τί μεταχειρίζεται ὁ ξυ-
λουργός;

Ὁ ξυλουργός ἔχει ὡς ἐργαλεῖα
τὸν πέλεκυν (σκεπάρνι) τὸ πριόνιον,
τὸ σφυρίον, τὰ καρφία (ἦλους), τὸ
τρυπάνιον, τὴν σμίλην, τὴν τανά-
λιαν (τὸ διλάβιον).

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Τί μεταχειρίζεται ὁ σιδηρουργός;

Ο σιδηρουργός ἔχει ὡς ἐργαλεῖα τὸ σφυρίον, τὸ ἀμόνιον (τὸν ἄκμονα), τὸ ρινίον (λίμα), τὴν λαβίδα, τὴν σμίλην, τὸ σκεπάρνιον, τὸ φυσερόν.

Τί μεταχειρίζεται ὁ ταπητουργός;

Ὁ ταπητουργός ἔχει ἐργαλεῖα τὸ φαλίδιον, τὰς βελόνας, τὸ σφυρίον, τὰς πρόκας.

Τί μεταχειρίζεται ὁ κηπουρός;

Ὁ κηπουρός ἔχει ἐργαλεῖα τὸ φυάριον, τὸ λισγάριον, τὸ ξινάριον, τὴν τσουγγράναν, τὸ ποτιστήριον, τὴν φαλίδα, τὸ καρροτσάκι (μονότροχον φορεῖον).

Τί μεταχειρίζεται ὁ μάγειρος;

Ὁ μάγειρος ἔχει ἐργαλεῖα τὰς κασσαρόλας, τὴν χύτραν, τὴν σούβλαν (ὄβελόν), τὴν φουφοῦ.

Τί μεταχειρίζεται ὁ γεωργός;

Ὁ γεωργός ἔχει ἐργαλεῖα τὸ ἄροτρον, τὸ δίκρανον, τὴν ζεύγλην.

Τί μεταχειρίζεται ὁ ψαρεῆς (ἄλιεύς);

Ὁ ψαρεῆς (ἄλιεύς) ἔχει ἐργαλεῖα τὴν καλαμωτὴν, τὸ δίκτυον, τὰ ἀγκίστρια.

Τί μεταχειρίζεται ὁ ποιμὴν;

Ὁ ποιμὴν ἔχει ἐργαλεῖα τὴν μαγκούραν (καλαύροπα) καὶ τὴν μαστιγα.

Τί μεταχειρίζεται ὁ ράπτης;

Ὁ ράπτης ἔχει ἐργαλεῖα τὰς βελόνας, τὴν δακτυλήθραν, τὸ φαλίδιον, τὸ σίδηρον ποῦ σιδερώνει.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Τί μεταχειρίζεται ὁ ὑποδηματοποιός;

Ὁ ὑποδηματοποιός ἔχει ὡς ἐργαλεῖα τὸ σουβλίον, τὸ σφυρίον, τὸ κοπίδιον, τὸ διλάβιον (τανάλιαν), τὸ λωρίον, μὲ τὸ ὁποῖον σφίγγουσι τὸ ὑπόδημα εἰς τὰ γόνατά των, τὰ καλούπια, τὸ μετάξιον, τὴν κλωστήν καὶ τὴν πίσσαν.

Τί μεταχειρίζεται ὁ μαθητής;

Ὁ μαθητής μεταχειρίζεται τὸ μολυβδοκόνδυλον, τὴν κιμωλίαν, τὴν γραφίδα (πένναν), τὴν μελάνην, τὸν κανόνα καὶ τὸ ἀβάκιον.

Τί μεταχειρίζεται ὁ ἀρχιτέκτων;

Ὁ ἀρχιτέκτων μεταχειρίζεται μολυβδοκόνδυλον, γραφίδα (πένναν), μελάνιον τῆς Κίνας ἐρυθρόν, χρωστήρα, διαβήτην, γνώμονα.

Τί μεταχειρίζεται ὁ ζωγράφος;

Ὁ ζωγράφος μεταχειρίζεται τὰ χρώματα, τοὺς χρωστήρας τὸ πύξιον.

ΒΟ. Χρῆσις τῶν ἐργαλείων καὶ ὀργάνων.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖος μεταχειρίζεται τὰς βελόνας;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ.

Τὰς βελόνας μεταχειρίζονται ὁ ράπτης καὶ ὁ ταπητουργός.

Ποῖος μεταχειρίζεται τὸ σφυρίον;

Τὸ σφυρίον μεταχειρίζονται ὁ ξυλουργός, ὁ λεπτουργός καὶ ὁ ταπητουργός.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῖος μεταχειρίζεται
τὴν γραφίδα;

Ὁ μαθητὴς
τὴν γραφίδα μεταχειρίζονται ὁ δι-
δάσκαλος, ὁ μαθητὴς, ὁ συγγραφεὺς,
ὁ ἀρχιτέκτων.

Ποῖος μεταχειρίζεται τὸ
πτυάριον;

τὸ πτυάριον μεταχειρίζεται ὁ κτί-
στης καὶ ὁ κηπουρός.

Ποῖος μεταχειρίζεται τὸ
πριόνιον;

τὸ πριόνιον μεταχειρίζεται ὁ ξυ-
λουργός καὶ ὁ λεπτουργός.

Ποῖος μεταχειρίζεται τὸ
μυστήριον;

τὸ μυστήριον μεταχειρίζεται ὁ κτί-
στης.

Ποῖος μεταχειρίζεται δι-
αβήτην;

τὸν διαβήτην μεταχειρίζεται ὁ ξυ-
λουργός, ὁ λεπτουργός καὶ ὁ ἀρχι-
τέκτων.

Ποῖος μεταχειρίζεται τὸν
χρωστήρα;

τὸν χρωστήρα μεταχειρίζεται ὁ
ζωγράφος καὶ ὁ ἀρχιτέκτων.

Ποῖος μεταχειρίζεται τὴν
κιμωλίαν;

τὴν κιμωλίαν μεταχειρίζεται ὁ
διδάσκαλος καὶ ὁ μαθητὴς.

Ποῖος μεταχειρίζεται τὰ
καρφία;

τὰ καρφία μεταχειρίζεται ὁ ξυ-
λουργός, ὁ λεπτουργός καὶ ὁ σιδη-
ρουργός.

Ποῖος μεταχειρίζεται τὸ
σιμυλάριον;

τὸ σιμυλάριον μεταχειρίζονται ὁ
ξύλουργός καὶ ὁ λεπτουργός.

Ποῖος μεταχειρίζεται τὴν
δακτυλήθραν;

τὴν δακτυλήθραν μεταχειρίζεται
ὁ ράπτης καὶ ἡ ράπτρια.

Ποῖος μεταχειρίζεται τὸ
βαρίδιον;

τὸ βαρίδιον μεταχειρίζονται ὁ κτί-
στης, ὁ ξύλουργός, ὁ λεπτουργός καὶ
ὁ κηπουρός.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ποῶς μεταχειρίζεται τὸ ἄροτρον;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ
Τὸ ἄροτρον μεταχειρίζεται ὁ γεωργός.

Ποῶς μεταχειρίζεται τὸ κοπίδιον;

Τὸ κοπίδιον μεταχειρίζεται ὁ ὑποδηματοποιός.

Ποῶς μεταχειρίζεται τὴν μαγκούραν;

Τὴν μαγκούραν μεταχειρίζεται ὁ ποιμὴν.

Ποῶς μεταχειρίζεται τὴν μάστιγα;

Τὴν μάστιγα μεταχειρίζεται ὁ ποιμὴν, ὁ ἀμαξηλάτης καὶ ὁ καρραγωγεύς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΣ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΖΩΩΝ.

ΒΗ. Ἡ φύσις.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ ἀήρ;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ
Ἡ ἀήρ χρησιμεύει εἰς τὴν ἀναπνοὴν τῶν φυτῶν, τῶν ζώων καὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ ἄνεμος;

Ὁ ἄνεμος κινεῖ τὰ πανία τῶν μύλων καὶ πλοίων.

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ ἥλιος;

Ὁ ἥλιος διὰ τοῦ φωτός καὶ τῆς θερμότητος διατηρεῖ τὴν ζωὴν εἰς τὸν κόσμον.

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ φῶς;

Τὸ φῶς χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ βλέ-

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

πωμεν τὰ πράγματα, τὰ ζῶα, τὰ φυτὰ καὶ τὰ χρώματά των.

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ πῦρ;

Τὸ πῦρ φωτίζει, θερμαίνει καὶ καίει· χρησιμεύει καὶ εἰς τὸ νὰ βράζωμεν τὰς τροφάς μας.

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ νερόν;

Τὸ νερόν ῥέει καὶ διὰ τῆς κινήσεώς του σύρει τὰ πλοῖα καὶ στρέφει (γυρίζει) τοὺς τροχοὺς τῶν μύλων.

Εἰς τί χρησιμεύει ἡ βροχή;

Ἡ βροχή χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ γονιμοποιῇ τὴν γῆν· αὕτη τρέφει τοὺς ρύακας, τοὺς ποταμοὺς καὶ τὴν θάλασσαν.

§ 2. Τὰ ἀκατέργαστα σώματα.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Εἰς τί χρησιμεύει ἡ πέτρα;

Ἡ πέτρα χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κτίζωμεν τὰς οἰκίας, τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ μνημεῖα.

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ ξύλον;

Τὸ ξύλον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κτίζωμεν τὰς οἰκίας, νὰ κατασκευάζωμεν ἔπιπλα, νὰ ναυπηγῶμεν πλοῖα καὶ νὰ κάμνωμεν φωτῖαν.

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ σίδηρος;

Ὁ σίδηρος χρησιμεύει νὰ κατασκευάζωμεν πολλὰ ἔργα λεία καὶ ὄργανα, ὡς τὸ μαχαίριον, τὸν σουγιάν,

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

τὸ λισγάριον, τὸ ἕξιναριον, τὸ σφύριον, τὴν κλειδωνίαν.

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ χαλκός;

Ὁ χαλκὸς χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κατασκευάζωμεν ἐργαλεῖα, ὄργανα καὶ σκεύη μικρὰ, ὡς κασσαρόλας, κλειδαριάς, κρίκους, κομβία.

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ χρυσός;

Ὁ χρυσὸς χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κατασκευάζωμεν τὸ νόμισμα καὶ τὰ πολυτιμώτατα κοσμήματα.

Εἰς τί χρησιμεύει ἡ ἄσβεστος;

Ἡ ἄσβεστος χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κάμνωμεν τὰ χρίσματα, τὰ ὁποῖα καλύπτουσι τοὺς τοίχους.

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ γρανίτης;

Ὁ γρανίτης χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κάμνωμεν λιθόστρωτα, πεζοδρόμια καὶ μυλόπετρας.

§§. Τὰ φυτά.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Εἰς τί χρησιμεύει ἡ ρίζα;

Ἡ ρίζα χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ τρέφη τὸ φυτόν, διότι σύρει ἐκ τοῦ ἐδάφους τὸ ὕδωρ καὶ τὴν κοπριάν.

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ φύλλον;

Τὸ φύλλον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ τρέφη τὸ φυτόν, διότι ἀπορροφᾷ τὸν ἀέρα, ὃς τις περικυκλώνει αὐτό.

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ κόκκος;

Ὁ κόκκος χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ παράγη φυτόν, ὅταν σπαρῇ.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ σί-
τος;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ὁ σῖτος χρησιμεύει διὰ τοῦ κόκ-
κου του εἰς τὸ νὰ κάμνωμεν τὸ ψω-
μίον, τὸ ὁποῖον τρέφει τὸν ἄνθρωπον.
Τὸ ἄχυρόν του κάμνει τὴν τροφήν
τοῦ ἵππου.

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ
λίγον;

Ὁ κορμὸς τοῦ λίγου χρησιμεύει
εἰς τὸ νὰ κάμνωμεν νῆμα· ὁ δὲ κόκ-
κος του χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κάμνω-
μεν λάδιον.

Εἰς τί χρησιμεύει ἡ δρυς
(βελανιδία);

Ἡ δρυς χρησιμεύει διὰ τοῦ ξύλου
της εἰς τὴν οἰκοδομήν, διὰ τοῦ φλοιοῦ
της εἰς τὸ νὰ κατασκευάζωμεν τὰ
δέρματα, διὰ δὲ τῶν βελανιδίων εἰς
τὸ νὰ τρέφωμεν τοὺς χοίρους.

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ
δένδρον;

Τὸ δένδρον δύναται νὰ κόπτεται,
κλαδεύεται, ξεφλουδίζεται, μεταβάλλ-
εται εἰς ἄνθρακα· τὸ κατεργαζόμεθα
διὰ τὰς οἰκοδομὰς καὶ τὰ ἔπιπλα.

Εἰς τί χρησιμεύει ἡ ἐ-
λαία;

Ἡ ἐλαία εἶνε τροφή· ἐξ αὐτῆς ἐ-
ξάγεται τὸ ἔλαιον.

B4. Ἐὰ ζῶν.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ σκύ-
λος (κύων);

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ὁ σκύλος (κύων) χρησιμεύει εἰς
τὸ νὰ φυλάττη τὴν οἰκίαν, νὰ ὀδηγῇ
τὰ ποίμνια, νὰ σταματᾷ καὶ νὰ ἐξι-
χνιάζῃ τὸ κυνήγιον.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ ἄλογον (ὁ ἵππος);

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Τὸ ἄλογον (ὁ ἵππος) χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ φέρῃ φορτία ἢ ἱππέα καὶ εἰς τὸ νὰ σύρῃ τὴν ἄμαξαν.

Εἰς τί χρησιμεύει ἡ ἀγελάς;

Ἡ ἀγελάς χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ τρέφῃ τὸν ἄνθρωπον διὰ τοῦ γάλακτος, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ γείνη βούτυρον ἢ τυρίον.

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ πρόβατον;

Τὸ πρόβατον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ τρέφῃ τὸν ἄνθρωπον διὰ τοῦ κρέατός του καὶ εἰς τὸ νὰ τον ἐνδύῃ διὰ τοῦ μαλλίου του, ἐκ τοῦ ὁποίου κάμνομεν ὑφάσματα (τσόχας).

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ χοῖρος;

Ὁ χοῖρος χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ τρέφῃ τὸν ἄνθρωπον διὰ τοῦ κρέατός του, τοῦ πάχους του (λίπους) καὶ τοῦ αἵματός του.

Εἰς τί χρησιμεύει ἡ ὄρνις;

Ἡ ὄρνις χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ τρέφῃ τὸν ἄνθρωπον διὰ τῶν αὐγῶν της καὶ τοῦ κρέατός της.

Εἰς τί χρησιμεύει ἡ μέλισσα;

Ἡ μέλισσα χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ τρέφῃ τὸν ἄνθρωπον διὰ τοῦ μέλιτός της.

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ μεταξοσκώληξ;

Ὁ μεταξοσκώληξ χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κατασκευάζῃ μετάξιον, ἐκ τοῦ ὁποίου κάμνομεν ὑφάσματα μεταξωτά.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ
Ψάρι (ὃ ἰχθύς);

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ
Τὸ Ψάρι χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ
τρέφῃ τὸν ἄνθρωπον.

ΒΒ. Ἀνακεφαλαίωσις.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Πεῖτον χρησιμεύει εἰς τὸ
νὰ κάμνωμεν ἔλαιον;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ
Κάμνομεν ἔλαιον ἐκ τῆς ἐλαίας,
τοῦ λίνου καὶ τοῦ σπασαμίου.

Τί χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ
τρέφῃ τὸ πρόβατον;
Τί χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ
κάμνῃ τὸ μέλι;

Τὸ χόρτον τρέφει τὸ πρόβατον.
Ἡ μέλισσα χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ
κάμνῃ μέλι.

Ποῖος φυλάττει τὸ ποί-
μνιον;

Τί χρησιμεύει διὰ τὴν
κατασκευὴν τοῦ ζυ-
θου;

Ὁ σκύλος φυλάττει τὸ ποίμνιον.
Τὸ κριθάριον καὶ ὁ λυκίσκος χρη-
σιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ κάμνωμεν τὸν
ζύθον.

Τί χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ
κάμνωμεν τὸ ψωμίον;

Ὁ σῖτος χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κά-
μνωμεν τὸ ψωμίον.

Τί χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ
κάμνωμεν τὸ τυρίον;

Τὸ γάλα χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κά-
μνωμεν τὸ τυρίον.

Τί χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ
τρέφῃ τὸ φυτόν;

Ἡ ῥίζα χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ τρέ-
φῃ τὸ φυτόν.

Τί χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ
κάμνωμεν τὸ νόμισμα;

Ὁ χαλκός, ὁ ἄργυρος καὶ ὁ χρυ-
σός χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ κάμνω-
μεν τὸ νόμισμα.

Τί χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ
κάμνωμεν καρφία;

Ὁ σίδηρος καὶ ὁ χαλκός χρησι-
μεύουσιν εἰς τὸ νὰ κάμνωμεν καρ-
φία.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Τί χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κατασκευάζωμεν τὸ δέρμα ;

Τί χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ καρυκεύωμεν τὰς τροφάς ;

Τί χρησιμεύει πρὸς κατασκευὴν ἐπίπλων ;

Τί χρησιμεύει πρὸς φωτισμὸν τῆς γῆς ;

Τί χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ποτίζη τὴν γῆν ;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ὁ φλοιὸς τῆς δρυὸς (βελανιδίας) χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κατασκευάζωμεν τὸ δέρμα.

Τὸ ἀλάτιον (ἄλας) καὶ τὸ πιπέριον χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ καρυκεύωμεν τὰς τροφάς.

Τὸ ξύλον χρησιμεύει διὰ κατασκευὴν ἐπίπλων.

Ὁ ἥλιος χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ φωτίζει τὴν γῆν.

Ἡ βροχὴ χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ποτίζη τὴν γῆν.

56. Ἡ οἰκία.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Εἰς τί χρησιμεύει ἡ στέγη ;

Εἰς τί χρησιμεύει ἡ καπνοδόχη ;

Εἰς τί χρησιμεύει ἡ κλιμαξ ;

Εἰς τί χρησιμεύει ἡ τράπεζα ;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ἡ στέγη χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ καλύπτωμεν τὴν οἰκίαν.

Ἡ καπνοδόχη χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ φέρη τὸν καπνὸν ἐκτὸς τοῦ δωματίου.

Ἡ κλιμαξ χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ἀναβαίνωμεν εἰς τὰ διάφορα πατώματα τῆς οἰκίας.

Ἡ τράπεζα χρησιμεύει, διὰ νὰ ἀποθέτωμεν τὰ πράγματα, τὰ πιᾶτα καὶ τὰ ποτήρια.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ ἐρ-
μάριον ;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ
Τὸ ἐρμάριον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ
συγυρίζωμεν τὰ ἀσπρόρρουχα καὶ τὰ
φορέματα.

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ ὠ-
ρολόγιον ;

Τὸ ὠρολόγιον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ
δεικνύῃ τὴν ὥραν.

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ κο-
χλιάριον ;

Τὸ κοχλιάριον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ
τρώγωμεν ὅ τι δὲν εἶνε στερεόν.

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ σά-
ρωμα ;

Τὸ σάρωμα χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ
σαρώνῃ τὸν κονιορτὸν ἢ τὰς ἀκαθαρ-
σίας τοῦ πατώματος.

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ φυ-
σερόν ;

Τὸ φουσερόν (ὁ φουσητήρ) χρησι-
μεύει εἰς τὸ νὰ ἀνάπτωμεν καὶ νὰ
διατηρῶμεν τὸ πῦρ.

Εἰς τί χρησιμεύει ἡ τσιμ-
πίδα (λαβίς) ;

Ἡ τσιμπίδα (ἡ λαβίς) χρησιμεύει
εἰς τὸ νὰ λαμβάνῃ τὸν ἄνθρακα.

Εἰς τί χρησιμεύει ἡ ψή-
κτρα ;

Ἡ ψήκτρα εἶνε μικρὸν σάρωμα,
διὰ νὰ καθαρίζει τὰ φορέματα καὶ τὰ
ἔπιπλα.

57. Ὁ ἄνθρωπος

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ ὀφ-
θαλμός ;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ
Ὁ ὀφθαλμὸς χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ
βλέπωμεν τὸ χρῶμα καὶ τὸ σχῆμα
τῶν πραγμάτων, τῶν φυτῶν καὶ τῶν
ζώων.

Εἰς τί χρησιμεύει τὰ αὐ-
τίον ;

Τὸ αὐτίον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ἀ-

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

κούωμεν τοὺς ἤχους, τοὺς ὁποίους κάμνει ἡ γλῶσσα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ ἄσμα τῶν πτηνῶν.

Εἰς τί χρησιμεύει ἡ χεὶρ;

Ἡ χεὶρ χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ γνωρίζωμεν τὸ ψῦχος καὶ τὴν θερμότητα, τὴν στερεότητα, τὸ βάρος τῶν πραγμάτων, καὶ εἰς τὸ νὰ γράφωμεν καὶ ἐργαζώμεθα.

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ στόμα;

Τὸ στόμα χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ λαμβάνωμεν τὰς τροφὰς καὶ νὰ ὁμιλῶμεν.

Εἰς τί χρησιμεύουσιν οἱ πόδες;

Οἱ πόδες χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ περιπατῶμεν, νὰ τρέχωμεν καὶ νὰ κολυμβῶμεν.

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ κτίστης;

Ὁ κτίστης χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κτίξῃ τοὺς τοίχους καὶ τὰ μεσότοιχα τῶν οἰκιῶν.

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ διδάσκαλος;

Ὁ διδάσκαλος χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ μαθάνῃ νὰ παιδία νὰ ἀναγινώσκωσι, νὰ γράφωσι καὶ νὰ λογαριάζωσι.

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ ξυλουργός;

Ὁ ξυλουργός χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κάμνῃ τὰ πατώματα, τὰς θύρας, τὰ παράθυρα τῶν οἰκιῶν καὶ τὰ ἐπιπλα.

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ ἱερεὺς;

Ὁ ἱερεὺς χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ὑψώνῃ τὰς ψυχὰς μας εἰς τὸν θεὸν καὶ νὰ δέηται δι' ἡμᾶς.

38. Τὰ ἐργαλεῖα, ὄργανα καὶ σκεύη.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ ἄροτρον;

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ σφυρίον;

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ τσιγκέλιον (ἢ ἀρπάγη),

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ σχοινίον;

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ δρέπανον;

Εἰς τί χρησιμεύει ἡ βελόνη;

Εἰς τί χρησιμεύει ἡ δακτυλήθρα;

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ γνώμων (ἀλφάδι);

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ μέτρον;

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ χρωστήρ;

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ διαβήτης;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Τὸ ἄροτρον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ὀργώνωμεν τὴν γῆν.

Τὸ σφυρίον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κάμνωμεν τὰ καρφία.

Τὸ τσιγκέλιον (ἢ ἀρπάγη) χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ λαμβάνη πράγματα.

Τὸ σχοινίον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ δένη ὁμοῦ πράγματα.

Τὸ δρέπανον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κόπτη τὸ χόρτον.

Ἡ βελόνη χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ράπτῃ.

Ἡ δακτυλήθρα χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ προφυλάττῃ τὰ δάκτυλα κατὰ τῶν τρυπημάτων, τὰ ὅποια κάμνει ἡ βελόνη.

Ὁ γνώμων χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ χαράττωμεν γραμμὰς καὶ νὰ σχεδιάζωμεν γωνίαν εὐθείαν.

Τὸ μέτρον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ μετροῦμεν τὰ μήκη.

Ὁ χρωστήρ χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ἐπιθέτωμεν τὰ χρώματα.

Ὁ διαβήτης χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

χαράττωμεν κύκλους καὶ νὰ συγκρίνωμεν μήκη.

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ πριόνιον;

Τὸ πριόνιον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ σχίζῃ τὸ ξύλον.

Εἰς τί χρησιμεύει ἡ βίδα;

Ἡ βίδα χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ἐνώσῃ τεμάχια ξύλινα ἢ μετάλλινα.

59. Ἡ ἐκκλησία καὶ τὸ σχολεῖον.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ βιβλίον;

Τὸ βιβλίον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ἀναγινώσκωμεν καὶ νὰ μανθάνωμεν.

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ γραφεῖον;

Τὸ γραφεῖον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ἐγκλείωμεν τὰ τετράδια, τὰ βιβλία, τὸν κανόνα, τὰ κονδύλια καὶ τὰς γραφίδας τοῦ μαθητοῦ.

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ ἄμβων;

Ὁ ἄμβων εἶνε ἡ ἔδρα τοῦ ἱεροκήρυκος ἢ τοῦ διακόνου.

Εἰς τί χρησιμεύει ἡ ἔδρα;

Ἡ ἔδρα εἶνε διὰ νὰ κάθηται ὁ διδάσκαλος.

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ σταυρὸς;

Ὁ σταυρὸς χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ἐνθυμώμεθα τὴν θεϊαν θυσίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ σάκκος;

Ὁ σάκκος χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ φέρῃ τὰ τετράδια καὶ τὰ βιβλία.

Εἰς τί χρησιμεύει ἡ ἅγια τράπεζα;

Ἡ ἅγια τράπεζα χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ προσφέρωμεν τὴν ἅγιαν θυσίαν.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Εἰς τί χρησιμεύει ἡ εἰκὼν;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ἡ εἰκὼν χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ἐνθυμώμεθα ζωηρῶς συμβάν ἀξιωματικόν.

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ μολυβδοκόνδυλον;

Τὸ μολυβδοκόνδυλον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ γράφωμεν καὶ νὰ σχεδιάζωμεν.

Εἰς τί χρησιμεύει ὁ κανὼν;

Ὁ κανὼν χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ σύρωμεν γραμμὰς εὐθείας.

Εἰς τί χρησιμεύει τὸ μελάνιον;

Τὸ μελάνιον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ γράφωμεν διακριτικώτερον καὶ διαρκέστερον παρὰ μὲ τὸ μολυβδοκόνδυλον.

60. Ἀνακεφαλαίωσις.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Τί χρησιμεύει διὰ τὴν γραφὴν;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Ἡ πέννα, τὸ μελάνιον, τὸ μολυβδοκόνδυλον, τὸ χαρτίον, τὸ ἀδάκιον καὶ ὁ μαῦρος πίναξ χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ γράφωμεν.

Τί χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ἀκούωμεν;

Τὰ αὐτία (ὄτια) χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ ἀκούωμεν.

Τί χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ράπτωμεν;

Ἡ κλωστή, αἱ βελόλαι καὶ ἡ δακτυλήθρα χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ ράπτωμεν.

Τί χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ σημειώσῃ τὴν ὥραν;

Ἡ πλάξ καὶ οἱ δείκται τοῦ ὥρολογίου χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ δεικνύωσι τὴν ὥραν.

Ὁ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Τί χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κλείωμεν τὴν οἰκίαν;

Τί χρησιμ. εἰς κατοικίαν τῶν ἵππων;

Τί χρησιμ. εἰς τὸ νὰ κάμνη τὸ ψωμίον;

Τί χρησιμ. εἰς τὸ νὰ πιάνη καὶ νὰ φέρη κἄτι τι.

Τί χρησιμ. εἰς τὸ νὰ μετρῶμεν τὰ μήκη.

Τί χρησιμ. εἰς τὸ νὰ στερεῶνῃ τὰ σανίδια;

Τί χρησιμ. εἰς τὸ νὰ ὑψώσῃ τὴν ψυχὴν μας εἰς τὸν θεόν;

Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ

Ἡ θύρα, ἡ κλειδαριὰ, οἱ σύρται χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ κλείωμεν τὴν οἰκίαν.

Τὸ ἵπποστάσιον (στάβλος) χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κατοικῶσιν οἱ ἵπποι.

Ὁ ἄρτοποιός χρησιμεύει διὰ νὰ κάμνη τὸ ψωμίον.

Ἡ χεὶρ χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ πιάνη, νὰ φέρη τι καὶ νὰ αἰσθάνηται τὴν σκληρότητα καὶ τὴν θερμοκρασίαν.

Τὸ μέτρον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ μετρῶμεν τὰ μήκη.

Τὰ καρφία καὶ αἱ βίδαι χρησιμεύουσιν εἰς τὸ στερεῶνωμεν τὰς σανίδας.

Ὁ ἱερεὺς χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ὑψώσῃ τὰς ψυχὰς μας εἰς τὸν θεόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ὁ ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ Ἡ ΖΩΗ.

61. Αἱ διαίρεσεις τοῦ χρόνου.

Ὁ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Πῶς διαιρεῖται ὁ χρόνος;

Πῶς διαιρεῖται ἡ ἡμέρα;

Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ

Ὁ χρόνος διαιρεῖται εἰς ἡμέρας.

Ἡ ἡμέρα διαιρεῖται εἰς εἴκοσι τέσσαρας ὥρας.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Πῶς διαιρεῖται ἡ ὥρα;

Ἡ ὥρα διαιρεῖται εἰς ἐξήκοντα λεπτά.

Πῶς διαιρεῖται τὸ λεπτόν;

Τὸ λεπτόν διαιρεῖται εἰς ἐξήκοντα δεύτερα λεπτά.

Πῶς διαιρεῖται τὸ ἔτος;

Τὸ ἔτος διαιρεῖται εἰς δώδεκα μῆνας.

Πῶς διαιρεῖται ἡ ἐβδομάς;

Ἡ ἐβδομάς διαιρεῖται εἰς ἑπτὰ ἡμέρας.

Πῶς συμπλέκονται αἱ ὥραι τῆς ἡμέρας;

Αἱ ὥραι τῆς ἡμέρας συμπλέκονται εἰς πέντε μέρη: τὴν πρωΐαν, τὴν μεσημβρίαν, τὸ δειλινόν, τὴν ἑσπέραν καὶ τὴν νύκτα.

Πῶς συμπλέκονται αἱ ἡμέραι;

Αἱ ἡμέραι συμπλέκονται εἰς τὸ ἔτος, τὸ ὁποῖον ἔχει τριακοσίας ἐξήκοντα πέντε ἡμέρας.

Πῶς συμπλέκονται οἱ μῆνες;

Οἱ μῆνες συμπλέκονται εἰς τέσσαρας ὥρας: τὸ ἔαρ, τὸ θέρος, τὸ φθινόπωρον καὶ τὸν χειμῶνα.

Πῶς συμπλέκονται τὰ ἔτη;

Τὰ ἔτη συμπλέκονται εἰς αἰῶνας ἑκατὸν ἑτῶν.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ.— Τὸ μάθημα τοῦτο πρέπει νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ὅλας τὰς ἐρμηνείας τὰς σχετικὰς πρὸς τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα, εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν μηνῶν καὶ τὴν διάρκειαν τῶν ὥρῶν τοῦ ἔτους. Τοῦτο εἶνε ὁ πρῶτος πυρὴν τῆς στοιχειώδους κοσμογραφίας.

62. Ἡ χρῆσις τοῦ χρόνου.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Πῶς διαιρεῖται ὁ βίος ;

Ὁ βίος διαιρεῖται εἰς τρεῖς ἡλικίας:
τὴν νεανικὴν, τὴν ὄριμον ἡλικίαν
καὶ τὴν γεροντικὴν.

Πῶς μεταχειρίζομεθα
τὴν ἡμέραν ;

Τὴν ἡμέραν εἴμεθα ἄγρυπνοι καὶ
ἐργαζόμεθα.

Πῶς μεταχειρίζομεθα
τὴν νύκτα ;

Τὴν νύκτα ἀναπαυόμεθα καὶ κοι-
μώμεθα.

Τί χρῆσιμῶσι ἡ πρωΐα ;

Ἡ πρωΐα, ὅτε ὁ ἥλιος ἀνατέλλει
καὶ χύνει τὸ φῶς, ἀνακαλεῖ ἡμᾶς εἰς
τὴν ἐργασίαν.

Τί κάμνομεν τὴν με-
σημβρίαν ;

Τὴν μεσημβρίαν, ὅτε ἡ θερμότης
εἶνε μεγαλητέρα, ὁ ἄνθρωπος τρώγει,
διὰ τὴν ἀναλάβη δυνάμεις.

Τί κάμνομεν τὴν ἐσπé-
ραν ;

Τὴν ἐσπέραν, ὅτε ὁ ἥλιος βασιλεύει
(δύει), ἔρχεται ἡ νύξ καὶ ὁ ἄνθρωπος
ἀναπαύεται καὶ κοιμᾶται.

Ποία εἶνε ἡ πρώτη καὶ
ἡ τελευταία πράξις
τῆς ἡμέρας ;

Ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία πρά-
ξις τῆς ἡμέρας εἶνε ἡ προσευχή.

Τί συμβαίνει τὸ ἔαρ ;

Τὸ ἔαρ τὰ φυτὰ βλαστάνουσι καὶ
φέρουσιν ἄνθη.

Τί συμβαίνει τὸ θέρος ;

Τὸ θέρος τὰ σιτηρὰ ὀριμάζουσι καὶ
ὁ ἄνθρωπος τὰ θερίζει.

Τί συμβαίνει τὸ φθινό-
πωρον ;

Τὸ φθινόπωρον οἱ καρποὶ ὀριμά-
ζουσι καὶ ὁ ἄνθρωπος συγκομίζει,
συλλέγει αὐτούς.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Τί συμβαίνει τὸν χειμῶνα;

Πότε γίνεται ὁ θερισμὸς;

Πότε γίνεται ἡ προσευχή;

Πότε γίνεται ἡ ἐργασία;

Πότε γίνεται ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου;

Πότε εἶνε τὸ ψῦχος;

Πότε γίνεται ἡ συγκομιδὴ;

Πότε γίνεται ἡ ἀνάπαυσις;

Πότε εἶνε καιρὸς τοῦ ὕπνου;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ

Τὸν χειμῶνα τὸ ψῦχος ἀναγκάζει τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐργάζεται εἰς τὴν οἰκίαν.

Ὁ θερισμὸς γίνεται τὸ θέρος.

Ἡ προσευχή γίνεται τὸ πρωί, διὰ νὰ παρακαλέσωμεν τὸν θεόν· καὶ τὴν ἑσπέραν, διὰ νὰ τον εὐχαριστήσωμεν.

Ὁ ἄνθρωπος ἐργάζεται κατὰ τὴν ἡμέραν.

Ὁ ἥλιος ἀνατέλλει τὸ πρωί.

Τὸ ψῦχος εἶνε τὸν χειμῶνα.

Ἡ συγκομιδὴ γίνεται τὸ φθινόπωρον.

Ἡ ἀνάπαυσις γίνεται εἰς τὸ μέσον καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς ἡμέρας.

Καιρὸς τοῦ ὕπνου εἶνε ἡ νύξ.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ. — Κατὰ τὸ μάθημα τοῦτο πλεῖστα ἐρωτήσεις δύνανται νὰ ἀπευθυνῶσι πρὸς τὰ παιδιά. Θὰ ἦνε καλὸν πρὸ πάντων νὰ προκαλῆ ὁ διδάσκαλος τὴν περιεργίαν αὐτῶν καὶ νὰ ἐνθαρρύνῃ αὐτὰ νὰ κάμνωσι τὰ ἴδια ἐρωτήσεις παντοίας, περὶ τῆς χρήσεως τοῦ χρόνου, περὶ τῶν ἀσχολιῶν, αἱ ὁποῖαι ἀρμόζουσιν εἰς πᾶσαν ἡλικίαν καὶ, συνδυάζων τὸ ἦον κεφάλαιον μὲ τὰ προηγούμενα, νὰ προτείνῃ ὡς ἀσκήσιν προφορικὴν ἢ γραπτὴν ἐρωτήσεις τοιαύτας. Τίς κάμνει τὸν θερισμόν; Ποῦ; μὲ ποῖα ἐργαλεῖα; Τίς μαζεύει τὸν ψῦχόν; Διὰ τί τρώγομεν; Ποῦ εἶται μάζεται τὸ φαγητόν; κτλ.

Αἱ ἀσκήσεις αὗται θὰ παρασκευάσωσι πολὺ καλὰ τὴν γενικὴν ἀνακεφαλαίωσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ἀνακεφαλαίωσις γενική.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ. — Ἡ ἀνακεφαλαίωσις αὕτη εἶνε ἡ λυδία λίθος τῆς ἀναπτύξεως· πρέπει δὲ νὰ γίνηται μετὰ φροντίδος λίαν ἀκριβοῦς.

Κατὰ τὴν ἡλικίαν 7 ἐτῶν, ὅτε ὁ μαθητὴς ἤξεύρει πολὺ καλὰ ὅλας τὰς ἀποκρίσεις εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ βιβλίου τούτου ἢ ὅτε εἶνε ἰκανὸς νὰ ἀναλύῃ καὶ νὰ συνθέτῃ πάντα τὰ πράγματα καὶ πάντα τὰ ζῶα καὶ φυτὰ ἀνευ ἁγωνίας καὶ μάλιστα μετ' εὐχαριστήσεως, ὅτε εὐρίσκει ἀφ' ἑαυτοῦ πράγματα ἀξία παρατηρήσεως, τότε μόνον δύναται τις νὰ θεωρήσῃ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ὡς εὐκαμπτον εἰς παρατηρητικὴν ἐργασίαν καὶ ἰκανὸν νὰ μεταβῇ εἰς τὰς ἐργασίας τῆς κρίσεως.

Ἄλλως, τὸ καλλίτερον εἶνε νὰ τον κάμνωμεν νὰ μανθάνῃ ἐκ νέου τὸν πρῶτον τοῦτον τόμον, πολλαπλασιάζοντες καὶ ποικίλλοντες τὰς ἀναλυτικὰς καὶ συνθετικὰς ἐργασίας. Ἡ ὑπομονὴ εἶνε ἡ πρώτη ἀρετὴ τοῦ διδασκάλου.

63

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Τί βλέπετε εἰς κῆπον ;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. Βλέπω εἰς κῆπον ἄνθη, καθὼς εἶνε τὸ τριαντάφυλλον, ὁ κρῖνος, τὸ ἰασεμίον, δένδρα, ὡς εἶνε πασχαλιαί, μελέαι, ἀπιδέαι, τὰς ὁποίας ἐπιμελεῖναι κηπουρὸς, ὁ ὁποῖος μεταχειρίζεται τὸ λισγάριον, τὴν σσουγγράναν, τὸ ποτιστήριον, ὁ ὁποῖος σπέρνει τὸ ἔαρ, καλλιεργεῖ, ποτίζει ἄνθη, συλλέγει (συγκομίζει) καρποὺς τὸ φθινόπωρον καὶ ἐργάζεται εἰς τὴν οἰκίαν τὸν χειμῶνα.

64

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Πῶς διημερεύει ὁ μαθητής.

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. Ὁ μαθητὴς σηκώνεται τὸ πρῶτὸν, προσεύχεται, προγευματίζει, πηγαίνει εἰς τὸ σχολεῖον, χαιρετίζει τὸν διδασκαλον, ἀπαγγέλλει τὸ μάθημά του, ἀναγινώσκει εἰς βιβλίον, γράφει εἰς ἀβάκιον, τὸν πίνακα ἢ εἰς τὸ χαρτίον, σχεδιάζει μετὰ τὸ μολυβδοκόνδυλον, παίζει κατὰ τὴν ὥραν τῆς διασκεδάσεως, δειπνεῖ τὴν ἑσπέραν, προσεύχεται, κατακλίνεται καὶ κοιμᾶται εὐχαριστημένος.

65

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Ποίους ήχους γνωρίζετε ;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. Γνωρίζω τὸν εὐάρεστον ἦχον τῆς φωνῆς τοῦ ἀνθρώπου, τὸν δυνατὸν ἦχον τῶν κωδῶνων, τὸν ἀρμονικὸν ἦχον μουσικῶν ὄργάνων, τοῦ βιολίου, τοῦ κλειδοκυμβάλου, τὸν λαμπρὸν ἦχον τοῦ κεραυνοῦ, τὸν ἀσθενῆ ἦχον κωδωνίσκου ἢ βελάσματος ἀρνίου.

66

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Τί ὁ βοτανικὸς ἤθελε παρατηρήσῃ εἰς κήπον ;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. Ὁ βοτανικὸς ἤθελε παρατηρήσῃ εἰς κήπον, ὅτι τὰ φυτὰ περιλαμβάνουσι πέντε μέρη: τὸν κορμὸν, τὴν ρίζαν, τὰ φύλλα, τὰ ἄνθη καὶ τοὺς καρπούς· ὅτι ὁ κορμὸς τῶν δένδρων εἶνε ξύλον, ὅτι τὰ ἄνθη συνίστανται ἐκ κάλυκος, ὁ ὁποῖος σχηματίζεται ἐκ σεπάλων, ἐκ στεφάνης, ἢ τις σχηματίζεται ἐκ πετάλων καὶ ὅτι ταῦτα περιέχουσι στήμονας καὶ ὑπερον· ὅτι οἱ καρποὶ τῶν καρποφόρων δένδρων εἶνε καρποὶ μὲ κόκκους, ὡς τὸ μῆλον, τὸ ἀχλάδιον, ἢ καρποὶ μὲ πυρῆνα, ὡς τὸ δαμάσκηνον καὶ τὸ ροδάκινον.

67

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Πῶς ἠθέλομεν περιγράψῃ σκύλον, τὸν ὅποιον ἠθέλομεν χάσῃ ;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. Ἡθέλομεν εἰπεῖ τὸ ἀνάστημά του, τὸ χρῶμά του, τὸ σχῆμα τῆς κεφαλῆς του, τῶν αὐτίων του, τὸ μῆκος τῶν σκελῶν του καὶ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὅποιον φέρει τὴν οὐρὰν παραδείγματος χάριν « ὁ Ἄζορ ἔχει ἀνάστημα μέτριον, χρῶμα μαῦρον μὲ στίγματα κίτρινα, τὸ ρύγχος μυτερόν (ῥξῦ), τὰ αὐτία πίπτοντα· ἔχει ἀρκετὰ ὑψηλὰ τὰ σκέλη καὶ τὴν οὐρὰν ὡς σάλπιγγα ».

68

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ Τί χρειάζεται να μεταχειρισθῶμεν διὰ νὰ οἰκοδομήσωμεν;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. Διὰ νὰ οἰκοδομήσωμεν οἰκίαν εἶνε ἀνάγκη νὰ μεταχειρισθῶμεν ἀρχιτέκτονα, ὁ ὁποῖος σχεδιάζει τὸ σχέδιον αὐτῆς ἐπὶ τοῦ χαρτίου διὰ μολυβδοκοινδύλου, κανόνος, διαβήτη, κτίστας, οἱ ὁποῖοι κτίζουν τοὺς τοίχους αὐτῆς· ξυλουργούς, οἱ ὁποῖοι προετοιμάζουσι καὶ τοποθετοῦσι τὰ πάτερα (τὰς δοκούς), τὴν κλίμακα, τὴν στέγην, τὰς θύρας, τὰ παράθυρα, καὶ τὰ ἐρμάρια· σιδηρουργούς, οἱ ὁποῖοι κάμνουσι τὰς κλεῖδας, τοὺς γιγγλυμούς, τὰς σπρόφιγγας· χρωματογράφους καὶ ζωγράφους, οἱ ὁποῖοι χρωματίζουν καὶ ζωγραφοῦσι τοὺς τοίχους ἢ ἐπιθέτουσι χαρτίον καὶ καπνοδοχοποιούς, οἱ ὁποῖοι τοποθετοῦσι τὰς θερμάστρας, τὰς καπνοδόχους καὶ τὰς ἐστίας.

69

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Τί ἠξεύρετε διὰ τὸ γάλα;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. Τὸ γάλα εἶνε ρευστὸν, λευκὸν, νόστιμον, ὀλίγον ζαχχαρῶδες, ὀρεπτικόν, μᾶς το δίδει ἡ ἀγέλας καὶ χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κάμνωμεν βούτυρον καὶ τυρίον, τὰ ὅποια εἶνε καλαὶ τροφαί.

70

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Ἐκ τίνος ὁ ἄνθρωπος κάμνει τὰ κυριώτερα αὐτοῦ φορέματα (ἐνδύματα);

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. Ὁ ἄνθρωπος κάμνει τὰ κυριώτερα φορέματα (ἐνδύματα) ἐξ ὑφασμάτων βαμβακερῶν, τῶν ὁποίων ἡ πρώτη ὕλη παρέχεται εἰς αὐτὸν ὑπὸ δενδρυλλίου· ἐκ λινοῦ ὑφασμένου μὲ κλωστής ἐξηγμένας ἐκ καννάβεως ἢ λιναρίου, ἐκ τῆς τσόχας (ἐρέας), τῆς ὁποίας τὸ μαλλίον παρέχει εἰς αὐτὸν τὸ ποκάριον τῶν προβάτων.

και εκ της μεταξής, την οποίαν παρέχει κάμπη τις, ή οποία ονομάζεται μεταξοσκώληξ.

71

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Ποιος εϊργάσθη διά την βιβλιοθήκην;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. Ο αρχιτέκτων έδωκε τὸ σχέδιον της βιβλιοθήκης, ὁ ξυλουργὸς ἤνωσε τὰ κάθετα σανίδια αὐτῆς καὶ ἔθεσε τὰ μεταξὺ σανίδια, ὁ κλειδοποιὸς ἔκαμε καὶ ἔθεσε τὰς κλειδώσεις (γιγγλυμοὺς) καὶ τὴν κλειδαριάν· ὁ φαναροποιὸς ἔθεσε τὰ ὑάλια, συγγραφεῖς συνέγραψαν τὰ ἔργα, ὁ τυπογράφος ἐτύπωσε τοὺς τόμους, τοὺς ὁποίους ὁ βιβλιοδέτης ἔδεσε καὶ ὁ βιβλιοπῶλης ἐπώλησε.

72

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Ποῦτα εἶνε τὰ κυριώτερα ποτά;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. Τὰ κυριώτερα ποτά εἶνε τὸ νερὸν (ὕδωρ), τὸ ὁποῖον δίδουσιν εἰς ἡμᾶς αἱ πηγαί, τὸ γάλα, τὸ ὁποῖον δίδει εἰς ἡμᾶς ἡ ἀγελάς, ἡ γίδα καὶ σπανίως ἡ ὄνος, τὸ κρασίον (ὁ οἶνος), τὸ ὁποῖον εἶνε ζωμὸς τοῦ σταφυλίου, ὁ ζύθος, τὸν ὁποῖον κατασκευάζει ὁ ζυθοποιὸς ἐκ τοῦ λυκίσκου καὶ τοῦ κριθαρίου.

73

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Διηγῆθητέ μοι τὴν ἱστορίαν τοῦ μαλλίου;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. Τὸ μαλλίον λαμβάνει ὁ ποιμὴν, ἀφ' οὗ κουρευθῆ τὸ πρόβατον, τὸ κάμνομεν κλωστήν διὰ τοῦ ἀδρακτίου (ἄτρακτου), ὑφαίνει αὐτὸ ὁ ὑφαντής, ὁ ὁποῖος κάμνει ἐξ αὐτοῦ ὕφανμα, ἐκ τοῦ ὁποῖου ὁ ράπτῃς κάμνει φορέματα (ἐνδύματα).

74

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Ὀνομάσατέ μου ὄλους τοὺς τεχνίτας, οἱ ὁποῖοι μεταχειρίζονται τὸ ξύλον;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. Τὸ ξύλον μεταχειρίζεται ὁ ξυλοκόπος, ὁ ὁποῖος

κάμνει ἐξ αὐτοῦ καυσόξυλα, ὁ ἀνθρακὺς, ὁ ὁποῖος κάμνει ἀνθρακας ὁ ξυλουργός, ὁ ὁποῖος κάμνει ἐξ αὐτοῦ δοκούς καὶ σανίδας, ὁ ἀμαξοποιός, ὁ ὁποῖος κάμνει ἐξ αὐτοῦ ἀμάξας, ὁ ἐπιπλοποιός, ὁ ὁποῖος κατασκευάζει ἐξ αὐτοῦ ἐπιπλα, ὁ τορνευτής, ὁ ὁποῖος κατασκευάζει ἐξ αὐτοῦ καθίσματα, ὁ βαρελλοποιός, ὁ ὁποῖος κατασκευάζει ἐξ αὐτοῦ βαρέλλια καὶ βαρελλάκια.

75

Ὁ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Περιγηγητής τις λέγει, ὅτι εἶδε μικρὸν ζῶον πρασινωπὸν μὲ κεφαλὴν ὀξεῖαν, μεγάλους ὀφθαλμούς, τέσσαρα σκέλη, τὰ ὀπίσθια ἐπιμηκέστερα· τὸ ζῶον τοῦτο ζῆ εἰς τὰ ἔνυδρα χόρτα καὶ πηδᾷ εἰς τὸ ὕδωρ, καθὼς ἀκούει θόρυβον.

Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ. Οὗτος ὁ περιγηγητής εἶδε βάτραχον.

76

Ὁ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Τί εἶνε τσίγκος (ψευδάργυρος).

Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ Ὁ τσίγκος (ψευδάργυρος) εἶνε μέταλλον λευκόφαιον, ἀρκετὰ ἐλαφρὸν καὶ χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κάμνωμεν στέγας οἰκιῶν καὶ σκεύη, ὡς μαστέλλα, κουβάδες (ἀρυτήρας) καὶ ποτιστήρια.

77

Ὁ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Ποῖαι εἶνε αἱ κυριώτεραι χρήσεις τοῦ μαρμάρου;

Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ. Τὸ μάρμαρον χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ κάμνωμεν ἀγίας τραπέζας εἰς τὰς ἐκκλησίας, καπνοδόχας, τὰ ἐπάνω μέρη τῶν κομμῶν, ἀγγεῖα, ἀγάλματα, κλίμακας, παραστάτας οἰκιῶν, καὶ ἐξώστας.

78

Ὁ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ Τί κάμνωμεν μὲ τὸ χῶμα;

Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ. Τὸ χῶμα ἢ ἡ ἄργιλος εἶνε πρώτη ὕλη τῆς

πλίνθου, τῆς κεράμου, τοῦ πλακοστρώτου ἐδάφους, τῆς στάμνου, τοῦ κλιβάνου (φούρνου), τοῦ τσουκαλίου πηλίνης χύτρας καὶ τῶν σκευῶν τῆς τραπέζης.

79

Ὁ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Πῶς τακτοποιοῦμεν τὴν τραπεζαρίαν;

Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ. Διὰ νὰ τακτοποιήσωμεν τὴν τραπεζαρίαν, χρειάζονται μία τράπεζα, καθίσματα, σκευοθήκη, σκεύη, ἄλλα δὴ πιᾶτα, πιατέλλα, ποτήρια, φιάλαι, κοχλιάρια, πειρούνια, μαχαίρια, σουπιέρα, ἀλατοδοχεῖον, ἐλαιοδοχεῖον, ἐκπωματῆρ, ἀγγεῖα διὰ μουςτάρδαν καὶ σαλάταν.

80

Ὁ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Τί ἤξεύρετε περὶ τοῦ σιδήρου καὶ τῆς χρήσεως αὐτοῦ;

Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ. Ὁ σίδηρος εἶνε μέταλλον σκληρόν, μαῦρον, βαρὺ γίνεται ἐρυθρόν, ὅταν θερμαίνωμεν αὐτὸ, καὶ το μεταχειρίζεται ὁ σιδηρουργός, διὰ νὰ κάμνη κλειδιά, κλειδονίας, σύρτας, πτυάρια,τσιμπίδας, λισγάρια, ξινάρια, τσαπία, ἄροτρα· ὁ πεταλωτῆς, διὰ νὰ πεταλώνη τοὺς ἵππους· ὁ μαχαιροποιός, διὰ νὰ κάμνη μαχαίρια, μαχαιράκια καὶ φαλίδια· ὁ μηχανικός, διὰ νὰ κάμνη παντοίας μηχανάς· σκωριάζει δὲ εἰς τὸν ἀέρα καὶ εἰς τὴν ὑγρασίαν, ὅταν δὲν ᾔνε βαμμένος.

81

Ὁ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Ἀνάβητε ἀπὸ τὸ δευτερόλεπτον μέχρι τοῦ αἰῶνος;

Ὁ ΜΑΘΗΤΗΣ. Τὸ δευτερόλεπτον εἶνε τὸ μικρότατον διάστημα τοῦ χρόνου· ἐξήκοντα δεύτερα λεπτὰ κάμνουσιν ἓν λεπτόν, ἐξήκοντα λεπτὰ κάμνουσι μίαν ὥραν· εἴκοσι τέσσαρες ὥραι κάμνουσι μίαν ἡμέραν· τριάκοντα ἡμέραι κάμνουσιν ἓνα μῆνα· τρεῖς μῆνες κά-

μνουςι μίαν ὥραν τοῦ ἔτους· δώδεκα μῆνες κάμνουσιν ἐν ἔτος· ἑκατὸν ἔτη κάμνουσιν ἓνα αἰῶνα.

82

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Ποίων προσώπων καὶ ποίων πραγμάτων ἔχετε ἀνάγκην;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. Ἐχω ἀνάγκην τῶν γονέων μου διὰ νὰ μ' ἀγαπῶσιν, με τρέφωσιν καὶ με ἀνατρέφωσιν. ἔχω ἀνάγκην τοῦ ἱερέως διὰ νὰ με κάμνη νὰ ἐννοῶ καὶ ἀγαπῶ τὸν θεόν· ἔχω ἀνάγκην τοῦ διδασκάλου διὰ νὰ με μανθάνη, τοῦ κτίστου διὰ νὰ μου κατασκευάζῃ κατοικίαν, τοῦ ἀρτοποιοῦ διὰ νὰ μου κάμνη ψωμίον, τοῦ κρεοπώλου διὰ νὰ μου παρέχῃ κρέας, τοῦ ράπτου διὰ νὰ με ἐνδύῃ, τοῦ ὑποδηματοποιοῦ διὰ νὰ μου κάμνη ὑποδήματα, τοῦ ἰατροῦ διὰ νὰ με θεραπεύῃ, ὅταν ἀσθενήσω κτλ.

83

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Ὅμιλήσατέ μοι περὶ τοῦ ξύλου;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. Τὸ ξύλον γίνεται ἐκ τοῦ δένδρου, τὸ ὁποῖον ἐκόπη εἰς τὸ δάσος ὑπὸ τοῦ ξυλοκόπου, χρησιμεύει νὰ κάμνωμεν πῦρ, χρησιμεύει ὡσαύτως νὰ κατασκευάζωμεν τὴν οἰκίαν, ἀφ' οὗ ἐκόπη εἰς δοκοὺς καὶ εἰς σανίδας ὑπὸ τοῦ ξυλουργοῦ, ὃς τις μεταχειρίζεται διὰ τὴν ἐργασίαν του ροκάνην, πριόνιον, καρφία, σφυρίον, βίδας καὶ κατσαβίδιον· γίνεται ἐκ τοῦ ξύλου ἀκόμη ἡ λαβὴ τῆς πσουγγράνας τοῦ κηπουροῦ, ἡ τράπεζα, τὸ θρανίον, ὁ μαῦρος πίναξ, ὁ κανὼν κτλ. τὰ ὁποῖα μεταχειρίζεται ὁ μαθητής.

84

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Εἰς τί χρησιμεύουσιν οἱ ὀφθαλμοί;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. Οἱ ὀφθαλμοὶ χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ βλέπωμεν τὰ πράγματα, τὰ ζῶα, τὰ φυτὰ, νὰ γνωρίζωμεν τὸν ἥλιον, τὸν οὐρανὸν, τὴν σελήνην, τοὺς ἀστέρας, τὰ χρώματα, τὰς κινήσεις, τὴν διαδοχὴν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός.

85

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Τί περιέχει μία εικών ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. Ἡ ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν εικών περιέχει ὀλόκληρον τὴν εικόνα ἀνθρώπου, δηλαδὴ τὴν κεφαλὴν, τὸν κορμὸν, τοὺς δύο βραχίονας καὶ τὰ δύο σκέλη. Ἡ κεφαλὴ περιλαμβάνει τὰς τρίχας, τὸ μέτωπον, τοὺς δύο ὀφθαλμούς, τὰ δύο αὐτιά, τὴν μύτην (ρῖνα), τὸ στόμα, τὴν σιαγόνα.

86

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Ποῖα πράγματα καὶ ζῶα γνωρίζετε καὶ διὰ ποίων ὀργάνων γνωρίζετε αὐτά;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. Γνωρίζω τὰ χρώματα καὶ τὰ σχήματα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, γνωρίζω τοὺς ἤχους, ὡς τὸ ἄσμα τῶν πτηνῶν, τὸ γαύγισμα τοῦ σκύλου καὶ τὴν φωνὴν τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τῶν αὐτίων.

Γνωρίζω τὴν θερμότητα καὶ τὸ ψυχρὸν, τὴν σκληρότητα καὶ τὸ βάρος διαφόρων πραγμάτων διὰ τῶν χειρῶν, γνωρίζω τὴν ὀσμὴν διὰ τῆς μύτης· γνωρίζω τὴν γεῦσιν διὰ τοῦ στόματος καὶ τοῦ οὐρανίσκου.

87

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Τίνος στερεῖται ὁ τυφλός, ὁ κωφός καὶ ὁ βωβός;

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ. Ὁ τυφλός στερεῖται τῆς ὀράσεως· ὁ κωφός στερεῖται τῆς ἀκοῆς· ὁ βωβός στερεῖται τοῦ λόγου. Ὁ τυφλός δὲν γνωρίζει τὸ χρῶμα τῶν πραγμάτων, τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης· ὁ κωφός δὲν ἀκούει τὸν λόγον τῶν ὁμοίων του, τὸ ἄσμα τῶν πτηνῶν, τὸ γαύγισμα τοῦ σκύλου, τὸν κρότον τῶν ἀμαξῶν, τὸ ψιθύρισμα τοῦ ἀνέμου, τὰς βροντάς καὶ τοὺς κεραυνούς· ὁ βωβός δὲν δύναται νὰ ἐκφράσῃ, ὅτι ἐπιθυμεῖ καὶ ὅτι αἰσθάνεται· δὲν δύναται νὰ ζητῇ ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου ἔχει ἀνάγκην, δὲν δύναται νὰ εὐχαρι-

στήση διὰ τὰς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας προσφέρουσιν εἰς αὐτόν, οὔτε νὰ ἀποκρίνεται εἰς τὰς ἐρωτήσεις, τὰς ὁποίας ἀπευθύνουσιν εἰς αὐτόν.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ. — Τὰ εἴκοσι πέντε ταῦτα παραδείγματα ἀποδεικνύουσι πόσοι διάφοροι τρόποι πρέπει νὰ βεβαιώσωσιν, ἂν τὰ παιδιά ἔχουσι καλῶς ἐννοήσῃ τὰς ἀναλυτικὰς καὶ συνθετικὰς ταύτας ἀσκήσεις καὶ πρὸ πάντων, ἂν ᾖνε ἐπιδεκτικὰ νὰ ἀναπαριστῶσιν αὐτὰς ἢ νὰ ἐκτείνωσιν.

Θὰ προτείνωσιν εἰς αὐτὰ ἀντικείμενα προφορικῆς ἢ γραπτῆς συνθέσεως τοιαῦτα :

Τακτοποιήσατε ἐργαστάσιον ξυλουργοῦ.

Ποίας προμηθείας χάνομεν διὰ τὸ ταξείδιον;

Τί ἐκάη εἰς μεγάλην πυρκαϊάν;

Ποία σειρά ἐργασιῶν παρήγαγε τὸ ψωμίον;

Ποῖα ζῶα εἶχεν ὁ Ροβινσῶν;

Δὲν πρέπει νὰ παραμεληῖται ὡσαύτως τὸ σχέδιον. Ἔστωσαν παραδείγματα συνθέσεως τοιαῦτα :

Νὰ σχεδιάσῃτε τὰ ἀναγκαῖα ἐργαλεῖα ἐνὸς σιδηρουργοῦ.

Ἐπιπλα δωματίου δι' ὑπνον· σκεύη κηπουρικὰ, ἀνάλυσιν φυτοῦ.

Οἱ καρποὶ, τοὺς ὁποίους θὰ συλλέγωμεν ἐκ τῆς μητρικῆς μεθόδου, θὰ ᾖνε ἀνάλογοι πρὸς τὴν εὐφυΐαν καὶ διάθεσιν τοῦ διδασκάλου.

Δύο ἀδελφοὶ πτωχοὶ ὄρεινοὶ εἶχον λάβῃ ὡς κληρονομίαν κειμήλιον πολὺ ὀλίγον γνωστὸν εἰς τὴν ἐρημοναύτων. «Ὡ ἀδελφε, λέγει ὁ νεώτερος, εἰς τί χρησιμεύει τοῦτο τὸ ἄχρηστον κειμήλιον. — Ἄχρηστον, εἶπεν ὁ πρεσβύτερος, ἀναμφελές! Ἐἴνε μηχανῆ, ἢ ὁποία μετρεῖ τὸν χρόνον καὶ ἢ ὁποία ἀκολουθεῖ τὴν πορείαν τοῦ ἡλίου».

Καὶ ὁ πτωχὸς ἄνθρωπος ἐφρόντισε πολὺ περὶ τοῦ ὰρολογίου του. Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἴνε τοιοῦτος ὡστε νὰ ἤξεύρῃ νὰ χρησιμοποιεῖ τὰ πράγματα.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'. Τὰ πράγματα. σλ. 9—18

1 Ἡ κλάσις	σλ. 9	5 Τὰ πράγματα τῆς οἰκίας	13
2 Ἡ ἐκκλησία	10	6 Τὸ μαγειρεῖον	14
3 Τὸ δωμάτιον	11	7 Ὁ κῆπος	15
4 Ἀνακεφαλαίωσις	12	8 Ἀνακεφαλαίωσις	16

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'. Τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτά. σλ. 18—29

9 Οἱ ἄγροί	σλ. 19	14 Ὁ ποταμὸς καὶ τὸ δάσος	23
10 Ὁ κῆπος καὶ τὰ δάση	19	15 Οἱ ἐργάται τῶν ἄγρων	24
11 Ὅσῳρικὰ καὶ τροφαί	20	16 Οἱ ἐργάται τῆς πόλεως	24
12 Ἀνακεφαλαίωσις	21	17 Οἱ ἐργάται τῆς διανοίας	25
13 Ἡ ἔπαυλις καὶ ἡ αὐλή	23	18 Ἀνακεφαλαίωσις	26

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'. Αἰσθητὰ ποιότητες τῶν πραγμάτων, τῶν ζῶων καὶ τῶν φυτῶν. . . . σλ. 29—42

19 Τὰ χρώματα	σλ. 29	24 Ἡ θερμοκρασία	σλ. 36
20 Τὰ σχήματα	32	25 Ἡ κίνησις	37
21 Αἱ διαστάσεις	33	26 Ὁ ἦχος	38
22 Αἱ καταστάσεις	34	27 Αἱ ὀσμά καὶ αἱ γεύσεις	39
23 Οἱ βαθμοὶ τῆς στερεότητος	35	28 Ἀνακεφαλαίωσις	42

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'. Στοιχεῖα ἢ μέρη τῶν πραγμάτων, τῶν ζῶων καὶ τῶν φυτῶν. . . . σλ. 43—54

29 Ἡ οἰκία (ἀνάλυσις)	σλ. 43	33 Τὰ ζῶα (ἀνάλυσις)	σλ. 48
30 " (σύνθεσις)	45	34 " (σύνθεσις)	50
31 Τὰ φυτά (ἀνάλυσις)	46	35 ὁ ἄνθρωπος (ἀνάλυσις)	51
32 " (σύνθεσις)	48	36 " (σύνθεσις)	53

**ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'. Πρώτη ὕλη τῶν πραγμά-
των σλ. 54—63**

37 Ὁ κήπος, ὁ ὄρμος καὶ ἡ οἰκία	σλ. 55	41 Αἱ πέτραι, τὰ ξύλα καὶ τὰ μέ-	
38 Ἡ ἐκκλησία, τὸ σχολεῖον καὶ τὸ δωμάτιον	56	ταλλα	σλ. 61
39 Τὸ μαγειρεῖον καὶ αἱ τροφαὶ	59	42 Ἀνακεφαλαίωσις	62
40 Τὰ φορέματα, τὰ ἐργαλεῖα, τὰ σκευή	60		

**ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'. Αἷτια καὶ δημιουργοὶ τῶν
πραγμάτων , σλ. 64—71**

43 Ἡ οἰκία καὶ τὰ τῆς οἰκίας	σλ. 64	46 Οἱ ἀγροὶ καὶ τὰ ξύλα	67
44 Ἡ ἐκκλησία καὶ ἡ κλάσις	65	47 Τὰ ζῶα καὶ ὁ ἄνθρωπος	68
45 Τὸ μαγειρεῖον καὶ αἱ τροφαὶ	66	48 Ἀνακεφαλαίωσις	69

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'. Ἐργαλεῖα καὶ ὄργανα σλ. 71—75

49 Τέχνη καὶ ἐπαγγέλματα	σλ. 71	50 Χρῆσις ἐργαλείων καὶ ὀργάνων	σλ. 73

**ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.—Χρησιμότης τῶν πραγμάτων,
ζῶων καὶ τῶν φυτῶν σλ. 75—87**

51 Ἡ φύσις	σλ. 75	56 Ἡ οἰκία καὶ τὰ ἐν αὐτῇ	σλ. 81
52 Τὰ ἀκατέργαστα σώματα	76	57 Ὁ ἄνθρωπος	82
53 Τὰ φυτὰ	77	58 Τὰ ἐργαλεῖα, ὄργανα καὶ σκευή	84
54 Τὰ ζῶα	78	59 Ἡ ἐκκλησία καὶ τὸ σχολεῖον	85
55 Ἀνακεφαλαίωσις (σύνθεσις)	80	60 Ἀνακεφαλαίωσις	86

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'. Ὁ χρόνος καὶ ἡ ζωὴ σλ. 87—90

61 Αἱ διαιρέσεις τοῦ χρόνου	σλ. 87	62 Ἡ χρῆσις τοῦ χρόνου	σλ. 89,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'. Ἀνακεφαλαίωσις γενική.
σλ. 91—99

63	Ὁ κῆπος σλ.	91	76	Ὁ τσίγκος (ψευδάργυρος) σλ.	95
64	Ἡ διήμερευσις τοῦ μαθητοῦ	91	77	Τὸ μάρμαρον.	95
65	Οἱ ἤχοι	92	78	Τὸ χῶμα.	95
66	Ὁ βοτανικός	92	79	Ἡ τραπεζαρία	96
67	Ὁ χαθεὶς σκύλος	92	80	Ὁ σίδηρος	96
68	Ἡ οἰκία	93	81	Ἀπὸ τοῦ δευτερολέπτου εἰς τὸν	96
69	Τὸ γάλα	93		αἰῶνα.	96
70	Τὰ φορέματα	93	82	Οἱ φίλοι τοῦ παιδίου.	97
71	Ἡ βιβλιοθήκη.	94	83	Τὸ ξύλον.	97
72	Τὰ ποτά	94	84	Οἱ ὀφθαλμοί.	97
73	Τὸ μαλλίον	94	85	Ἡ εἰκὼν	98
74	Ἡ ἐργασία τοῦ ξύλου	94	86	Αἱ ποιότητες.	98
75	Ὁ βάτραχος	95	87	Ὁ τυφλός, ὁ κωφός καὶ ὁ βωβός. 98	

Ἐντὸς τοῦ μηνὸς ἐκδίδεται τὸ 6' μέρος τῆς Γυμναστικῆς τοῦ πνεύματος περιέχον ἀσκήσεις διὰ τὴν κρίσιν, τὴν παραβολὴν, τὸν συλλογισμόν, διότι

τὸ παιδίον πρέπει

εἰς τὸ σχολεῖον, εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἰς τὴν οἰκίαν, εἰς τὴν πόλιν, εἰς τὴν ἐξοχὴν

περὶ τῶν πραγμάτων, τῶν φυτῶν, ζώων, τοῦ ἀνθρώπου, τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως

νὰ κρίνῃ,
δηλα δὴ

νὰ γνωρίζῃ τὴν φύσιν, τὰς ποιότητας, τὴν γένεσιν καὶ τὴν ὠφέλειαν ἢ χρησιμότητα αὐτῶν,

νὰ παραβάλλῃ,
δηλα δὴ

νὰ διακρίνῃ τὰς ὁμοιότητας, τὰς διαφορὰς, τὸ καλὸν καὶ τὸ κακόν,

νὰ συλλογίζεται,
δηλα δὴ

νὰ ἀναβαίνει ἐκ τῶν γεγονότων εἰς τοὺς νόμους καὶ νὰ καταβαίνει ἐκ τῶν ἀρχῶν εἰς τὰ ἀποτελέσματα,

εἰς τὴν ἀριθμητικὴν, εἰς τὴν ὑγιεινὴν, εἰς τὸν πρακτικὸν βίον, πανταχοῦ καὶ πάντοτε.

ΒΙΒΛΙΑ ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ

ΥΠΟ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΙΑΣΕΜΙΔΟΥ

Σχόλια εἰς τὸ περὶ Γαλατικοῦ πολέμου σύγγραμμα τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, τεῦχος Α' καὶ Β'.	δρ. 1,50
Ἐγχειρίδιον τῆς Ἑρσηκείας καὶ Μυθολογίας τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, ἔκδοσις δευτέρα	» 5
Ἀναγνώσματα ἐκ Διοδώρου Α. τεῦχος	» 1,25
Ἀναγνώσματα ἐκ Διοδώρου Β. τεῦχος	» 1,25
Ἀναγνώσματα ἐκ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου μετὰ σχολίων κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ ὑπουργείου	» 2,50
Ἀναγνώσματα ἐκ Πολυβίου μετὰ σχολίων κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ ὑπουργείου	» 1,25
Ἀναγνώσματα ἐξ Ἑλλήνων συγγραφέων κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ ὑπουργείου πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων	» 2,50
Συντακτικὸν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου ἐγκεκριμένον πρὸς χρῆσιν τῶν γυμνασίων ἔκδοσις δευτέρα	» 2,50
Συντακτικὸν μικρὸν πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλλ. σχολείων καὶ παρθεναγωγείων κατὰ τὴν ἐποπτικὴν διδασκαλίαν	» 1
Συντακτικὸν πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Γ' καὶ Δ' τάξεως τοῦ γυμνασίου καὶ τῶν φοιτητῶν	» 4,50
Λυσίου λόγοι κατ' ἐκλογὴν μετὰ σχολίων ἐρμηνευτικῶν	» 4
Ἀνώμαλα ῥήματα κατὰ τοὺς ἀπτ. συγγραφεῖς 6'. ἔκδοσις	2,50
Μέθοδος Ὀλλενδόρφου διὰ τὴν λατινικὴν	» 2,50
Ὁ Δεσμοφύλαξ τῆς Χαλκίδος διήγημα ἠθικώτατον	» 2
Γαλλικὴ Γραμματικὴ ὑπὸ Γ. ΕΜΑΡ	» 1,50
Γραμματικὴ τῆς παλαιᾶς ἑλληνικῆς γλώσσης κατὰ τοὺς γλωσσολόγους Γ. Κούρτιον καὶ Κόχ πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλλην. σχολείων καὶ γυμνασίων	» 2,50
Γραμματικὴ μεγάλη τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης κατὰ τὴν νέαν παιδαγωγικὴν μέθοδον	» 2,50
Γραμματικὴ μικρὰ διὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα	» 1
Ἡ γυμναστικὴ τοῦ πνεύματος ἢ πραγματογνωσία ὑπὸ Α. Πελισσιέρ διὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα α. μέρος	» 1,50
Φυσικὴ στοιχειώδης διὰ τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα.	» 1,50

